

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατεύθυνση

«ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ»

ΈΤΟΣ:2018-2019

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Με θέμα:

*Η Εμπορία Ανθρώπων ως μορφή Οργανωμένου Εγκλήματος στην
Ευρωπαϊκή Ένωση. Η περίπτωση της Ελλάδας.*

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΕΛΕΝΗ Ι. ΣΚΥΛΑ (Α.Μ.: 7118Μ012)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. ΔΟΝΑΤΟΣ

Μάιος 2020

Τριμελής Επιτροπή

Παπαγιάννης Δονάτος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (επιβλέπων)

Παπαδάκη Πολυξένη, Αν. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Παπακωνσταντής Μάρκος

Copyright © Σκυλά Ι. Ελένη 2020

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Υπεύθυνη Δήλωση

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους κανόνες που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Αθήνα, Μάιος 2020

Σκυλά Ι. Ελένη

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Περιεχόμενα

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ.....	11
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	11
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΧΕΑΔ) ΚΑΙ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	20
1.1 Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΕΑΔ	21
1.1.1 ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΕΔ.....	22
1.1.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΑΕΔ.....	28
1.1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	34
1.1.4 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	37
1.2 ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ.....	39
1.2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ	40
1.2.1.1 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΕΡΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	44
1.2.1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	45
1.2.1.3 ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	46
1.2.2 ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΕΝΤΟΣ ΧΕΑΔ («ΕΝΔΟΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ»).....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	51
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	51
2.2 ΧΕΑΔ ΩΣ ΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	57
2.3 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	63

2.3.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	66
2.3.1.1 ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	73
2.3.1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ	74
2.3.1.2 ^α Η ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ	74
2.3.1.2 ^β ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	74
2.3.2 ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ	75
2.3.2.1 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	76
2.3.2.1 ^α ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	77
2.3.2.1 ^α ⁱ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ Η ΤΗΝ ΕΙΛΩΤΕΙΑ	78
2.3.2.1 ^α ⁱⁱ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ	81
2.4 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	83
2.5 ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	85
2.5.1 Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ 2002/629/ΔΕΥ	85
2.5.2 Η ΟΔΗΓΙΑ 2011/36/ΕΕ ΣΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΟ 2002/629/ΔΕΥ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΝΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	95
3.1 ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΧΕΑΔ	95
3.1.1 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ	97
SCHENGEN	97
3.1.1.1 ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	100
3.1.1.1 ^α ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ - SIS	100
3.1.1.1 ^β ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ - SIS II	103

3.1.2 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ - EUROPOL.....	107
3.1.2.1 ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ EUROPOL.....	109
3.1.2.2 ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ EUROPOL	110
3.1.2.3 «MODUS OPERANDI» EUROPOL	111
3.1.3 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ – CEPOL	113
3.1.3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ CEPOL	114
3.1.3.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ CEPOL	115
3.1.4 EUROJUST.....	117
3.1.4.1 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ EUROJUST	118
3.1.4.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ EUROJUST.....	119
3.1.5 ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ - FRONTEX	120
3.2 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ- Ο «ΚΥΚΛΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ»	125
3.2.1 ΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ» ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	127
3.2.2 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ COSI ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ».....	129
3.2.3 Η EUROPOL ΩΣ ΤΡΙΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ» - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΣΩ ΣΤΑΔΙΩΝ	131
3.3 ΤΕΤΑΡΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ» : ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Α.Ε.Α. – «ΚΛΕΙΣΙΜΟ» ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	138
4.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ...	138
4.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	141
4.2.1 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ	141

4.2.2 Ο ΝΟΜΟΣ 3064/2002	144
4.2.3 ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 233/2003.....	145
4.2.4 Ν.4198/2013.....	146
4.3 ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	148
4.3.1 ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ – Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.....	148
4.3.2 ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ - Ε.Κ.Κ.Α.....	151
4.3.3 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	154
4.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ	156
4.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ	157
4.6 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - ΥΠΟ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ 2019	161
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.....	168
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	170
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	172
Ι. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	172
Α. Βιβλία – Μελέτες- Ομιλίες.....	172
Β. Άρθρα.....	176
ΙΙ. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	176
Α. Βιβλία – Μελέτες- Ομιλίες.....	176
Β. Άρθρα.....	178
ΙΙΙ. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	178
Α. Ευρωπαϊκής Επιτροπής	178
Β. Συμβούλιο ΕΕ	178
Γ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	178

Δ. Διάφορα	179
IV. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	181
Α. Αποφάσεις	181
Β. Κανονισμοί	182
Γ. Οδηγίες	182
V. ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	182
Α. Ευρωπαϊκή Επιτροπή	182
Β. Συμβούλιο	183
Γ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	183
Δ. Διάφορα	183
.....	185
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	185

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΕΕ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΔΕΥ: Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

ΕΑΑ: Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL)

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΚΑ: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΚΕΠΠΑ: Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας

ΚΟΕ: Κοινές Ομάδες Έρευνας

ΕΜΑ: Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς

ΣΕΕ: Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΕΣΣ: Συνθήκη Εφαρμογής Συμφωνία Σένγκεν

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΜ.: Συμβαλλόμενο Μέλος

ΧΕΑΔ: Χώρος Ασφάλειας Ελευθερίας και Δικαιοσύνης

COSI: Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε Θέματα Εσωτερικής Ασφάλειας

EIS: Σύστημα Πληροφοριών Europol (Europol Information System)

SIS: Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν

VIS: Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (Visa Information System)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι προκλήσεις ασφάλειας, τόσο εντός ΧΕΑΔ όσο και σε εγχώριο επίπεδο, παρουσιάζουν τεράστια ποικιλομορφία και επηρεάζονται άμεσα από τις επικρατούσες πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές συνθήκες έκαστου Κράτους – Μέλους της ΕΕ. Μια από τις πλέον σημαντικές προκλήσεις αναφορικά με την πολυπόθητη ασφάλεια αποτελεί η ανάπτυξη της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας, δεδομένης της ευέλικτης προσαρμοστικότητας των υπαρκτών εγκληματικών δικτύων στο διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και ευρύτερο οικονομικό - πολιτικό εν γένει περιβάλλον.

Διαχρονικά στόχος στρατηγικής σημασίας για τις διωκτικές αρχές, σε επίπεδο εξίσου Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνικό, καθίσταται αναμφίβολα, η αποτελεσματική και «γόνιμη» αντιμετώπιση της ολότητας των πτυχών της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας, όπως εμφανίζεται και η μορφή της εμπορίας ανθρώπων, το ευρέως γνωστό trafficking στον ευρωπαϊκό και ελλαδικό χώρο. Προκειμένου να παγιωθεί το αίσθημα ασφαλείας των πολιτών, η θωράκιση της κοινωνικής ειρήνης και της συνοχής, απαιτείται η συνεργασία όλων των καθ' ύλην αρμοδίων Υπηρεσιών και Οργανισμών. Η ανάγκη της συγκεκριμένης συνεργασίας απαντάται μέσα από την κατανόηση των δομών και του «modus operandi» των εγκληματικών δικτύων. Τα δρώμενα και οι εξελίξεις σε επίπεδο οικονομικό, οι γεωπολιτικές αλλαγές, όπως και η διαρκώς συνεχιζόμενη ανάπτυξη της νέας τεχνολογίας σε συνδυασμό με την ευρεία χρήση του διαδικτύου, εγκυμονούν ευκαιρίες για ανάπτυξη παραβατικής δραστηριότητας από εγκληματικά οργανωμένες ομάδες με άμεση συνέπεια τη διαμόρφωση μιας πολυσχιδούς αξιόποινης δράσης.

Η παρούσα εργασία συνιστά προσπάθεια απεικονίσεως της ισχύουσας κατάστασης καθώς και των τάσεων του Σοβαρού και Οργανωμένου εγκλήματος, και συγκεκριμένα της Εμπορίας Ανθρώπων – του λεγόμενου «Trafficking», τόσο εντός του Χώρου Ελευθερίας Ασφάλειας

και Δικαιοσύνης της ΕΕ όσο και εντός του ελλαδικού χώρου. Σκοπός δε, είναι να γίνουν αντιληπτές οι υπαρκτές απειλές και ιδίως η στοχευμένη χαρτογράφηση των απαιτήσεων για την εξασφάλιση ενός πραγματικού περιβάλλοντος ασφάλειας. Ένα περιβάλλον που παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες προστασίας των Ευρωπαίων Πολιτών, διαφυλάσσει και προασπίζεται το απαραβίαστο των ατομικών δικαιωμάτων, την ειρήνη, το αίσθημα κράτους δικαίου και τη δημοκρατία.

Λέξεις – Κλειδιά: Χώρος Ελευθερίας ασφάλειας και Δικαιοσύνης, οργανωμένο έγκλημα εμπορία ανθρώπων – trafficking, Europol, Eurojust, Συμφωνίες Schengen, σοβαρή και οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα.

ABSTRACT

Security challenges, both within the AFSJ and at the domestic level, are extremely diverse and directly influenced by the prevailing political, social, economic conditions of each EU Member State. One of the most important security challenges is the development of serious and organized criminal activity, given the flexible adaptability of existing criminal networks to the ever-changing social and wider economic-political in general Environment. Over time, the objective of strategic importance for the prosecution authorities, both at European Union and national level, is undoubtedly the effective and 'fruitful' treatment of the whole of the serious and organized crime aspects, as is the form of trafficking in human beings, the well-known trafficking in European and Greek space. With a view to consolidating citizens' sense of security, safeguarding social peace, cohesion and rational allocation of available resources, the co-operation of all relevant services and agencies is a key factor in understanding structures. and the "modus operandi" of criminal networks, on the other hand, to suppress their thorny criminal activity. Economic and labor market developments and developments, geopolitical changes, as well as the continued development of new technology coupled with widespread use of the Internet, indirectly but clearly provide opportunities and fertile ground for criminal activity to grow. organized groups with the immediate consequence of forming a multifaceted criminal action. The present work is an attempt to reflect the current situation as well as the tendencies of Serious and Organized Crime, namely Trafficking in Human Beings - so-called "Trafficking" both within the EU's Area of Freedom of Security and Justice and within Greece, in order to make them happen. understand the existing threats, and in particular the targeted mapping of requirements to ensure a genuine security environment with the sole purpose of providing effective European protection services Paionian Citizens, preserve and defend the inviolability of individual rights and the fortification of peace and ultimately to ensuring the rule of law and a sense of democracy.

Keywords: Area of Freedom of Security and Justice, Organized Crime Trafficking in Human Beings - trafficking, Europol, Eurojust, Schengen Agreements, serious and organized criminal activity.

Αφιερώνω τη συγκεκριμένη προσπάθεια στο γιο μου

Μάξιμο ως ελάχιστο δώρο για το χρόνο που του

στέρησα και στον καθηγητή μου, κ.

ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗ Μάρκο .

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (στο εξής ΧΕΑΔ), αποτελεί ένα από τα πλέον επίκαιρα ζητήματα για την επίτευξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ο ΧΕΑΔ απαντάται και θεμελιώνεται στο άρθρο 3 της ΣΕΕ καθώς και στη διάταξη του άρθρου 67 ΣΛΕΕ. Σκοπός δημιουργίας του είναι να προσφέρει στους πολίτες ένα υψηλό επίπεδο προστασίας. Περιλαμβάνει πολιτικές¹ που λαμβάνουν έκταση από τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, το άσυλο και τη μετανάστευση, την αστυνομική συνεργασία και την καταπολέμηση του Σοβαρού και Οργανωμένου Εγκλήματος έως και την δικαστική συνεργασία επί ποινικών και αστικών υποθέσεων.

Σε ζητήματα εσωτερικής ασφαλείας όπως το οργανωμένο έγκλημα και δη η μορφή της εμπορίας ανθρώπων (trafficking), ο ρόλος της ΕΕ συνίσταται στη χάραξη κοινών πολιτικών, στην έκδοση νομικών πράξεων καθώς και στην πρακτική και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών των Κρατών – Μελών καθώς και στη διαχείριση συνόρων και κρίσεων. Τα μέτρα στους τομείς της συνεργασίας, των πολιτικών και των στρατηγικών - τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο (περίπτωση της Ελλάδας) – τυγχάνουν διαρκούς εξελίξεως, ενώ ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση σοβαρών απειλών όπως συνιστά το trafficking ως καίρια μορφή οργανωμένου εγκλήματος, και την εν γένει σοβαρής εγκληματικής δράσης. Στην συγκεκριμένη προσπάθεια θα περιοριστούμε στην εξέταση της εμπορίας ανθρώπου – κοινώς του trafficking – μιας ιδιαίτερης και «πυκνοεμφανιζόμενης» μορφής οργανωμένης εγκληματικά δράσεως ως φαινόμενο υπαρκτό τόσο εντός ΧΕΑΔ όσο και εντός ελλαδικού γίνεσθαι αναλύοντας διαστάσεις νομοθετικής αντιμετώπισης, στρατηγικού σχεδιασμού και μεθόδους

¹ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ Μάρκος, «Οι Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εξωτερική, Γεωργική, Μεταναστευτική», Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, έτος 2016, σελ. 9-13.

καταπολέμησης του. Σκοπός της συγκεκριμένης προσπάθειας είναι να παρουσιάσει το φαινόμενο της ανθρώπινης εμπορίας σε συνδυασμό με τις αρνητικές διαστάσεις αυτής τόσο για τα κράτη – μέλη της ΕΕ όσο και για το ελλαδικό χώρο. Δευτερευόντως, επιχειρεί να καταδείξει στρατηγικούς σχεδιασμούς και πολιτικές που έχουν αναπτυχθεί από την ΕΕ και το κράτος μας με σκοπό την αντιμετώπιση, καταπολέμηση και ριζική πάταξη του trafficking.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΧΕΑΔ) ΚΑΙ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Η υλοποίηση του ΧΕΑΔ πραγματοποιήθηκε με διττό σκοπό, αφενός μεν την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας ανθρώπων αφετέρου δε την προσφοράς του; Ευρωπαίους πολίτες ενός υψίστης σπουδαιότητας πλαισίου προστασίας. Ο ΧΕΑΔ περιλαμβάνει πολιτικές στρατηγικής, διπλωματικής καθώς και προληπτικής υφής², καλύπτοντας παράλληλα και τις πολιτικές για το άσυλο, τη μετανάστευση, την εν γένει καταπολέμηση της εγκληματικότητας σε πολλές εκ των εκφάνσεων της (τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, cybercrime – κυβερνοέγκλημα, σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, trafficking – εμπορία ανθρώπων, παράνομη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών).

Με εναρκτήριο λάκτισμα τα προγράμματα του Τάμπερε (1999-2004), ακολούθως της Χάγης (2004-2009) και μετέπειτα της Στοκχόλμης (2010-2014), σημειώνεται η διαδικασία συγκρότησης του ΧΕΑΔ. Βασίζεται δε στον τίτλο V ΣΛΕΕ από τον οποίο προκύπτουν οι ρυθμίσεις για το « Χώρο Ασφάλειας, Ελευθερίας & Δικαιοσύνης»³ ενώ σημαντική εξέλιξη Χώρου παρατηρείται με τη Συνθήκη της Λισαβόνας.

²ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ Μάρκος, «Οι Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εξωτερική, Γεωργική, Μεταναστευτική». Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, έτος 2016, Σελ. 9-13.

³ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., 2008, Σελ. 31-42.

1.1 Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΕΑΔ

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση «κινείται» γύρω από τα θέματα εσωτερικής ασφάλειας τόσο των κρατών μελών της ΕΕ όσο και της ίδιας της Ένωσης. Είναι προφανές πως απαιτείται «πληροφορία» για την άσκηση της ποινικής δίωξης και η συλλογή αυτής μέσω της επιβεβλημένης αποθήκευσης μα και επεξεργασίας της ελλοχεύει κινδύνους παραβίασης προστατευόμενων προσωπικών δεδομένων και κατά συνέπεια κρίση και διατάραξη ατομικών ελευθεριών. Σε αυτό το κομβικό σημείο η ΕΕ καλείται να βρει λύση επί του θέματος.⁴ Το υποχρεωτικό της ανεύρεσης άμεσης λύσης απαντάται στην ανάγκη δημιουργίας ενός Χώρου Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης ένεκα των υπαρκτών απειλών που υφίσταντο εντός του ενωσιακού κεκτημένου και παράλληλά προς απαλοιφή αυτών προς τόνωση του αισθήματος ασφαλείας του Πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων προϋποθέτει αντισταθμιστικά μέτρα όπως φερ' ειπείν εκτενέστερο έλεγχο επί των εξωτερικών συνόρων.⁵ Ο ΧΕΑΔ, λοιπόν δημιουργήθηκε με σκοπό να εξασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε πρώτο στάδιο και σε δεύτερο στάδιο να προσφέρει στους ευρωπαίους πολίτες ασφάλεια και προστασία υψηλού επιπέδου. Πέραν των πολιτικών που διαθέτει (περί ασύλου, μετανάστευσης, αστυνομικής συνεργασίας, πάταξη εγκληματικότητας), παράγει στρατηγικές προκειμένου να προσδιορίσει

⁴ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., 2008, Σελ. 9-10.

⁵ ΤΖΩΡΤΖΗ Βιργινία, Διπλωματική Εργασία, Νομική Σχολή, Τομέας Διεθνών Σπουδών, ΜΠΣ Διεθνών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, «Κράτος Δικαίου και ΧΑΕΔ», σελ. 5, τελευταία πρόσβαση 28.10.2019 & download 27/9/2019 και περί ώρα 21:45 μ.μ.

και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά απειλές όπως η εγκληματικά οργανωμένη δραστηριότητα σε επίπεδο ενωσιακό.⁶

1.1.1 ΟΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΑΕΔ

Η δημιουργία και η λειτουργία ενός Χώρου Ασφάλειας Ελευθερίας και Δικαιοσύνης αποτελεί ένα δύσκολο εγχείρημα με σκοπό την κάλυψη *πολιτικών* για την αντιμετώπιση ευαίσθητων ζητημάτων που αφορούν πτυχές του *σκληρού πυρήνα του κράτους* καθώς και των *θεμελιωδών ελευθεριών* του ευρωπαίου πολίτη. Ο ΧΑΕΔ περιλαμβάνει την καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη επί υποθέσεων με διασυνοριακές επιπτώσεις καθώς και την αμοιβαία αναγνώριση τόσο δικαστικών όσο και εξωδικαστικών αποφάσεων. Συνίσταται στη δημιουργία ενός εσωτερικού χώρου της ΕΕ δίχως εσωτερικά σύνορα εντός του οποίου διασφαλίζεται η πρωταρχία του κράτους δικαίου και οι ευρωπαίοι πολίτες όπως και υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν μόνιμα στο έδαφος της ΕΕ, κυκλοφορούν ελεύθερα, δίχως να διακινδυνεύεται η ασφάλειά τους.

Ο Χώρος Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης λειτουργεί **τρισδιάστατα** με διαστάσεις αυτές της «Ελευθερίας», της «Δικαιοσύνης» και της «Ασφάλειας». Συγκεκριμένα στη διάσταση «Ελευθερία»: Χώρος «Ελευθερίας»: Στη διάσταση της Ελευθερίας εμπίπτει η απουσία ελέγχων των προσώπων κατά τη διέλευση των εσωτερικών συνόρων, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, καθώς Κι η κοινή πολιτική ασύλου και η μεταναστευτική πολιτική. Η Συμφωνία «Schengen» είναι εκείνη που διευκόλυνε τη Διάσταση της Ελευθερίας. Με τη Διάσταση της

⁶ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διπλωματική Εργασία, ΜΠΣ «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Απρίλιος 2018, Σελ. 11-14, τελευταία πρόσβαση 28.10.2019 & πραγματοποίηση download 11.10.2019 ,10:49 π.μ.

«Ασφάλειας» στοχεύεται η παροχή ασφάλειας στους Ευρωπαίους Πολίτες εντός του ΧΕΑΔ με απώτερο σκοπό αφενός μεν τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας με διαστάσεις διασυνοριακής υφής, του ρατσισμού και της ξеноφοβίας μέσω του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών, αφετέρου δε την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων επί ποινικών υποθέσεων⁷. Σκοπός δε της διάστασης «Δικαιοσύνη» είναι η ασφάλεια δικαίου, η ελεύθερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη με αποτελεσματική εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και η παροχή προστασίας από το διασυνοριακό έγκλημα⁸.

Σε μια ιδεατή Ένωση Αξιών με ροπή την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση δίχως εγκληματικότητα, η σχέση ελευθερίας και ασφάλειας είναι συμπληρωματική ένεκα του γεγονότος πως θα υφίσταται ελευθερία εντός της Ένωσης και συνεπώς και ασφάλεια και τούμπαλιν θα υπήρχε ασφάλεια η οποία θα «χάραζε» το δρόμο για την ελευθερία. Σε κοινωνίες όμως, που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα, εσωτερικά ή εξωτερικά η εν λόγω σχέση όχι μόνον να μην είναι συμπληρωματική αλλά να καταλήγει ανταγωνιστική. Σε μια Ένωση Αξιών, όπως είναι η Ε.Ε., η οποία αντιμετωπίζει ζητήματα όπως η τρομοκρατία, η παράνομη μετανάστευση υφίσταται η επιθυμητή ισορροπία τόσο μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας όσο και ανάμεσα στις τρεις διαστάσεις αμφοτερόπλευρα.⁹

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (υιοθέτηση 10-11.12.2009 στις Βρυξέλλες, περίοδος 2010-2014), διάδοχος των Προγραμμάτων του Τάμπερε (1999 - 2004) και της Χάγης (2004 - 2009) αντιστοίχως, θέτει τις εξής κάτωθι προτεραιότητες – προϋποθέσεις ως συνιστώσες επί των

⁷ ΤΖΩΡΤΖΗ Βιργινία, Διπλωματική Εργασία, Νομική Σχολή, Τομέας Διεθνών Σπουδών, ΜΠΣ Διεθνών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, «Κράτος Δικαίου και ΧΑΕΔ», Σελ. 11-14, πρόσβαση & download 27/9/2019 και περί ώρα 21:45 μ.μ.

⁸ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., 2008, Σελ. 29.

⁹ ΤΖΩΡΤΖΗ Βιργινία, Διπλωματική Εργασία, Νομική Σχολή, Τομέας Διεθνών Σπουδών, ΜΠΣ Διεθνών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, «Κράτος Δικαίου και ΧΑΕΔ», Σελ. 11-14, πρόσβαση & download 27/9/2019 και περί ώρα 21:45 μ.μ.

διαστάσεων του ΧΕΑΔ: προώθηση των δικαιωμάτων των πολιτών των κρατών μελών της ΕΕ, βελτίωση της καθημερινότητας, προστασία των πολιτών, πρόσβαση στον ευρωπαϊκό χώρο, αλληλεγγύη και σχέση εταιρικής υφής σε θέματα μετανάστευσης όπως και ασύλου καθώς και διάσταση εξωτερική του τομέα Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.¹⁰

Ως προς τη λειτουργία, λοιπόν, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει πρόταση αφορώσα το επείγον της προσχωρήσεως της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) ενώ παράλληλα υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της απόκτησης του δικαιώματος διανομής βάσει του δικαίου της ΕΕ για τους πολίτες των κρατών μελών της Ένωσης καθώς και τις οικογένειες αυτών, δικαίωμα το οποίο απορρέει αδιαφιλονίκητα από την άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων.

Σημαντικό ρόλο για τη δικαστική συνεργασία διαδραματίζει η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών και λοιπών αποφάσεων. Ο Χώρος «Δικαιοσύνης» πρέπει να επιτρέπει στους πολίτες πλήρη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους στην ολότητα του ευρωπαϊκού κεκτημένου με τη δέουσα διευκόλυνσή τους στη πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Σύμφωνα με το εν λόγω Πρόγραμμα επιδιώκεται περαιτέρω η δημιουργία ενός πλήρους συστήματος συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων επί υποθέσεων διασυνοριακού εγκλήματος ενώ παράλληλα η ηλεκτρονική δικαιοσύνη (e – Justice) παρουσιάζεται ως εξαιρετική ευκαιρία για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Μνεία σχετική

¹⁰ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:38.

γίνεται στο πλάνο δράσης περί ηλεκτρονικής δικαιοσύνης 2008 – 2013 το οποίο συνιστά το κατάλληλο πλαίσιο επώασης τέτοιας υφής δραστηριοτήτων.¹¹

Όσον αφορά τώρα στην προστασία των πολιτών της Ένωσης, έμφαση δίνεται στον καθορισμό ενός στρατηγικού σχεδιασμού για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ, του οποίου η παρακολούθηση, η τήρηση και η εφαρμογή καθίσταται ένα από τα κύρια καθήκοντα της Επιτροπής Εσωτερικής Ασφαλείας (ΕΕΑ). Υπογραμμίζεται με το εν θέματι Πρόγραμμα η ανάγκη δημιουργίας ευρωπαϊκής παιδείας επιβολής του δικαίου, ενδυνάμωση της δραστηριοποίησης του Μηχανισμού πολιτικής προστασίας, αντιμετώπιση θεμάτων «Δημοσίας Τάξης» και διαμόρφωση μιας ενοποιημένης πολιτικής κατά της εμπορίας ανθρώπων. Έμφαση δίδεται επιπροσθέτως, στη βέλτιστη υλοποίηση ενός σμιλευμένου επιπέδου συνεργασίας τόσο των αστυνομικών όσο και των δικαστικών αρχών των κρατών – μελών (EUROPOL & EUROJUST), ουσιαστικότερη αξιοποίηση του EUCPN (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης Εγκληματικότητας), της CEPOL (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία) και του SitCen (Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων) όπως και της εφαρμογής ECRIS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου). Ειδικότερη μνεία γίνεται δε, και επί της λήψης μέτρων κατά της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, του ηλεκτρονικού και του οικονομικού εγκλήματος, των ναρκωτικών και της τρομοκρατίας.

Αναφορικά με την πρόσβαση στον ΧΕΑΔ, η Ένωση ως «μήτρα» δημοκρατικού πολιτεύματος πρέπει να συνεχίσει την διευκόλυνση επί της μόνιμης προσβάσεως στην επικράτεια των κρατών – μελών εφαρμόζοντας τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης καθώς και του διασυνοριακού εγκλήματος. Για αυτό το σκοπό

¹¹ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:47.

το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης υπογραμμίζει την ανάγκη ενισχύσεως του ρόλου της FRONTEX (επεξεργασία σαφών κοινών επιχειρησιακών διαδικασιών για τις κοινές επιχειρήσεις στη θάλασσα, συνεργασία με χώρα διέλευσης και προσέλευσης καθώς και κοινές πτήσεις επιστροφής) και του EUROSUR (Ευρωπαϊκό Σύστημα Προστασίας Συνόρων). Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην έναρξη λειτουργίας του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς – SIS II όπως και στη «βήμα – βήμα» λειτουργία του Συστήματος Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) ως κύριος στόχος του Προγράμματος.¹²

Σχετικά, τώρα με τη λειτουργία της αλληλεγγύης και την εταιρική σχέση σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου, λαμβάνονται υπόψη οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της μετανάστευσης οι οποίες σχετίζονται με την κοινωνική ενσωμάτωση καθώς και την αγορά εργασίας. Αναζητούνται πρακτικές λύσεις οι οποίες θα οδηγήσουν σε συνοχή μεταξύ της μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών πολιτικών (πολιτικές απασχόλησης, υγείας, εμπορίου και εκπαίδευσης). Με το συγκεκριμένο Πρόγραμμα δίνεται έμφαση στις αρχές που περιλαμβάνονται στη Σφαιρική Προσέγγιση της Μετανάστευσης καθώς και στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, ενώ υπογραμμίζεται η ανάγκη ενσωματώσεως και υιοθέτησεως της μεταναστευτικής πολιτικής στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ. Για να συνδεθεί η ανάπτυξη με τη μετανάστευση προτείνονται μέτρα για την ασφαλή και χαμηλού κόστους μεταφορά εμβασμάτων, για την ενεργότερη συνεργασία με εκπροσώπους της διασποράς καθώς και την αναβάθμιση και διεύρυνση του ρόλου της μη προσωρινής μετανάστευσης.¹³ Ως προς την έκφανση της νομίμου μετανάστευσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνωρίζει πως η μετανάστευση εργατικού δυναμικού από μια περιοχή προς μια άλλη καθώς και η αποτελεσματική ένταξη των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων

¹² Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:38.

¹³ Ο.π.

χωρών δύναται να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη. Μείζονος σημασίας προτεραιότητα παραμένει η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η παράνομη μεταφορά μεταναστών καθώς και η προστασία των απροστάτευτων ανηλίκων. Ως προς τον τομέα του ασύλου τονίζεται η άμεση ανάγκη στενής συνεργασίας με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) καθώς και τα Προγράμματα περιφερειακής Προστασίας ενώ παράλληλα σημειώνεται προσπάθεια ενθάρρυνσης της εθελοντικής συμμετοχής των κρατών - μελών της ΕΕ στο κοινό πρόγραμμα επανεγκατάστασης της ΕΕ.¹⁴

Τέλος στο τμήμα του Προγράμματος της Στοκχόλμης το οποίο κυοφορεί την εξωτερική διάσταση του Τομέα Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γίνεται επισήμανση της ανάγκης σύναψης συμφωνιών με τρίτες χώρες, ιδίως όσον αφορά στην δικαστική συνεργασία καθώς και στον τομέα του Αστικού Δικαίου. Σε θέματα Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης αναφορικά με τα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία γίνεται ειδική αναφορά από το Πρόγραμμα ενώ παράλληλα υπογραμμίζεται η σπουδαιότητα της προσφοράς της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας η οποία δύναται να λειτουργήσει με τρόπο συντονισμένο και αποτελεσματικό. Τέλος, εντατικοποιημένες προσπάθειες από την ΕΕ θα πραγματοποιηθούν για τη στήριξη της σταθερότητας και της ασφάλειας στην περιοχή του Εύξεινου Πόντου ενώ στο φάσμα της επανεισδοχής εντείνονται οι προσπάθειες για την ταχεία σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής της ΕΕ με την Αλγερία, το Μαρόκο, την Αίγυπτο, το Αφγανιστάν, το Ιράκ και το Μπαγκλαντές.¹⁵

¹⁴ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:38.

¹⁵ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/ellada-sten-ee/europaikos-khoros-dikaiousunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:38.

1.1.2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΕΑΔ

Εν έτη 2009 και κατόπιν μιας μεγάλης πορείας προς τη δημιουργία του Χώρου Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης, τίθεται σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας η οποία εξελίσσει τον εν θέματι χώρο αποδίδοντάς υψηλές προτεραιότητες για την ολοκληρωμένη υλοποίησή του. Με το κείμενο της Συνθήκης της Λισαβόνας εισάγονται στις Ιδρυτικές Συνθήκες πολλά και νέα στοιχεία μείζονος σημασίας για την πορεία του ΧΕΑΔ. Οι εξουσίες του Δικαστηρίου της ΕΕ αυξάνονται και ανανεώνεται ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων. Τα ατομικά δικαιώματα τυγχάνουν ενίσχυσης με τον νομικά δεσμευτικό πλέον χαρακτήρα του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 της ΣΕΕ ορίζονται τα εξής : *«Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, την μετανάστευση και την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας»*.¹⁶ Στο προαναφερόμενο άρθρο αποδίδεται μεγάλη σημασία στη δημιουργία ενός ΧΕΑΔ συγκριτικά με την προγενέστερη προσέγγιση της Συνθήκης της Νίκαιας, εφόσον και καθόσον ο εν θέματι σκοπός μνημονεύεται πριν από την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

Στον τίτλο V της ΣΛΕΕ – παράγραφοι 67 έως 89 – συγκροτείται ο ΧΕΑΔ. Πέραν των γενικών διατάξεων ο εν λόγω τίτλος περιλαμβάνει μεμονωμένα κεφάλαια που αφορούν τα κάτωθι αναφερόμενα στο θέμα, ήτοι πολιτικές σχετικά με τους ελέγχους στα σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση, Δικαστική Συνεργασία επί αστικών υποθέσεων, Δικαστική Συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων και ιδίως Αστυνομική Συνεργασία.

¹⁶ Διάταξη του άρθρου 3 παράγραφος 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σημειώνεται μη συμμετοχή της Δανίας στην έγκριση από το Συμβούλιο των Υπουργών επί των μέτρων που θεμελιώνονται στον τίτλο V της ΣΛΕΕ ενώ μόνο στην έγκριση και την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων σημειώνεται η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας μετά την απόφαση προαιρετικής συμμετοχής τους (τα υπ. Αριθμόν 21 & 22 πρωτόκολλα).¹⁷

Αρρήκτως συνδεδεμένες με τη δημιουργία ενός ΧΕΑΔ σημειώνονται διατάξεις όπως η διάταξη του άρθρου 6 ΣΕΕ σχετικά με το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η διάταξη του άρθρου 8 της ΣΛΕΕ περί εξαλείψεως των ανισοτήτων, η διάταξη του άρθρου 15, παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και τα άρθρα 18 έως 25 της ΣΛΕΕ περί απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ευρωπαϊκής ιθαγένειας.¹⁸

Ο καθορισμός των στόχων του ΧΕΑΔ απαντάται στη διάταξη του άρθρου 67 της ΣΛΕΕ και συγκεκριμένα από τη συγκρότηση του ΧΕΑΔ από την ΕΕ με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών – μελών της ΕΕ. Έπεται η εξασφάλιση απουσίας ελέγχων των προσώπων στα εσωτερικά σύνορα με παράλληλη ανάπτυξη κοινής πολιτικής στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης, καθώς και της υλοποίησης ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, η οποία βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών – μελών της ΕΕ και είναι δίκαιη έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών.

¹⁷ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 00:22 μ.μ.

¹⁸ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 00:27 μ.μ.

Μέριμνα της Ένωσης, περαιτέρω σημειώνεται για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου ασφαλείας εντός ΧΕΑΔ με τη θέσπιση μέτρων πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, συντονιστικών μέτρων και συνεργατικό πλαίσιο μεταξύ αστυνομικών και δικαστικών αρχών όπως και λοιπών αρμοδίων αρχών. Σημαντικό επιπλέον βήμα η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων επί ποινικών υποθέσεων με ευέλικτη και εφικτή την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών. Τέλος, η Διάσταση της Δικαιοσύνης τυγχάνει διευκόλυνσης πρόσβασης ιδίως με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών καθώς και εξώδικων αποφάσεων επί αστικών υποθέσεων.¹⁹

Βασικότερες εκ των καινοτομιών²⁰ που επέφερε η Συνθήκη της Λισαβόνας απαντώνται στα κάτωθι επί του θέματος αναφερόμενα και ειδικότερα στην αποτελεσματικότερη και δημοκρατικότερη διαδικασία λήψης αποφάσεων: με τη Συνθήκη τυγχάνει κατάργησης ο τρίτος πυλώνας, ο οποίος βασιζόταν στη διακυβερνητική συνεργασία, γενικεύοντας ως εκ τούτου την ενωσιακή μέθοδο στον ΧΑΕΔ. Η έγκριση νομοθετικών πράξεων πραγματοποιείται εφεξής, κατά κύριο λόγο, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία για την οποία γίνεται μνεία στις διατάξεις του άρθρου 294 της ΣΛΕΕ. Το Συμβούλιο των Υπουργών πλέον αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως συννομοθέτης της ΕΕ, αποφαινεται με την εν λόγω διαδικασία.

Σημαντική συνιστώσα αποτελεί η αναβάθμιση ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων: Με το άρθρο 12 της ΣΕΕ καθώς και τα υπ. Αριθμόν 1 και 2 πρωτόκολλα καθορίζεται ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στην ΕΕ. Τα εθνικά κοινοβούλια διαθέτουν πλέον προθεσμία οχτώ (8) εβδομάδων προκειμένου να εξετάσουν κάθε σχέδιο νομοθετικής πράξης υπό το πρίσμα της

¹⁹ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 00:27 μ.μ.

²⁰ Ο.π.

αρχής της επικουρικότητας. Μέχρι να εκπνεύσει εν λόγω προθεσμία σε επίπεδο ΕΕ δεν λαμβάνεται ουδεμία απόφαση επί της υπό εξέταση προτάσεως. Αναφορικά με τον ΧΑΕΔ, μία πρόταση πρέπει να επανεξετασθεί εφόσον και καθόσον ζητηθεί από το ένα τέταρτο των εθνικών κοινοβουλίων (άρθρο 7 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου υπ. Αριθμόν 2). Προσφυγή ακυρώσεως επί ορισμένης νομοθετικής πράξεως δύναται να ζητηθεί ενώπιον του ΔΕΕ αφορώσα παραβίαση της αρχής της επικουρικότητας ενώ δεδομένο αποτελεί πλέον η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων στην αξιολόγηση της Europol και της Eurojust κατ' άρθρα 85 και 88 αντιστοίχως της ΣΛΕΕ.

Αυξημένες εξουσίες, επιπρόσθετα παρουσιάζονται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Υπάρχει πλέον δυνατότητα προσφυγής άνευ περιορισμών στο ΔΕΕ για την έκδοση προδικαστικών αποφάσεων (προδικαστική παραπομπή) σχετικά με οποιοδήποτε ζήτημα αφορά τον ΧΕΑΔ. Μετά από μια μεταβατική περίοδο από την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας (ήτοι από 01.12.2014) οι εγκρινόμενες πράξεις στον τομέα της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προδικαστικής παραπομπής. Επιπλέον, ευδιάκριτα παρουσιάζεται σημαντική ενίσχυση του ρόλου της Επιτροπής: Η δυνατότητα της Ευρωπαϊκής επιτροπής να ασκεί προσφυγές επί παραβάσει κατά κρατών – μελών της ΕΕ περί μη τηρήσεως των διατάξεων αναφορικά με τον ΧΕΑΔ συνιστά καινοτόμο κίνηση με τη νέα εξουσία μέριμνας για την ορθή εφαρμογή των νομοθετικών κειμένων. Με τη διάταξη του άρθρου 70 της ΣΛΕΕ ορίζεται ότι το Συμβούλιο των Υπουργών μπορεί, μετά προτάσεως της Επιτροπής, να θεσπίσει μέτρα για τον καθορισμό λεπτομερών διατάξεων, βάσει των οποίων τα κράτη – μέλη της ΕΕ, σε συνεργασία με την Επιτροπή, κινητοποιούνται και πραγματοποιούν

αντικειμενική και αμερόληπτη αξιολόγηση της εφαρμογής από τις αρχές των κρατών – μελών της ΕΕ, των σχετιζόμενων πολιτικών με τον ΧΕΑΔ.²¹

Αναφορικά με τον προγραμματικό ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, επισημαίνεται σε αυτό το σημείο η σπουδαιότητα του ρόλου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην εξέλιξη καθώς και στην πρόοδο που σημειώθηκε σε διάφορους τομείς του ΧΕΑΔ. Εν λόγω συμβολή διαφαίνεται σε κάθε σημαντικό βήμα δημιουργίας, εξέλιξης και στεγάνωσης του ΧΕΑΔ. Ας μην ξεχνάμε, λοιπόν, πως η ειδική σύνοδος τον Οκτώβριο του 1999 πραγματοποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε με θέμα τη δυνατότητα δημιουργίας ενός ΧΕΑΔ κατόπιν πλήρους αξιοποιήσεως των δυνατοτήτων που προσέφερε η συνθήκη του Άμστερνταμ (1997). Επέκεινα, Νοέμβρη 2004, ήταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το οποίο ενέκρινε το πρόγραμμα της Χάγης, ως ένα νέο πενταετές πρόγραμμα δράσεως. Τέλος, το πρώτο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου του 2009, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εγκρίνει το πολυετές πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2010 – 2014) το οποίο επικεντρωνόταν σε ανάγκες και συμφέροντα των πολιτών και άλλων προσώπων για τα οποία εντοπίζεται ευθύνη στην ΕΕ.

Αναγνωρίζοντας, λοιπόν τον προεξέχοντα ρόλο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, εν θέματι μεταρρυθμιστική Συνθήκη της Λισαβόνας προσδίδει και επισήμως τη δέουσα αναγνώριση στο συγκεκριμένο θεσμικό όργανο της ΕΕ παρέχοντάς του την εξουσία να «καθορίζει τις κατευθυντήριες στρατηγικές γραμμές του νομοθετικού και του επιχειρησιακού προγραμματισμού στο ΧΕΑΔ» (άρθρο 68 ΣΛΕΕ).²² Τον Ιούνιο του έτους 2014, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθόρισε τις κατευθυντήριες γραμμές σε βάθος ετών, οι οποίες εν προκειμένω συνάδουν με τις προτεραιότητες της στρατηγικής ατζέντας για την ΕΕ, η οποί

²¹ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 01:35 μ.μ.

²² Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 01:42 μ.μ.

επίσης εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2014. Εν λόγω γραμμές θεμελιώνονται στην πρόοδο που σημειώθηκε με το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης με σαφή ενδιάμεση επανεξέταση αυτών.²³

Επιπλέον με τη μεταρρυθμιστική Συνθήκη επιτεύχθηκε συγκρότηση διαφόρων υπηρεσιών προς συμβολή στη διαχείριση των πολιτικών επί ορισμένων σημαντικών πεδίων του ΧΕΑΔ: η EUROPOL για την αστυνομική συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία CEPOL (ΕΑΑ), η EUROJUST για τη δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) σε θέματα θεμελιωδών δικαιωμάτων και καταπολέμησης των διακρίσεων, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ), η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (FRONTEX), η οποία είναι υπεύθυνη για το συντονισμό του ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) καθώς και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΟ μεγάλης κλίμακας στο ΧΕΑΔ (eu - LISA).²⁴

Βασικές προτεραιότητες που τονίζονται τα τελευταία έτη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελούν αναμφίβολα η αναγνώριση καθώς και η συνεκτίμηση της σπουδαιότητας του ΧΑΕΔ για την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η κατάργηση του τριπλωνικού οικοδομήματος με το «γκρέμισμα» του τρίτου πυλώνα της Συνθήκης του Μάαστριχτ και η αναγκαία ενσωμάτωση της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων στις ενωσιακές διαδικασίες και το ενωσιακό δίκαιο ώστε το Ευρωκοινοβούλιο να είναι σε θέση να ασκεί πλήρως και ανελλιπώς το δημοκρατικό του ρόλο επί της νομοθετικής διαδικασίας. Μείζονος σημασίας πτυχές, επιπλέον, αποτελούν η κατάργηση του κανόνα της ομοφωνίας στο Συμβούλιο των Υπουργών προς πρόδηλη διευκόλυνση λήψης αποφάσεων, διατήρηση «σταθερού ζυγού» στην προστασία των

²³Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 02:42 μ.μ.

²⁴ Ο.π.

θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών αφενός και αφετέρου στις απαιτήσεις ασφαλείας και τον αντιτρομοκρατικό αγώνα και τέλος, η ενίσχυση της θωράκισης και της προάσπισης των ατομικών δικαιωμάτων με την έγκριση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, που πλέον διαθέτει δεσμευτική νομική ισχύ.²⁵

1.1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΠΟΛΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Η δυναμική του οργανωμένου εγκλήματος και δη της εμπορίας ανθρώπων σε συνδυασμό με τις υπερεθνικές διαστάσεις που λαμβάνει, καθιστούν αναγκαία τη σύμπτυξη δυνάμεων των εθνικών, περιφερειακών και διεθνών φορέων. Το οργανωμένο έγκλημα με τη μορφή της εμπορίας ανθρώπων αγγίζει τα δύο τρίτα των κρατών του πλανήτη μας, απασχολώντας ειδικούς επιστήμονες, αστυνομικές αρχές και δημόσιους φορείς με ζητήματα που αφορούν την προέλευση αλλά και τον προορισμό των θυμάτων²⁶. Η Ε.Ε. αντιλαμβανόμενη την αυξανόμενη διόγκωση του φαινομένου τον Οκτώβριο του 1999 στο Τάμπερε έδωσε έμφαση στην ανάγκη για στενότερη και αποδοτικότερη συνεργασία των Κ-Μ της Ε.Ε. με τις χώρες που αποτελούν πηγή μεταναστευτικών ροών για να μειωθεί η μεταναστευτική πίεση και συγχρόνως να επιτευχθεί η ενσωμάτωση των νόμιμων μεταναστών στην ευρωπαϊκή κοινότητα.

²⁵ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – έτος 2017 – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 03:01 μ.μ.

²⁶ Αστυνομική Ανασκόπηση, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας/ Διεύθυνση Επικοινωνίας/Τμήμα Ιστορίας –Εκδόσεων, Αθήνα, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2015, Σελ. 34-35.

Η ομάδα T.R.E.V.I.²⁷ αποτέλεσε τον πρόδρομο της ευρωπαϊκής αστυνομικής συνεργασίας, που προώθησε την πολιτική συνεργασία των κρατών – μελών και έθεσε τις βάσεις της μετέπειτα αστυνομικής συνεργασίας. Οι στόχοι της ομάδας T.R.E.V.I., η οποία συγκροτήθηκε το 1975 με ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του ζηλωτισμού, του εξτρεμισμού και της διεθνούς βίας. Αυτό μαρτυρούν άλλωστε και τα αρχικά της ομάδας που προέρχονται από το γαλλικό λεξιλόγιο και συγκεκριμένα από τις λέξεις *terrorisme, radicalisme, extremismisme et violence internationale*. Ως μέλη συμμετείχαν στην ομάδα αυτή οι Υπουργοί Εσωτερικών και Δικαιοσύνης των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και μετέπειτα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο έδαφος της ΕΕ, η ελεύθερη διακίνηση προσώπων, αγαθών προϊόντων και κεφαλαίων σε συνδυασμό με την κατάργηση των ελέγχων στο εσωτερικό των κρατών - μελών της ΕΕ αλλά και την αλματώδη τεχνολογική πρόοδο, δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την εξάπλωση της οργανωμένης διασυνοριακής εγκληματικής δραστηριότητας. Επιπλέον, με την έξαρση της προσφυγικής κρίσης θεωρείται σημαντική η λήψη αναγκαίων ευρωπαϊκών δράσεων για την ενδελεχή επιτήρηση των εξωτερικών συνόρων. Η έξαρση της εγκληματικότητας και το αλληλένδετο «δέσιμό» της με το οργανωμένο έγκλημα και κυρίως με την εμπορία ανθρώπων ωθούν την Ένωση στην προβολή και προώθηση της αστυνομικής συνεργασίας. Σε αστυνομική συνεργασία όπου συμμετέχουν όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών – μελών, συμπεριλαμβανομένων αστυνομικών και τελωνειακών αρχών και αρχών επιβολής του νόμου ειδικευμένων στον τομέα της πρόληψης ή της εξακρίβωσης αξιόποινων πράξεων ή της διερεύνησης αυτών. Μια αποτελεσματική αστυνομική συνεργασία, δομημένη σε βάσεις σταθερές αποτελεί απαραίτητο συστατικό για την εγκαθίδρυση ισχυρών δομών

²⁷ Η ομάδα διακρινόταν σε πέντε υποομάδες κάθε μία από τις οποίες είχε συγκεκριμένο τομέα εργασίας, όπως τρομοκρατία, ναρκωτικά, κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα και ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομίας.

ασφάλειας στην Ένωση και για την αποφυγή της παγίωσης οργανωμένων μορφών εγκληματικότητας.

Η εμπορία ανθρώπων, ως μορφή του οργανωμένου Εγκλήματος, βρίσκεται μέσα από αυτό μεθόδους και την απαραίτητη υποδομή προκειμένου να τελείται με τρόπο βίαιο και μαζικό. Αποθαρρυντικό στοιχείο συνιστά συγχρόνως το γεγονός ότι η εγκληματικά οργανωμένη δραστηριότητα παρουσιάζει μια ιδιαίτερη ικανότητα προσαρμογής στα νέα γεωπολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα τόσο στην ΕΕ όσο και διεθνώς. Η συγκεκριμένη ικανότητα λαμβάνεται υπόψη συνδυαστικά με τον εκσυγχρονισμό των τακτικών τους και την επέκταση των σχεδίων τους σε αναπτυσσόμενους τομείς του οργανωμένου εγκλήματος. Στόχος, λοιπόν, για τις αστυνομικές αρχές των κρατών – μελών της ΕΕ ήταν και παραμένει έως και σήμερα

- ✓ Η υλοποίηση κοινών επιχειρήσεων και αστυνομικών δράσεων,
- ✓ Η αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών για τον εντοπισμό, τη σύλληψη και τη δίωξη των δραστών,
- ✓ Η από κοινού εξιχνίαση υποθέσεων και
- ✓ Η παροχή ουσιαστικής αρωγής – προστασίας στα θύματα του trafficking

Ο σταδιακός εκσυγχρονισμός της αστυνομικής συνεργασίας αποτελεί σήμερα τρόπο διαφυγής από τον κυκεώνα προβλημάτων που προκλήθηκαν από την προσφυγική κρίση και σύμμαχο στην εξασφάλιση της εξέλιξης του ΧΕΑΔ. Στην διεθνή αστυνομική συνεργασία κύριο ρόλο έχουν η EUROPOL και η INTERPOL. Η ερευνητική διαδικασία για την ανακάλυψη δραστών διεθνούς εγκληματικότητας, είτε αυτοί δρουν μεμονωμένα, είτε ως μέλη εγκληματικών οργανώσεων και κυρίως διεθνών εγκληματικών οργανώσεων, προϋποθέτει ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών, εξακρίβωση των στοιχείων ταυτότητας, ανακριτικές πράξεις σε επίπεδο διεθνές. Στην περίπτωση τώρα όπου εντοπίζεται ο δράστης, ακολουθεί η

σύλληψη αυτού με σκοπό την έκδοση του, εφόσον πληρούνται οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις από τις συμβάσεις αναφορικά με τις εκδόσεις αναζητούμενων προσώπων.

Το βέλτιστο επίπεδο της αποτελεσματικότητας των αρχών επιβολής του νόμου απαιτεί συνεργασία μέσω της υλοποίησης κοινών δράσεων σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού τους²⁸. Η ανταλλαγή και η παροχή πληροφοριών αναφορικά με τα εγκλήματα εμπίπτει στη σφαίρα της εθνικής κυριαρχίας²⁹ δεν καθιστά απρόσκοπτη τη συνεργασία των εκτελεστικών αρχών των κρατών – μελών. Η εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών αρχών των κρατών – μελών στην καταπολέμηση του φαινομένου καθώς και η βελτίωση του συστήματος διάχυσης πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων κρατικών φορέων θα δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες εξάρθρωσης οργανωμένων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων.

1.1.4 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αναχαίτιση της διεθνούς εγκληματικότητας μπορεί να επιτευχθεί διαμέσου της συνεργασίας των Αστυνομικών Δομών και συναφών διωκτικών αρχών (Τελωνειακές Υπηρεσίες, Λιμενικό Σώμα) σε διεθνές επίπεδο. Η ανάγκη αυτή δημιούργησε την ανάπτυξη και εν συνεχεία την εξέλιξη της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Μετά την εκδήλωση τρομοκρατικών χτυπημάτων τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και στο διεθνές γίνεσθαι, η

²⁸ Στο άρθρο 29 της Σύμβασης του Παλέρμο η εκπαίδευση αστυνομικών, ανακριτών, δικαστικών υπαλλήλων, τελωνιακών υπαλλήλων και συνοριοφυλάκων σε θέματα που σχετίζονται με τη δίωξη της εμπορίας ανθρώπων, μεθόδους έρευνας, χρήση νέων τεχνολογιών, μεθόδους προστασίας θυμάτων και μαρτύρων.

²⁹ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010, σελ. 65-66. Γίνεται μνεία στο γεγονός ότι οι αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα την ανταλλαγή πληροφοριών εξαιτίας των διαφορών που υφίστανται στις επιμέρους νομοθεσίες και στις διαφορετικές νομοθετικές ερμηνείες που δίνονται, στις γλωσσικές και πολιτιστικές διαφορές καθώς και σε άλλες πρακτικές δυσχέρειες.

συγκεκριμένη ανάγκη έγινε επιτακτική. τρομοκρατικά χτυπήματα σε πρωτεύουσες κρατών - μελών της ΕΕ (Μαδρίτη 2004, συντονισμένες βομβιστικές επιθέσεις σε σύστημα προαστιακού σιδηροδρόμου, 191 νεκροί και Λονδίνο 2005, συντονισμένες βομβιστικές επιθέσεις στο δίκτυο μεταφοράς, 56 νεκροί μεταξύ των οποίων και οι 4 δράστες) ανέδειξαν το έλλειμμα ασφάλειας εντός των τοίχων της ΕΕ και ανέδειξαν την ανάγκη για την εξέλιξη του ευρωπαϊκού συστήματος ασφαλείας. Η έξαρση περιστατικών οργανωμένου εγκλήματος επηρεάζει αρνητικά την ειρήνη, την ανάπτυξη, την δημοκρατία, τη χρηστή διακυβέρνηση και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε αυτές της εκδηλώσεις βίας και ασύμμετρων απειλών αντίδοτο αποτελεί η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών αρχών, των υπηρεσιών πληροφοριών και φυσικά μεταξύ των Διεθνών Οργανισμών. Κομβικό ρόλο στην αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων παίζει η συλλογή, η επεξεργασία και διάχυση πληροφοριών μεταξύ των κρατικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου.

Μια εποικοδομητική διευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία οφείλει να θέτει ως προτεραιότητες την προστασία των ενωσιακών συνόρων, την ελευθερία μετακινήσεων εντός του Χώρου Σένγκεν και την αποτροπή εισόδου παράνομων μεταναστών. Υφιστάμενοι θεσμοθετημένοι οργανισμοί μπορούν να «απογειώσουν» την αστυνομική συνεργασία. Όμως για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος απαιτείται παράλληλα η ανάπτυξη αποτελεσματικής δράσης, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με

- ✓ Ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών – μελών σε επίπεδο πολιτικών φορέων, όπως αρχηγών κρατών, Υπουργών Εξωτερικών ή εντεταλμένων πολιτικών προσώπων
- ✓ Ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των κρατών – μελών σε επίπεδο αστυνομικών και δικαστικών δομών

- ✓ Ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών σε αρχές εισαγγελικές και δικαστικές οι οποίες είναι συναρμόδιες για τη δίωξη καθώς και την οινική εκδίκαση υποθέσεων του οργανωμένου εγκλήματος
- ✓ Υιοθέτηση νομικών δεσμευτικών κειμένων τα οποία θα έχουν συσταθεί από αρμόδια όργανα και θεσμούς της ΕΕ καθώς και την ενσωμάτωση αυτών στην εθνική έννομη τάξη των συμβαλλόμενων κρατών.

Τέλος, κοινές εκπαιδεύσεις ενισχύουν και προωθούν την ανταλλαγή εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριακού αρχείου ως προς την καταπολέμηση της εγκληματικότητας³⁰. Αυτός ήταν άλλωστε και ο στόχος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Ειδική Σύνοδο στο Τάμπερε, το οποίο τάχθηκε υπέρ της δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας για την πραγματοποίηση κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνοριοφύλακες των κρατών – μελών.

1.2 ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Στη σύγχρονη μορφή του το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες αποδιοργάνωσης της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής δομής ενός κράτους³¹. Οι δυσμενείς επιπτώσεις του εκτείνονται ολοένα και περισσότερο, προσβάλλοντας θεσμούς, κοινωνικά συστήματα και γενικότερα την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη των

³⁰ The EU Strategy towards the Eradication of Trafficking in Human Beings 2012-2016, διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/trafficking_in_human_beings_eradication-2012_2016_en.pdf {τελευταία πρόσβαση 08 Μαΐου 2020}.

³¹ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας/Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας, Ετήσια Έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2018, Αθήνα, ανοικτή έκδοση Οκτωβρίου 2018, Σελ. 76.

κοινωνιών. Ταυτόχρονα επεκτείνεται πέραν των εθνικών συνόρων και απειλεί άμεσα την εθνική και διεθνή ασφάλεια χρήζοντας επείγουσας και αποτελεσματικής αντιμετώπισης³².

Η οργανωμένη εγκληματικά δράση αποτελεί φαινόμενο το οποίο απειλεί όλες τις κυβερνήσεις όλων των κρατών εντός και εκτός της ΕΕ. Η δράση του οργανωμένου εγκλήματος πέραν των εθνικών συνόρων διευκολύνεται από την έξαρση των τεχνολογικών επιτευγμάτων με κυριότερες τις σύγχρονες μορφές διαδικτυακής επικοινωνίας μα και την υφιστάμενη ενωσιακή νομοθεσία η οποία παρέχει ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, κεφαλαίων καθώς και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Για αυτό το λόγο χρησιμοποιήθηκε η έννοια του οργανωμένου εγκλήματος *ως μοχλός των εθνικών ποινικών δικαίων και της προστασίας των ατομικών ελευθεριών*³³.

Καθοριστικό παράγοντα για την ορθολογική αντιμετώπιση του προβλήματος αποτελεί η επίγνωση της απειλής που συνιστά το οργανωμένο έγκλημα για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την ελευθερία, τα δικαιώματα του ανθρώπου και την αυτοτέλεια του ατόμου³⁴.

1.2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Η εννοιολογική προσέγγιση του οργανωμένου εγκλήματος αποτελεί μια επίπονη ερευνητική προσπάθεια δεδομένου ότι το επιστημονικό πεδίο του οργανωμένου εγκλήματος είναι πολυδιάστατο. Στην υφιστάμενη βιβλιογραφία και νομοθεσία δεν υφίσταται ένας σαφής και

³² Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας/Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας, Ετήσια Έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2018, Αθήνα, ανοικτή έκδοση Οκτωβρίου 2018, Σελ. 76.

³³ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Οργανωμένο Έγκλημα και Τρομοκρατία – Σύγχρονες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή και στην Ελληνική Έννομη Τάξη», υποσημείωση 584, σελίδα 8.

³⁴ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Δημοκρατικό Έλλειμμα και ο Χώρος με έμφαση στην Αστυνομική Συνεργασία», Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας και Κατάρτισης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης Παντείου Πανεπιστημίου, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2007.

κοινά αποδεκτός ορισμός παρά μόνο ερευνητικές απόπειρες οριοθέτησης της έννοιας του οργανωμένου εγκλήματος.

Παρά τις κατά καιρούς εννοιολογικές διακυμάνσεις, ως οργανωμένο έγκλημα θεωρείται «*η οργάνωση προσώπων που έχει σαν σκοπό την άσκηση εγκληματικής δραστηριότητας σε διαρκή βάση, προκειμένου να αποκομίσει οικονομικά οφέλη και να ελέγξει εθνικές και διεθνείς καταστάσεις*»³⁵.

Με το Ν. 2928/2001 υιοθετεί τα συστατικά στοιχεία³⁶ της έννοιας του Οργανωμένου Εγκλήματος, όπως αυτά καθορίζονται στη διάταξη του άρθρου 2 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση Παλέρμο 2000 για την οποία γίνεται αναφορά στην επόμενη υποενότητα). Κατά συνέπεια, για την ποινικοποίηση μιας ανθρώπινης συμπεριφοράς ως εγκληματικής πρέπει να συντρέχουν οι κάτωθι προϋποθέσεις:

- ✓ Η συγκρότηση ή η ένταξη σε δομημένη ομάδα
- ✓ Η συμμετοχή στην ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων
- ✓ Η ομάδα να έχει διαρκή δράση
- ✓ Επιδίωξη της ομάδας να αποτελείται η τέλεση από περισσότερα του ενός από τα κακούργηματα που προβλέπονται σε άρθρα του Π.Κ. και των Ειδικών Ποινικών Νόμων.

³⁵ Επίσημος ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, www.astynomia.gr , « ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, ΕΝΝΟΙΑ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ», τελευταία πρόσβαση στον ιστότοπο: 08.05.2019 & ώρα 15:23 μ.μ.

³⁶ Α.Ε.Α./ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ΚΕ.ΣΥ.ΔΕ.Π. – Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2011, Ανοικτή Έκδοση , Μάρτιος 2013, Σελ. 4-5.

Σύμφωνα με τον ορισμό της INTERPOL, ως οργανωμένο έγκλημα ορίζεται «κάθε επιχείρηση ή ομάδα ατόμων που εμπλέκεται σε διαρκή παράνομη δραστηριότητα, η οποία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την απόκτηση κερδών ανεξάρτητα από τα εθνικά σύνορα»³⁷.

Στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και της αλματώδους τεχνολογικής εξέλιξης, το διεθνές οργανωμένο έγκλημα αποτελεί μία από τις κυριότερες απειλές σε επίπεδο εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές. Επιπλέον, η απουσία ενός διεθνώς κοινά αποδεκτού ορισμού μπορεί να προκαλέσει δυσκολίες σε μία ενδεχόμενη εννοιολογική προσέγγιση και να οδηγήσει σε παρερμηνείες.

Στην Πολιτική Διακήρυξη της Νάπολης και στο Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για το οργανωμένο έγκλημα, καταγράφονται ουσιαστικά χαρακτηριστικά³⁸ του και αναφέρονται σε:

- ★ *Ομάδα οργανωμένη για τη διάπραξη εγκλήματος*
- ★ *Ιεραρχική δομή ή προσωπικές σχέσεις που επιτρέπουν στους αρχηγούς να ελέγχουν την ομάδα και αυστηρά προκαθορισμένες αρμοδιότητες, υποχρεώσεις και καταμερισμός ευθυνών στο κάθε μέλος της οργάνωσης*
- ★ *Συστηματικός παράνομος προσπορισμός οικονομικού οφέλους που προέρχεται από εξειδικευμένες και σε μεγάλη κλίμακα δραστηριότητες*
- ★ *Χρησιμοποίηση πραγματικών ή απειλούμενων πράξεων βίας και ο εκφοβισμός μετουσιώνονται ως μέσα για την απόκτηση κερδών ή τον έλεγχο περιοχών – αγορών και τη διατήρηση της πειθαρχίας στο εσωτερικό της ομάδας*
- ★ *Μονοπωλιακός έλεγχος ή δημιουργία ζωνών επιρροής σε διάφορες επιχειρήσεις ή γεωγραφικές περιοχές*

³⁷ Α.Ε.Α./ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/ΚΕ.ΣΥ.ΔΕ.Π. – Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2011, Ανοικτή Έκδοση, Μάρτιος 2013, Σελ. 4-5.

³⁸ Ο.π.

- ★ *Διαφθορά και Διασυνδέσεις με πολιτευόμενους δικαστές, δικηγόρους για να εξασφαλιστεί στο έπακρο η προστασία των μελών του οργανωμένου εγκλήματος*
- ★ *Ξέπλυμα των παράνομων εσόδων για περαιτέρω εγκληματική δραστηριότητα και για διείσδυση στη νόμιμη οικονομία*
- ★ *Δυνατότητα επέκτασης σε νέες δραστηριότητες που ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα*
- ★ *Συνεργασία με άλλες ομάδες υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος*

Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των ανωτέρω στοιχείων που συγκεντρώνει μια εγκληματική ομάδα, τόσο περισσότερο ικανοποιούνται τα κριτήρια για την υπαγωγή της στο οργανωμένο έγκλημα.

Πριν κλείσει η ενότητα παρατίθεται και ο όρος του υπερεθνικού εγκλήματος. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 της Σύμβασης του Παλέρμο καθορίζονται οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να αποδοθεί ο όρος υπερεθνικό έγκλημα σε μια ποινικά κολάσιμη πράξη. Συγκεκριμένα ένα αδίκημα χαρακτηρίζεται υπερεθνικό όταν i) *τελείται σε περισσότερα του ενός κράτη*, ii) *τελείται σε ένα κράτος άλλα σημαντικό τμήμα της προετοιμασίας, του σχεδιασμού, της καθοδήγησης ή του ελέγχου του λαμβάνει χώρα σε άλλο κράτος*, iii) *τελείται σε ένα κράτος αλλά αφορά οργανωμένη εγκληματική ομάδα που συμμετέχει σε εγκληματικές δραστηριότητες σε περισσότερα του ενός κράτη και τέλος iv) Τελείται σε ένα κράτος αλλά έχει σημαντικές επιπτώσεις σε άλλο κράτος*³⁹.

³⁹ ΧΛΟΥΠΗΣ Δ. Γεώργιος, «Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα», Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα 2005, σελ. 236.

1.2.1.1 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΕΡΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Βασικό νομοθετικό κείμενο για την καταπολέμηση του διεθνικού εγκλήματος αποτελεί η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (United Nations Convention against Transnational Organized Crime), Παλέρμο, 2000 και τα τρία συμπληρωματικά της Πρωτόκολλα⁴⁰, α) το Πρωτόκολλο για την πρόληψη, την Καταστολή και την Τιμωρία της διακίνησης προσώπων, ιδιαίτερα γυναικών και παιδιών, β) το Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη γη, τη θάλασσα και τον αέρα, καθώς και γ) το Πρωτόκολλο κατά της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, τμημάτων και συστατικών τους και πυρομαχικών.

Η Σύμβαση εξετάζει το οργανωμένο έγκλημα κάθε μορφής υπό τη σκοπιά του διεθνικού του χαρακτήρα, κοινώς όταν η προετοιμασία και η διάπραξη του εγκλήματος αφορά πάνω από μία χώρα καθώς και όταν οι εγκληματικά οργανωμένες ομάδες δρουν σε πολλές χώρες. Με τη Σύμβαση ρυθμίζονται λεπτομέρειες της διεθνούς συνεργασίας στους τομείς ανακρίσεων, δίωξης και έκδοσης σε περιπτώσεις ξεπλύματος χρημάτων, παρεμπόδισης της δικαιοσύνης και διαφθοράς.

Με τη Σύμβαση του Παλέρμο για πρώτη φορά επιχειρείται να γίνει καταγραφή των βασικών συστατικών του οργανωμένου εγκλήματος και να διατυπωθεί ένας κοινά αποδεκτός ορισμός. Στο κείμενο της Σύμβασης δεν υφίσταται κατάλογος οργανωμένων εγκληματικά πράξεων πλην όμως κατηγοριοποιούνται οι παράγοντες του οργανωμένου εγκλήματος. Συνεπώς, προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «οργανωμένη εγκληματική ομάδα», «σοβαρό έγκλημα», «δομημένη ομάδα», και «περιουσία». Με το άρθρο 1 της Σύμβασης, ορίζεται ότι σκοπό

⁴⁰ Υπογράφηκε στο Παλέρμο της Ιταλίας στις 15.12.2000

αποτελεί «η προαγωγή της συνεργασίας για την πιο αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος⁴¹».

Σοβαρό έγκλημα (serious crime), ορίζεται κάθε εγκληματική δραστηριότητα για την οποία προβλέπεται ποινή στερητική της ελευθερίας μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών και αποτελεί μία ευρύτερη του οργανωμένου εγκλήματος έννοια⁴².

Στο άρθρο 2, εδάφιο α της Σύμβασης ορίζεται ως οργανωμένη εγκληματική ομάδα η «η δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων που υπάρχει για κάποια χρονική περίοδο και ενεργεί με κοινό σκοπό τέλεσης ενός ή περισσότερων σοβαρών εγκλημάτων ή εγκλημάτων που θεσπίζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή, προκειμένου να ποριστεί αμέσως ή εμμέσως οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος»⁴³. Στο εδάφιο γ του ίδιου άρθρου ορίζεται η έννοια της «δομημένης ομάδας» ως η «ομάδα που δεν σχηματίζεται τυχαία για την άμεση τέλεση αδικήματος, και η οποία δεν απαιτείται να έχει τυπικά προσδιορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια στη σύνθεσή της ή αναπτυγμένη δομή»⁴⁴.

1.2.1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Οι εθνικές αρχές των κρατών – μελών της Ε.Ε. σταχυολογούν ορισμένα χαρακτηριστικά ⁴⁵προκειμένου να καθορίσουν την έννοια του οργανωμένου εγκλήματος και να προσδιορίσουν κατά το δυνατό με σαφήνεια την παράνομη δράση του φαινομένου. Στα βασικά εννοιολογικά χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει κατά την

⁴¹ Άρθρο 1 της Σύμβασης του Παλέρμo

⁴² Α.Ε.Α./Κ.Α./ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ/Τμήμα Ανάλυσης και Αντιμετώπισης του Εγκλήματος- Έκθεση για το Σοβαρό και Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2014, Ανοικτή Έκδοση, Αθήνα, Οκτώβριος 2015, Σελ. 8.

⁴³ Άρθρο 2, εδάφιο α της Σύμβασης του Παλέρμo.

⁴⁴ Άρθρο 2, εδάφιο γ της Σύμβασης του Παλέρμo.

⁴⁵ POLITI Alessandro, “The threat of Organized Crime in Balkans, Southeast European and Black Sea Studies”, May 2002, pp. 39-63.

ορθότερη άποψη να περιλαμβάνονται τα εξής : i) Συνεργασία μεταξύ περισσότερων των δύο (2) προσώπων, ii) Καταμερισμός καθηκόντων – αρμοδιοτήτων, iii) Χρονική Διάρκεια μεγάλου βεληνεκούς, iv) Πειθαρχία, v) Υπόνοιες διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων αποκτώντας το καθεστώς του οιονεί κατηγορούμενου, vi) Διεθνής Δράση, vii) Χρήση Βίας ή άλλων μορφών εκφοβισμού, viii) Χρήση δομών εμπορικής ή επιχειρησιακής υφής, vx) Εμπλοκή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, x) Ενεργή επιρροή στους τομείς της πολιτικής, των Μ.Μ.Ε., της Δημόσιας Διοίκησης, της δικαστικής εξουσίας και της οικονομίας σε μικρό και μεγάλο – επίπεδο και τέλος xi) Ως πρωταρχικός στόχος να νοείται η επιδίωξη κέρδους ή ισχύος.

Τόσο το οργανωμένο έγκλημα όσο και οι συνδεόμενες με αυτό πράξεις απειλούν τον ΧΕΑΔ της ΕΕ με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρές επιπτώσεις σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

1.2.1.3 ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Το χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί το οργανωμένο έγκλημα από άλλες αξιόποινες πράξεις ή παραβατικές συμπεριφορές, είναι η ιδιαίτερη δυναμική του. Ως φαινόμενο έχει τη τάση να επηρεάζεται από τους εκάστοτε κοινωνικούς, πολιτικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς παράγοντες που επικρατούν σε μία κοινωνία, να προσαρμόζεται σε αυτούς και να εξελίσσεται⁴⁶.

⁴⁶ ΣΥΚΙΩΤΟΥ Α. Π. , Οργανωμένο Έγκλημα και παράνομη διακίνηση ανθρώπων: παρουσίαση του φαινομένου και αντιμετώπιση του στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο: ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., «Ο Χώρος της Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης: από το Τάμπερε στη Χάγη και επέκεινα», Αθήνα 2007, Εκδόσεις: ANT. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Σελ. 323-364.

Στη σημερινή εποχή, το οργανωμένο έγκλημα έχει διαφοροποιηθεί αποκτώντας διαστάσεις παγκόσμιες οι οποίες προσεγγίζουν μεγέθη μακρο – οικονομικά.

Σύμφωνα με τη στρατηγική έκθεση της EUROPOL για το έτος 2013 αναφορικά με το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ε.Ε. (SOCTA), τα κυριότερα πεδία δράσης του έχουν ως εξής:

- ✓ Ναρκωτικά: το εμπόριο αυτών συνιστά την πλέον προσοδοφόρα και ανταγωνιστική δραστηριότητα για το οργανωμένο έγκλημα αν σκεφτεί κανείς πως το ένα τρίτο των οργανωμένων εγκληματικών δράσεων στην ΕΕ δραστηριοποιούνται με την παραγωγή και τη διακίνηση παράνομων ναρκωτικών ουσιών (κοκαΐνη, ηρωίνη, κάνναβη, χημικά και σύνθετα ναρκωτικά καθώς και καινοτόμες ψυχότροπες ουσίες).
- ✓ Παραχάραξη/απομίμηση: σημειώνεται έντονη παράνομη αντιγραφή εμπορικών προϊόντων όπως ηλεκτρικές συσκευές, έργα πνευματικής ιδιοκτησίας, είδη ενδύσεως και υποδήσεως καθώς και παραϊατρικών προϊόντων. Σε αυτή τη περίπτωση υψηλά κέρδη και χαμηλός κίνδυνος βρίσκονται σε ισορροπία.
- ✓ Εγκλήματα κατά προσώπων: έντονη εμφανίζεται η διευκόλυνση της παράνομης μετανάστευσης από της αναπτυσσόμενες στις αναπτυγμένες χώρες καθώς και η παράνομη νομιμοποίηση των μεταναστών. Η διακίνηση ανθρώπων με στόχο τη δουλεία ή τη σεξουαλική εκμετάλλευση (trafficking) αποτελούν δίχως άλλο επωφελές πεδίο δράσης για την ενεργοποίηση της εγκληματικά οργανωμένης δράσης.
- ✓ Οργανωμένου έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας: οι οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, με γνώμονα τις μικρές ποινές που προβλέπονται για τη συγκεκριμένη κατηγορία εγκλημάτων, διαπράττουν εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας όπως κλοπές οχημάτων, διαρρήξεις, ένοπλες ληστείες, κλοπές μετάλλων και κλοπές φορτίων.

- ✓ Οικονομικά Εγκλήματα: Το φορολογικό έγκλημα περιλαμβάνει περιπτώσεις φορολογικής και δασμολογικής απάτης, καθώς και περιπτώσεις νομιμοποίησης παρανόμως αποκτηθέντος χρήματος (ξέπλυμα χρήματος) που σύμφωνα με τον UNODC υπολογίζεται ότι αγγίζει το 2-5% του παγκοσμίως παραγόμενου Α.Ε.Π., κοινώς περί των 615 δις και 1,54 τρις ευρώ ετησίως.
- ✓ Ηλεκτρονικό Έγκλημα: Περιλαμβάνει περιπτώσεις υπεξαίρέσεων χρηματικών ποσών ή κλοπής προσωπικών στοιχείων με τη χρήση κακόβουλου λογισμικού (cybercrime) καθώς και παιδικής πορνογραφίας. Η έξαρση αυτού του τύπου της εγκληματικότητας εμπλέκεται με τη χρήση του διαδικτύου σε ένα ευρύ φάσμα ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
- ✓ Περιβαλλοντικό Έγκλημα: Πρόκειται για περιπτώσεις παράνομης διακίνησης αποβλήτων, επικίνδυνων για το περιβάλλον, κυρίως προς τις φτωχότερες χώρες του Τρίτου Κόσμου, και παράνομης εμπορίας ειδών πανίδας και χλωρίδας υπό εξαφάνιση.
- ✓ Διακίνηση όπλων: Το συγκεκριμένο πεδίο αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα για το οργανωμένο έγκλημα παγκοσμίως, σε πολλές περιπτώσεις μάλλον λειτουργεί συμπληρωματικά άλλων παρανόμων δραστηριοτήτων και δεν αποτελεί κύρια πηγή εσόδων του.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε πως τα ανωτέρω πεδία δράσης δεν δύναται να θεωρηθούν ως αποκλειστικά, δεδομένου ότι η πολυμορφικότητα του οργανωμένου εγκλήματος επιτρέπει τη συνεχή εξάπλωσή του σε νέους τομείς όπου υπάρχουν προοπτικές κέρδους για τους εμπλεκόμενους με αυτό. Έτσι, φέρ' ειπείν, ο αντίστοιχος κατάλογος της INTERPOL⁴⁷ ως επιπρόσθετα πεδία δράσης του οργανωμένου εγκλήματος συγκαταλέγει τη διαφθορά προσώπων πολιτικών, τη πειρατεία πλοίων, τη διαφθορά στον αθλητισμό, την

⁴⁷Interpol (2015a) – Crime Areas- <http://www.interpol.int/Crime-areas> , πρόσβαση και πραγματοποίηση download 20 Ιουλίου 2019 & ώρα 23:32μ.μ.

παράνομη διακίνηση έργων τέχνης κ.α. ενώ θεωρείται βέβαιο πως ο συγκεκριμένος κατάλογος θα συνεχίσει να εμπλουτίζεται όσο το οργανωμένο έγκλημα θα αναζητά νέες ευκαιρίες πλουτισμού⁴⁸.

1.2.2 ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΕΝΤΟΣ ΧΕΑΔ **(«ΕΝΔΟΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ»)**

Στην εν θέματι προσπάθεια και αναφορικά με τη θεματική μας, «ενδοσυνοριακό» έγκλημα νοείται η οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα η οποία εκδηλώνεται και υλοποιείται εντός του ΧΑΕΔ, εντός των εσωτερικών συνόρων της ΕΕ και εντός των πλαισίων αυτής.

Η ασφάλεια που στοιχειοθετείται στο άρθρο 2 ΣΕΕ σημαίνει κατά κύριο λόγο ασφάλεια της Ένωσης σε πλαίσιο διεθνές εν γένει. Παρά ταύτα στο άρθρο 29 ΣΕΕ ως ασφάλεια απαντάται η ασφάλεια των ευρωπαίων πολιτών στο κοινό ενωσιακό έδαφος σε αντιστοιχία προς την εγκληματική ενέργεια και ιδίως το οργανωμένο έγκλημα και δη τη τρομοκρατία, τη παράνομη διακίνηση, το εμπόριο ναρκωτικών και οπλών. Ετούτη αποτελεί και την εσωτερική ασφάλεια.⁴⁹

Χρήσιμο να λεχθεί πως κοινώς αποδεκτή έως και τις μέρες μας, εννοιολογική προσέγγιση του οργανωμένου εγκλήματος δεν υφίσταται. Στην 9^η Σύσκεψη του ΟΗΕ περί προλήψεως του εγκλήματος, το οργανωμένο έγκλημα προσδιορίστηκε ως μορφή εμπορίου οικονομικής

⁴⁸ ΣΙΝΗ Αικατερίνη, Final draft φοίτησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Τμήμα Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης, Αθήνα, έτος 2015, Σελ. 17.

⁴⁹ ΜΥΛΩΝΑΚΗ Εμμανουέλλα, «The Manipulation of Organized Crime by Terrorists: Legal and Factual Perspectives», International Criminal Law Review, έτος 2002, pp. 221-222.

υφής με τα αθέμιτα μέσα της απειλής, της χρήσης σωματικής βίας, της διαφθοράς, εκβιασμού καθώς και άλλων μεθόδων για τη χρήση αθέμιτων αγαθών και υπηρεσιών.⁵⁰

Παρότι με τη Σύμβαση του Παλέρμο δεν κατέστη δυνατός ένας σαφής νομικός ορισμός του διασυνοριακού εγκλήματος, εν τούτοις με την εν λόγω Σύμβαση το στοιχείο της διασυνοριακότητας προσεγγίζεται ως την εγκληματική δράση η οποία τελείται σε παραπάνω του ενός κράτη και μέρος της τέλεσης λαμβάνει χώρα σε άλλο κράτος ή διαπράττεται σε μία χώρα αλλά η οργανωμένα εγκληματική δράση εμπλέκεται σε άλλο κράτος ή τέλος διαπράττεται εντός μίας εδαφικής επικράτειας αλλά επηρεάζει επί της ουσίας ένα άλλο κράτος. Η έλλειψη ταχείας συνειδήσεως και ενσυνειδήσης επί των διασυνοριακών και διεθνικών διαστάσεων της οργανωμένα εγκληματικής δράσης σε συνδυασμό με την έλλειψη κοινών συμφερόντων απαντά με σαφήνεια στην μη πρόθεση των κρατών να θεσπίσουν ένα κοινό πλαίσιο αντιμετώπισης, πρόληψης και καταστολής του φαινομένου με νομική ισχύ. Ο όρος διασυνοριακό έγκλημα αποτελεί όρο ομπρέλα που ενδεχομένως να γίνεται αντιληπτός ως μια συμπεριφορά παρεκκλίνουσα σε επίπεδο εγκληματικότητας που εκ φύσεως συνεπάγεται την υπέρβαση των κρατικών συνόρων σε συνδυασμό με την παραβίαση του νομικού πλαισίου πολλών κρατών. Πρώτο χέρι στην ποινικοποίηση του φαινομένου διακατέχει,- στην εν θέματι αναλυθείσα κατάσταση,-την εθνική έννομη τάξη ενώ σε ενωσιακό επίπεδο και υπερεθνικό επίπεδο εκλείπει τέτοια αρμοδιότητα.

Όσο, λοιπόν, το λαθρεμπόριο, η σωματεμπορία, η παράνομη διακίνηση όπλων, η διακίνηση ναρκωτικών, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες (άλλως ξέπλυμα μαύρου χρήματος) θα αποτελούν εκφάνσεις της ορολογίας του διασυνοριακού εγκλήματος άνευ εννοιολογικής ευκρίνειας μεταξύ των διαστάσεων των ανωτέρω τόσο θα

⁵⁰ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑ Ιωάννα & ΜΠΙΤΣΙΚΑ Ερασμία, «Το Διασυνοριακό Οργανωμένο Έγκλημα ως Απειλή για την Ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, έτος 2018, σελ 6-10, πραγματοποίηση download 20.09.2019 & ώρα 10:00.

παραμένει μη προσδιορίσιμο το εννοιολογικό περιεχόμενο του διασυνοριακού εγκλήματος ως αυθύπαρκτο και μονοδιάστατα οριζόμενο φαινόμενο.⁵¹

Αναφορικά τώρα με τη διασυνοριακότητα του οργανωμένου εγκλήματος, δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά είδη αυτού του φαινομένου αποτελούν η εμπορία ανθρώπων και η παράνομη διακίνηση μεταναστών.

Ως κύριο λοιπόν συστατικό στοιχείο του οργανωμένου εγκλήματος, το διασυνοριακό έγκλημα απαιτεί εμπλοκή δύο ή περισσότερων χωρών προκειμένου να τελεσθεί. Όταν οι χώρες είναι όμορες ομιλούμε πλέον για διασυνοριακό έγκλημα. Συνεπώς η απαίτηση σχετικής οριοθέτησης του διασυνοριακού εγκλήματος απαιτεί τη τέλεση του εγκλήματος κατά μήκος των συνόρων αφενός και την εμπλοκή δύο τουλάχιστον κρατών αφετέρου.⁵²

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

«Για να μελετήσουμε ένα φαινόμενο και προκειμένου να κατανοήσουμε την παρούσα δυναμική του πρέπει να έχουμε εικόνα για όλη την ιστορική του πορεία και όλες τις πτυχές

⁵¹ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑ Ιωάννα & ΜΠΙΤΣΙΚΑ Ερασμία, «Το Διασυνοριακό Οργανωμένο Έγκλημα ως Απειλή για την Ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, έτος 2018, σελ 6-10, πραγματοποίηση download 20.09.2019 & ώρα 10:00.

⁵² ΧΛΟΥΠΗΣ Γ.Δ., «Διασυνοριακό & Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα», ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, έτος 2005, σελ. 316.

του....»⁵³ ευκρινώς παρατηρεί ο κ. Πανούσης Γιάννης και με αυτόν τρόπο κρίνεται σκόπιμο να επιχειρηθεί, σε αυτό το σημείο, προσπάθεια προσέγγισης του φαινομένου.

Εν έτη 1880 προκλήθηκε για πρώτη φορά το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης από την εμπορία ανθρώπων. Εν λόγω έννοια, που από εκείνο το σημείο γνώριζε ιδιαίτερη εξέλιξη, στην πρώτη της εκδοχή περιλάμβανε αποκλειστικά την εμπορία λευκών γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση καθώς και την καταναγκαστική πορνεία. Προς τούτο υιοθετήθηκε ο όρος white slave traffic (το γνωστό εμπόριο λευκής σαρκός).⁵⁴ Εφόσον και καθόσον το εμπόριο συνήθως προηγείται χρονικά της έκδοσης και της εκμετάλλευσης σκοπούμενο σαφώς της εν λόγω εκμετάλλευσης, οι Διεθνείς Συνθήκες ρύθμιζαν την προβληματική της διακίνησης των γυναικών ενώ οι εθνικές νομοθεσίες αυτή της καταναγκαστικής πορνείας.

Τόσο η καταναγκαστική πορνεία όσο και η εμπορία γυναικών με σκοπό τη γενετήσια – σεξουαλική εκμετάλλευση (το λεγόμενο sex trafficking) αντιμετωπίστηκαν από τη διεθνή κοινότητα ως ξεχωριστό, αυτόνομο έγκλημα από τις λοιπές μορφές δουλείας καθώς και από τις συναφείς με αυτήν πρακτικές και μεθόδους.⁵⁵ Η έννοια παρουσίασε σταδιακή εξέλιξη το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα και εν τέλει το έτος 2000 διατυπώθηκε για πρώτη φορά μια πλήρη εννοιολογική οριοθέτηση της εμπορίας ανθρώπων από το διεθνές δίκαιο με το Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διασυννοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος περί προλήψεως, καταστολής καθώς και τιμωρίας παράνομης διακίνησης

⁵³ ΠΑΝΟΥΣΗΣ Ι., «Δυνητικός και Επικίνδυνος κόσμος και Εγκλήματα Δυνητικής Διακινδύνευσης», ΠοινΛογ 2005, Σελ. 1075

⁵⁴ Αναλυτικά για την έννοια «white slave traffic» βλ. DEMLEITNER Nora «Forced Prostitution :naming an international offence», Fordham International Law Journal, Vol. 18, November 1994, pp 167-169. Ενώ αρχικά ανωτέρω όρος αναφερόταν στους εργάτες των αγγλικανικών εργοστασίων, το 1870 ο Victor Hugo έδωσε νέα εννοιολογική προσέγγιση στον όρο αναφέροντας σε κάποιο από τα γράμματα του ότι «η δουλεία μαύρων γυναικών στην Αμερική έχει καταπολεμηθεί, αλλά η δουλεία λευκών γυναικών στην Ευρώπη συνεχίζεται»

⁵⁵ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το ευρωπαϊκό δίκαιο μπροστά στη πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων». Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2013, Σελ. 6-10, πραγματοποίηση download 15.10.2019.

προσώπων και δη παιδιών και γυναικών (Πρωτόκολλο Ηνωμένων Εθνών).⁵⁶ σύμφωνα, λοιπόν τώρα με τη διάταξη του άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου *η διακίνηση ανθρώπων, ήτοι η εμπορία αυτών, απαντάται ως η στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, παροχή καταλύματος ή υποδοχή προσώπων με χρήση βίας , απειλής ή και άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, εξαπάτηση ή απάτη, παραπλάνηση ή εξ απατηλών τεχνασμάτων, κατάχρηση εξουσίας ή του ευάλωτου της θέσεως καθώς και με παροχή ή αποδοχή χρηματικών ποσών ή ωφελημάτων προκειμένου να επιτευχθεί η πολυπόθητη συναίνεση ή συγκατάθεση του προσώπου το οποίο πρόσωπο έχει τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου προσώπου, με απώτερο σκοπό την εκμετάλλευση*.⁵⁷ Η συναίνεση συγκατάθεση του θύματος δεν θα λαμβάνεται υπόψη εφόσον και καθόσον γίνεται χρήση των ανωτέρω αναφερθέντων μέσων. Ως προς τα παιδιά ταύτην, δεν κρίνεται απαραίτητη η χρήση εν θέματι μέσων προκειμένου η στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, παροχή καταλύματος ή υποδοχή παιδιών να συνιστά ανθρώπινη εμπορία. Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο ως παιδί νοείται κάθε άτομο με έτος ηλικίας μικρότερο των δεκαοχτώ.

Παρόλο που η εμπορία ανθρώπων συνιστά έννοια ευρεία, γίνεται επισήμανση πως πλέον σαν εννοιολογική οντότητα περιλαμβάνει την διακίνηση ανδρών και γυναικών, ενηλίκων και ανηλίκων, ασχέτως φυλετικής τους καταγωγής. Σκοπός δε, της διακίνησης δεν είναι μόνον η σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση αλλά και έτερες μορφές εκμετάλλευσης. Τοιουτοτρόπως επιτυγχάνεται ευκρινώς η σχέση ανάμεσα στην εμπορία ανθρώπων και στις

⁵⁶ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το ευρωπαϊκό δίκαιο μπροστά στη πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων». Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2013, Σελ. 6-10, πραγματοποίηση download 15.10.2019.

⁵⁷ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Εμπορία ανθρώπων – Οι Διεθνείς Κατευθύνσεις, το ισχύον ποινικό δίκαιο και το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη», Ποινική Δικαιοσύνη, τεύχος 48 Απρίλιος 2002, Σελ. 426 και ΧΡΥΣΙΚΟΣ Δημοσθένης «Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος», Ποινικός Λόγος, Τεύχος 1, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2001, Σελ 313-318.

διάφορες μορφές δουλείας καθώς και την καταναγκαστική εργασία. Τονίζεται, επιπλέον πως δεν καθίσταται αναγκαία η μετακίνηση του θύματος από ένα κράτος σε ένα άλλο.

Παρά ταύτα, η έννοια της εμπορίας ανθρώπων του σήμερα, περιλαμβάνει όχι μόνον αυτό καθ' αυτό το έγκλημα της στύγνης εκμετάλλευσης του σώματος, της προσωπικότητας και της εργασίας ενός ατόμου προερχόμενη από τουλάχιστον ένα τρίτο άτομο, αλλά και όλες τις περαιτέρω παράνομες ενέργειες που λαμβάνουν χώρα και μετατρέπουν το πρόσωπο σε θύμα μη αφήνοντάς του το δικαίωμα να ορίζει τη ζωή του όπως εκείνο επιθυμεί και να τυγχάνει απόλαυσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του τα οποία είναι αρρήκτως συνδεδεμένα με το υπέρτατο αγαθό της ελευθερίας. Άξιο μνείας, σε ετούτο το σημείο, να λεχθεί πως ήδη από την περίοδο του Μεσοπολέμου το αγαθό της ελευθερίας του ανθρώπου είχε αναλυθεί υπό το φως της αναγκαιότητας της ηθικής για την ανθρώπινη υπόσταση. Πέραν της φιλοσοφικής της υφής, η έννοια της ελευθερίας του ατόμου αποτελεί αγαθό με σαφή νομική διάσταση και συνταγματική κατοχύρωση.⁵⁸

Και ενώ η υπεράσπιση και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων γίνεται ολοένα δεκτή στα διάφορα σημεία του πλανήτη, έφθασε ουσιωδώς και το σημείο αποδοχής από τον αραβικό και ισλαμικό κόσμο με την υιοθέτηση του Αραβικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εν έτη 2004 (ισχύς 2008). Παρά το γεγονός ότι ασκήθηκε καυστική κριτική για ορισμένες εκ των διατάξεών του, οι οποίες τυγχάνουν μη συμφωνίας με τα διεθνή πρότυπα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως ολόκληρο ο Αραβικός Χάρτης αποτελεί κείμενο σύγχρονης υφής τόσο για την προστασία όσο και για την προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Συγκεκριμένα ο Αραβικός Χάρτης τυγχάνει πρωτοπορίας ιδίως με τη διάταξη του άρθρου 10, παρ. 2, η οποία διάταξη απαγορεύει σειρά έκνομων ενεργειών όπως την

⁵⁸ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Θ., «Ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου ως αρχή και δικαίωμα στο Σύνταγμα του 1975. Συγχρόνως μια συμβολή στη δογματική των ατομικών δικαιωμάτων και την ερμηνεία του άρθρου 2, παρ. 1 του Συντάγματος του 1975», έτος 2010, Αθήνα, Εκδόσεις: ΣΑΚΚΟΥΛΑ Αντ. Ν., Σελ. 55.

καταναγκαστική εργασία, την εμπορία ανθρώπων σκοπούμενη την εκπόρνευση ή την γενετήσια – σεξουαλική εκμετάλλευση, την εκμετάλλευση παιδιών επί περιόδους ενόπλων συρράξεων, κ.α. Επιπροσθέτως, η διάταξη του άρθρου 14 του συγκεκριμένου Χάρτη αναφέρει πως κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια του ατόμου (παρ. 1) και πως ουδείς δύναται να στερηθεί της προσωπικής του ελευθερίας (παρ. 2). Με ευρεία ερμηνεία, ανωτέρω διάταξη θα οδηγούσε στο συμπέρασμα πως εν θέματι διατάξεις οι οποίες έχουν κυρωθεί στο Χάρτη από ορισμένα κράτη δεν δεσμεύουν μόνον τα συγκεκριμένα κράτη αλλά επιπλέον δεσμεύουν και του ιδιώτες οι οποίοι διαβιούν στην επικράτεια τους, όσον αφορά το ιδιωτικό των συναλλαγών. Κοντολογίς, η σεξουαλική ή άλλου είδους εκμετάλλευση ενός θύματος εμπορίας ανθρώπων από έναν ιδιώτη διαμένοντα σε κράτος το οποίο έχει κυρώσει το Χάρτη, θα προσέκρουε όχι μόνον στην ειδική απαγόρευση της διατάξεως του άρθρου 14 αλλά παράλληλα και στην γενική απαγόρευση της διατάξεως του άρθρου 10 του παρόντος Αραβικού Χάρτη.⁵⁹

Σήμερα εν θέματι Χάρτης αποτελεί το μόνο πολυμερές κείμενο δεσμευτικού και συνάμα συμβατικού χαρακτήρα περί προστασίας ατομικών δικαιωμάτων και **ρητώς αναφέρεται στην απαγόρευση της εμπορίας ανθρώπων**.⁶⁰ ευκόλως αντιληπτό, σε αυτό το σημείο καθίσταται το γεγονός πως σε λοιπά κείμενα περιφερειακού χαρακτήρα διαπιστώνεται η μη ρητή απαγόρευση της ανθρώπινης εμπορίας ή παρατηρείται μνεία μόνον κατόπιν απαραίτητης συσχέτισεως (φερ'επείν η διάταξη του άρθρου 6 της Αμερικάνικης Συνθήκης περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έτους 1969). Εδώ παρουσιάζεται η παθολογία όπου το θύμα

⁵⁹ ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑΣ Δ. Κωνσταντίνος, «ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ», ΑΘΗΝΑ 2014, Ακαδημία Αθηνών, ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, Αριθμ. 17, Σελ. 52-60 (ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Ερευνητική Βιβλιογραφία).

⁶⁰ Για τη θεώρηση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων από την πλευρά της Ισλαμικής νομικής παράδοσης, βλ. «United Nations Office on Drugs and Crime, Combating Trafficking in Persons in accordance with the Principles of Islamic Law», Νέα Υόρκη, Μάρτιος 2010, διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο www.unodoc.org, τελευταία πρόσβαση 21.10.2019 & ώρα 03:06 π.μ

καλείται να επικαλεστεί άλλες διατάξεις σχετικού κειμένου προκειμένου να άπτονται των πτυχών της εγκληματικής δράσης της εμπορίας ανθρώπων όπως συνέβη και στην περίπτωση της Υπόθεσης Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας με εκδοθείσα τον Ιανουάριο έτους 2010 την Απόφαση του ΕΔΔΑ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου). Σύμφωνα με την Commission, η εν λόγω Απόφαση «παρέχει αποφασιστικό κριτήριο αναφοράς για τα ανθρώπινα δικαιώματα με σαφείς υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες για να αντιμετωπίσουν διάφορα θέματα εμπορίας ανθρώπων».⁶¹ Η Υπόθεση αφορούσε σε πράξεις εμπορίας ανθρώπων με στρατολόγηση νεαρών γυναικών στη Ρωσία, οι οποίες είχαν την τύχη να καταλήγουν ως «artistes» σε «κέντρα νυχτερινής διασκέδασης» στην Κύπρο. Δεδομένου ότι το ανωτέρω Δικαστήριο δύναται να εφαρμόσει διατάξεις μόνον της ΕΣΔΑ και στην εν λόγω Σύμβαση δεν γίνεται ρητή μνεία περί εμπορίας ανθρώπων, θα έπρεπε να γίνει επίκληση άλλων διατάξεων, κίνηση την οποία πραγματοποίησε. Έτσι, εν τη αυτή περιπτώσει, το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το θύμα της εμπορίας ανθρώπων κατά άρθρο 4 της ΕΣΔΑ, δεν επιτρέπεται να κρατείται σε συνθήκες δουλείας και ουδείς μπορεί να εξαναγκάσει την υποχρεωτική εργασία⁶².

Αναμφίβολα η προστασία των δικαιωμάτων διαφέρει από περιοχή σε περιοχή αλλά ιδίως από κράτος σε κράτος εντός της ίδιας περιοχής. Όμως τα θύματα των παραβιάσεων πρέπει να υπερασπίζονται ουσιαδώς και να διαφυλάσσεται το δικαίωμα στη ζωή όπως και τα συνυφασμένα προς την ελευθερία δικαιώματα και την αξιοπρέπεια του προσώπου. Η εμπορία ανθρώπων ως αρρήκτως συνδεδεμένη έννοια με την παραβίαση των ατομικών δικαιωμάτων,

⁶¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο των Υπουργών, την Ευρωπαϊκή οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καθώς και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Η Στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012-2016», 19 Ιουνίου 2012, COM/2012/286 τελικό, σελ. 5, διαθέσιμη στον διαδικτυακό ιστότοπο <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/12/st11/st11780.el12.pdf>. Η Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επί της Ανακοίνωσης δημοσιευθείσα στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, C 44, 15.02.2013, σελ. 115.

⁶² ΕΔΔΑ, Αίτηση No. 25965/04, Rantsev v Cyprus and Russia, Απόφαση της 07.01.2010

πρέπει να ενδιαφέρει και να απασχολεί, όπως η ίδια η ιστορία μας δείχνει όχι μόνον εκ ποινικής διαστάσεως αλλά και ως μορφή στυγνής καταπάτησης ατομικών δικαιωμάτων προκειμένου να επιτευχθεί ριζική αντιμετώπιση και θεραπεία εν λόγω παθογενούς καταστάσεως. Ο τρόπος που θα επιτευχθεί και θα δοθεί ως διάσταση θεραπείας του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων είναι αυτός που θα δώσει και τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό στον ΧΕΑΔ. Μια ελάχιστη προσέγγιση εν λόγω χαρακτηρισμού θα επιχειρηθεί σε επόμενη θεματική ενότητα.

2.2 ΧΕΑΔ ΩΣ ΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Σε εμβέλεια διεθνή οι προσπάθειες για την υιοθέτηση κανόνων και μεθοδολογιών για την αντιμετώπιση της εγκληματικής δράσης της εμπορίας ανθρώπων, την προστασία των θυμάτων καθώς και την παροχή και εξασφάλιση των απαραίτητων και κατάλληλων υπηρεσιών λαμβάνει χαρακτήρα συνεχή, μη στατικό. Στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, η ΕΕ υιοθέτησε τον Απρίλιο του 2011 με την Οδηγία 2011/36/ΕΕ, για την οποία μνεία θα πραγματοποιηθεί σε επόμενη ενότητα, κανονιστικό πλαίσιο το οποίο διέπει όλες τις εκφάνσεις της εμπορίας ανθρώπων και αντικαθιστά το παρελθοντικό πλαίσιο (απόφαση – πλαίσιο 2002) . Δεν είναι ένα έτος αργότερα (2012) όπου η Commission προτείνει την υιοθέτηση τετραετούς προγράμματος (2012-2016) με σκοπό την εξαφάνιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων από την εδαφική επικράτεια των κρατών – μελών της ΕΕ.⁶³ Σύμφωνα λοιπόν με την εν θέματι Ανακοίνωση της Commission η στρατηγική η οποία θα υλοποιηθεί θα πρέπει να σταχυολογεί πέντε (5) διαστάσεις σωρευτικά ήτοι α) αναγνώριση, προστασία καθώς και κάθε δέουσα βοήθεια προς τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, β) επιτάχυνση

⁶³ Ανακοίνωση της Commission, « Η στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων» (2012-2016)

πρακτικών και διαδικασιών προς παρεμπόδιση πραγματοποίησης οιασδήποτε εγκληματικής δράσης εμπίπτουσας στη μορφή της εμπορίας ανθρώπων, γ) διαφοροποίηση έντασης ασκήσεως ποινικής διώξεως σε βάρος των δραστών με εντατικοποίηση και σημαντική επιτάχυνση των ήδη υπάρχουσών ρυθμών, δ) σημαντική εντατικοποίηση συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των «βασικών παραγόντων»⁶⁴ καθώς και εναρμόνιση και συνοχή μεταξύ των ασκούμενων εθνικών πολιτικών από τα κράτη – μέλη και τέλος ε) αύξηση της γνωστικής ποσόστωσης σχετικά με τα αναδυόμενα προβλήματα από την κατ'έξακολούθηση τέλεση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων σε συνδυασμό πάντα με την αποτελεσματική αντιμετώπιση τους.

Φυσικά, το απάνθρωπο και αποτρόπαιο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων δεν καθίσταται εφικτό να εξαλειφτεί πλήρως μόνον με την υιοθέτηση προγραμμάτων. Και τούτο διότι οι ρίζες της ανθρώπινης εμπορίας εντοπίζονται στον πανάρχαιο θεσμό της δουλείας, στην ιδίως οικονομική εκμετάλλευση του ανθρώπου από άνθρωπο και στη θεώρηση του ανθρώπου ως *res* ήτοι ως αντικείμενο και όχι ανθρώπινη οντότητα με προσωπικότητα και αξιοπρέπεια. Υφίσταντο σωστές κατευθύνσεις και πρακτικές σε ενωσιακό επίπεδο⁶⁵ και εντός του ΧΕΑΔ προς πρόληψη, καταστολή καθώς και προστασία θυμάτων από το εν λόγω φαινόμενο. Η προβληματική εντοπίζεται στο κατά πόσο εκάστοτε κράτος έχει ξεριζώσει από τις πεποιθήσεις του το ζήτημα της απάνθρωπης εκμετάλλευσης το οποίο οδηγεί στην ανθρώπινη

⁶⁴ Η ομάδα θα αποτελείται μεταξύ άλλων, από αστυνομικούς, συνοριοφύλακες, υπαλλήλους επιφορτισμένους με θέματα μετανάστευσης, και ασύλου, εισαγγελείς, δικηγόρους, επιθεωρητές στέγασής, εργασίας, υγείας, κοινωνικών υπηρεσιών και ασφάλειας, γραφεία ευρέσεως εργασίας, συνδικαλιστικούς φορείς, προξενικό και διπλωματικό προσωπικό καθώς επίσης και υπηρεσίες για την στήριξη των παιδιών και των θυμάτων εν γένει.

⁶⁵ Commission, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σωματεμπορία των γυναικών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, 20 Νοεμβρίου 1996, COM (96) 597 τελικό, Commission, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Ολοκληρωμένη προσέγγιση και προτάσεις για σχέδιο δράσεις: 18 Οκτωβρίου 2005, COM (2005) 514 τελικό & Συμβούλιο των Υπουργών: Σχέδιο της ΕΕ για τις βέλτιστες πρακτικές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες για την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2005 C 311, 09 Δεκεμβρίου 2005, σελ. 1.

εμπορία μέσω της προσβολής της υπόστασης και της αξιοπρέπειας του προσώπου. Τούτων δοθέντων πρέπει σε ετούτο το σημείο να τονισθεί πως οι ρίζες της ανθρώπινης εμπορίας εντοπίζονται σε πληθώρα παραγόντων, οι οποίοι παράγοντες δεν σχετίζονται απαραίτητα μεταξύ τους. Εν θέματι παράγοντες⁶⁶ απαντώνται στη φτώχεια, στην ένδεια, στην έλλειψη κουλτούρας δημοκρατικών θεσμών καθώς και του κράτους δικαίου, στη μη τήρηση και μη αποδοχή της αρχής της ισότητας, στη διακριτική μεταχείριση κατά των γυναικών η οποία συχνά εκδηλώνεται με τρόπο βίαιο, στην περιορισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας στις χώρες στρατολόγησης των θυμάτων καθώς και στην εκπαίδευση και δη στη βασική, στην παράνομη παιδική εργασία καθώς και στις ένοπλες συρράξεις.

Γίνεται ευκόλως αντιληπτό πως τα δύο βασικά διεθνή κείμενα περί εμπορίας ανθρώπων, το Πρωτόκολλο στη Συνθήκη του ΟΗΕ κατά του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση με τα κείμενα κατά της εμπορίας ανθρώπων σε συνδυασμό παραγώγου δικαίου τα οποία απορροφούνται από το ενωσιακό κεκτημένο, προσφέρουν, σε εντελώς γενικές γραμμές ένα ικανοποιητικό πλαίσιο κανονιστικό για την καταστολή του εγκλήματος καθώς και την πρόληψη των θυμάτων. Το πλαίσιο όμως αυτό δεν καυτηριάζει το πρόβλημα εκ βάθρων διότι δεν αντιμετωπίζει (και ενδεχομένως να μην μπορούσε να αντιμετωπίσει) τα αίτια και τους παράγοντες οι οποίοι οδηγούν στην στρατολόγηση και εκμετάλλευση των θυμάτων.⁶⁷ Ετούτα αποτελούν ζητήματα τα οποία άπτονται διαφορετικών λύσεων και πρακτικών: από την άνοδο του βιοτικού, κοινωνικού, οικονομικού και μορφωτικού επιπέδου των κρατών στρατολόγησης έως και την απαλοιφή της ζήτησης από τα κράτη στα οποία συντελείται η εκμετάλλευση των θυμάτων αυτών. Ταύτην όμως εντοπίζεται η μεγάλη προβληματική: εντός ΧΑΕΔ ομιλούμε για ένα υπάρχον

⁶⁶ ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑΣ Δ. Κωνσταντίνος, «ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ», ΑΘΗΝΑ 2014, Ακαδημία Αθηνών, ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, Αριθμ. 17, Σελ. 150-151 (ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Ερευνητική Βιβλιογραφία).

⁶⁷ Ο.π.

κανονιστικό πλαίσιο μη διαθέσιμο και επαρκές να βελτιώσει από μόνο του την παρούσα κατάσταση και να οδηγήσει πάσης φύσεως δράστη ανθρώπινης εμπορίας στην καταδίκη. Όσο, λοιπόν, θα υφίσταται ανωτέρω παρουσιασθείσα κατάσταση σε συνδυασμό με την έλλειψη ορθής και συγκροτημένης μεταφοράς του παράγωγου ενωσιακού δικαίου στο εσωτερικό των εννόμων τάξεων των κρατών – μελών της ΕΕ, η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων δεν θα καθίσταται ριζική με συνέπεια ο ΧΑΕΔ να συνιστά ένα «ανισόρροπο πεδίο» παρουσίας του εν λόγω φαινομένου με μη ευκρινή σταχυολόγηση του ρόλου του. Τι είναι λοιπόν αυτό που άπτεται του ενδιαφέροντος ενός Πολίτη της Ένωσης; Μια ήπια αντιμετώπιση της παρούσας κατάσταση ή μια ρηζικέλευθη και ριζική απομάκρυνση και πάταξη του φαινομένου; Ένας χώρος «πεδίο ανάπτυξης» ή ένας χώρος «έδαφος παρεμπόδισης» του συγκεκριμένου αδικήματος;

Όπως ήδη έχει αναφερθεί στα ανωτέρω, η εμπορία ανθρώπων, πέραν της ποινικής της διαστάσεως ενδιαφέρει και σε κοινωνικό πλαίσιο εφόσον αποτελεί αποτρόπαια μορφή κατάφωρης καταπάτησης των θεμελιωδών ελευθεριών του Χώρου. Έχει αρχίσει ήδη να γίνεται αποδεκτό εδώ και χρόνια πως, ανεξαρτήτως της ιδιότητας των δραστών (είτε ιδιώτες είτε δημόσιοι φορείς, κρατικοί υπάλληλοι κ.λπ.), η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου τυγχάνει εφαρμογής όχι μόνο καθέτως ήτοι από το κράτος προς τα άτομα αλλά και οριζοντίως δηλαδή από τα άτομα προς τα άτομα. Κοινώς τριτενεργεί. Αυτή η τριτενέργεια απορρέει εύληπτα από το γεγονός ότι οι εν λόγω θεμελιώδεις ελευθερίες αποτελούν αξίες πανανθρώπινες που τυγχάνουν εφαρμογής επί όλων των επιπέδων σχέσεων με θεμέλιο πλάκα το γεγονός πως οι τελικοί χρήστες (end users) εν θέματι ελευθεριών είναι τα ίδια τα άτομα.⁶⁸

⁶⁸ Από την σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, Αίτηση 59320/00, Von Hannover v. Germany, Απόφαση της 24^{ης} Ιουνίου 2004, διαθέσιμη σε {2005} 40, European Human Rights Reports 1 σχολιασμός από N. Nohlen σε [2006] 100 American journal of International Law 196 και από B. Rudolf (αφορούσε στην παραβίαση της προσωπικής ζωής της Βασίλισσας Στεφανίας του Μονακό) & Αίτηση 2872/02 K.U. v. Finland Απόφαση της 02 Φεβρουαρίου 2008, διαθέσιμη σε {2008}, 48 European Human Rights

Με γνώμονα λοιπόν τα ανωτέρω και μνημονεύοντας ταυτοχρόνως τα κατωτέρω λόγια του τέως προέδρου της Commission Jacques Delors «Εάν έπρεπε να περιορίσω τους ευρύτερους στόχους της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσα να συμπεριλάβω στους περιορισμούς την εσωτερική ασφάλεια. Γιατί είναι σήμερα αδύνατο στον τομέα αυτό να υπάρξουμε δίχως μια αποτελεσματική συνεργασία, επειδή η διεθνής εγκληματικότητα αυξάνεται και όλοι μας υποφέρουμε από αυτό το κακό»⁶⁹.

Γίνεται λοιπόν, αντιληπτό με τις προσλαμβάνουσες διαστάσεις που λαμβάνει το διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα μέσω «τορνευτών» και «περίτεχνων» οργανωτικών διαστάσεων μα και τακτικών – μεθόδων οργανώσεως τα κράτη μέλη της Ένωσης οφείλουν να απεγκλωβίσουν τον εγωισμό τους περί της εθνικής τους εγωπάθειας και του μη γόνιμου μεμονωμένου προγραμματισμού και σχεδιασμού και να καταστούν αρωγοί μιας γόνιμης διασυνοριακής συνεργασίας ιδίως στο επίπεδο της διώξεως της βαριάς εγκληματικότητας δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στον Χώρο να λειτουργήσει αποτελεσματικότερα για το κοινό καλό και όχι σαν πέδικλο συρρίκνωσης του εν λόγω φαινομένου.

Η μέχρι τώρα πορεία αντικατοπτρίζει μια συνεργασία,- αστυνομική και μη -, αρκετά ικανοποιητικού επιπέδου. Εκείνο όμως το οποίο τη κατευθυντήρια λογική για την αντιμετώπιση προβλημάτων ασφάλειας, ελευθερίας και δικαιοσύνης, πέραν της αναφερθείσας προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του Χώρου, για τις οποίες έγινε μνεία ανωτέρω, πρέπει να γίνει και να υφίσταται η καθιέρωση, η παγίωση μιας αποτελεσματικής και καρποφόρας συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών – μελών. Η επικείμενη συνεργασία προδήλως δεν θα αντικαθιστά αρμοδιότητες

Reports 1237 (αφορούσε την παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή ενός δωδεκάχρονου). Διαθέσιμες εν θέματι Αποφάσεις του ΕΔΔΑ στον διαδικτυακό ιστότοπο <http://hudoc.echr.coe.int>. , τελευταία πρόσβαση 16.10.2019 & ώρα 23:35.

⁶⁹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ANT. N., έτος 2008, 9^η Θεματική, Σελ 298.

εθνικής και πολιτικής υφής περί της διώξεως του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων όμως θα βρίσκεται σε επίπεδο ώριμης διανοητικής κατάστασης προκειμένου να εξορθολογήσει και να τις καθιστά σε ικανοποιητικό βαθμό αποτελεσματικές.⁷⁰

Ο μέχρι σήμερα κατακερματισμός νομοθετικών ρυθμίσεων, η υλοποίηση και λειτουργία πολυεπίπεδων οργανισμών και υπηρεσιών με καθεστώς διαφορετικής υφής, με σημεία αδιαφάνειας σε λειτουργικό επίπεδο καθώς και η απουσία έλεγχου δικαστικού και δημοκρατικού⁷¹ μετατρέπουν τον ΧΕΑΔ σε «επικράτεια νοσηρή» με σημειωτέα την απώλεια του αισθήματος της ασφάλειας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

Όσο λοιπόν, παραμένει διατηρητέα ανωτέρω περιγραφείσα κατάσταση άνευ εκδήλωσης προθέσεως μεταβολής τόσο θα αίρεται το ικανοποιητικό του χαρακτήρα του Χώρου και η μορφή της εμπορίας ανθρώπων, ως δράση εγκληματική θα κερδίζει έδαφος εξάπλωσης και καθιέρωσης. Ποιο θα μπορούσε να είναι το κλειδί για την ουσιαστική απομάκρυνση και εξάπλωση εν λόγω φαινομένου; Μήπως ένας ΧΕΑΔ ως μία μη συντρέχουσα «*sui generis*» αρμοδιότητα; Λόγια δύσκολα, βαριά; Η μια χρήσιμη σκέψη πριν την ολική κατάρρευση του υπάρχοντος συστήματος;

Ανωτέρω παράθεση γίνεται, κλείνοντας σε αυτό το αρχικό στάδιο της συγκεκριμένης ενότητας – κεφαλαίου και δη πριν την ουσιαστική εννοιολογική ανάλυση της εμπορίας ανθρώπων προκειμένου να κατανοηθεί η σπουδαιότητα, η βαρύνουσα σημασία του ΧΕΑΔ, η ανάγκη εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων αυτού του Χώρου καθώς και η διαθεσιμότητα του προς «εκμετάλλευση ουσίας», οδηγώντας μέσω έκαστης καινοτόμας προσπάθειας σε μία «ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ουσίας», κοινής συναίνεσης και λογικής.

⁷⁰ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ. Ν., έτος 2008, 9^η Θεματική, Σελ 298.

⁷¹ Ο.π.

2.3 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ο ορισμός που δίδεται από το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών, όπως παρουσιάστηκε και στην αρχή του παρόντος Κεφαλαίου, στην έννοια της εμπορίας ανθρώπων καθώς και στην ανθρώπινη εκμετάλλευση αποδίδει μια πρώτη ευκρινή εικόνα της εξέλιξης εν λόγω φαινομένου εν συγκρίσει με τα συμβατικά κείμενα τα οποία θεσπίστηκαν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.⁷² Ο ορισμός που θεσπίστηκε περιλαμβάνεται σε ένα πολυδιάστατο ποινικό κείμενο. Σύμφωνα λοιπόν, με το δεύτερο άρθρο του Πρωτοκόλλου τρεις (3) είναι οι σκοποί που απαιτούνται; Η πρόληψη και η καταστολή της εμπορίας ανθρώπων, με ιδιαίτερη έμφαση σε παιδιά και γυναίκες, η προστασία και η αρωγή των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων με απόλυτο και πλήρη σεβασμό επί των ατομικών τους δικαιωμάτων, και τέλος η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών για την επίτευξη αυτών των στόχων. Δηλώνεται εκ προοιμίου πως απαραίτητη καθίσταται για την θεραπεία του φαινομένου η λήψη μέτρων για την πρόληψη της ανθρώπινης εμπορίας, η τιμωρία των δραστών καθώς και η προστασία των θυμάτων του φαινομένου τόσο στα κράτη καταγωγής όσο και στα κράτη διέλευσης και προορισμού των θυμάτων αυτών. Στο ίδιο το κείμενο υφίσταται αναγνώριση για τη μη ύπαρξη ενός παγκοσμιοποιημένου (universal) κειμένου το οποίο να προσεγγίζει όλες τις πτυχές και τις εκφάνσεις της εμπορίας ανθρώπων.

Σε επίπεδο ενωσιακό, η εμπορία ανθρώπων ορίστηκε αρχικώς στο πρώτο άρθρο της Απόφασης - πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών της 19^{ης} Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁷³ (2002/629/ΔΕΥ), η οποία συνιστά νομικό κείμενο

⁷² ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 96-100.

⁷³ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών της 19^{ης} Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, (2002/629/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα αριθμός L 203 της 01/08/2002, σελ 0001-0004.

εξαιρετικής σπουδαιότητας και προς τούτο θα αναλυθεί δεόντως σε επόμενη θεματική ενότητα.

Από τα κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης τα οποία υιοθετήθηκαν από το 2000 και έπειτα δύο είναι αυτά τα οποί άπτονται του ενδιαφέροντος περί του ορισμού τους.. σε αρχικό στάδιο εξετάζεται η Σύσταση της Επιτροπής των Υπουργών R (2000) 11 για τη δραστηριοποίηση ενάντια της εμπορίας ανθρώπων για σκοπούς γενετήσιας – σεξουαλικής εκμετάλλευσης.⁷⁴ όπου στην παράγραφο II του παραρτήματος αναφέρεται πως η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση, εκ χρήσεως μεταξύ άλλων μορφών εξαναγκασμού και δη με τη χρήση βίας, απειλών, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή του ευάλωτου της θέσεως του θύματος.

Από τα πιο σημαντικά κείμενα περί της ανθρώπινης εμπορίας και ιδίως περί του ορισμού αυτής είναι η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων⁷⁵ (άλλως Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης) με ορισμό ταυτόσημο με αυτόν του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών.

Τον ίδιο ορισμό υιοθετεί και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) όπου από το Συμβούλιο των Υπουργών επιβεβαιώθηκε πως η εμπορία ανθρώπων αποτελεί κατάφωρη καταπάτηση ατομικών δικαιωμάτων και σοβαρό έγκλημα

⁷⁴ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 96-100.

⁷⁵ Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην εμπορία ανθρώπων Κυρωτικός Νόμος της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 52 του Συντάγματος (Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας , αριθμός 409412.10.2007, σελ 731, επίσημη μετάφραση ενώ ανεπίσημη μετάφραση από το ΥΠ. ΕΞ. της Ελληνικής Δημοκρατίας η οποία δημοσιεύθηκε στον διαδικτυακό ιστότοπο http://www.coe.int/t/dg2/trafficking/campaign/Source/PDF_Conv_197_Trafficking_Greek.pdf.

καλωσορίζοντας παράλληλα τόσο το Πρωτόκολλο των ΗΕ όσο και τον περιέχοντα σε αυτόν ορισμό του φαινομένου.⁷⁶

Σε αντιστοιχία με την Διακήρυξη για την Εμπορία Ανθρώπων⁷⁷, η οποία υιοθετήθηκε από το ίδιο όργανο (ΟΑΣΕ) στο πόρτο δύο έτη αργότερα, δηλώθηκε ρητώς πως η ανθρώπινη εμπορία καθώς και άλλες μορφές σύγχρονης δουλείας συνιστούν κατάφωρη προσβολή της προσωπικότητας του ανθρώπου καθώς και των δικαιωμάτων αυτού και έτσι κλήθηκαν τα κράτη – μέλη να επικυρώσουν τη Σύμβαση για το Οργανωμένο Έγκλημα καθώς και το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών λαμβάνοντας υπόψη τον ορισμό που δόθηκε στο Πρωτόκολλο αυτό.

Σαφή δήλωση για την υιοθέτηση του ορισμού του Πρωτοκόλλου περιέχει και το Σχέδιο Δράσης για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο οποίο κατέληξε το Συμβούλιο των Μόνιμων Αντιπροσώπων τον Ιούλιο του 2003⁷⁸, όπου γίνεται μνεία ρητή πως το σχέδιο δράσης βασίζεται στον συγκεκριμένο ορισμό του Πρωτοκόλλου.⁷⁹

Καθοριστικής σημασίας εξέλιξη στην θεματική του ορισμού αποτέλεσε το γεγονός πως η Commission εν έτη 2009 επέστρεψε με πρόταση για υιοθέτηση νέας απόφασης – πλαίσιο προς αντικατάσταση της τότε ισχύουσας. Εν θέματι πρόταση υποβλήθηκε εκ νέου ως

⁷⁶ Συμβούλιο των Υπουργών, Βιέννη 2000, Εφημερίδα Ν. 2, Ατζέντα item 10, απόφαση Υπ. Αριθμόν 1 «ENHANCING THE OSCE'S EFFORTS TO COMBAT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS», 28 Νοεμβρίου 2000

⁷⁷ ΚΟΥΡΤΗΣ Βασίλης «Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων», σε ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ – ΠΑΣΙΑ Ζωή «Το νομικό καθεστώς για της αλλοδαπές γυναίκες, θύματα εκμετάλλευσης και παράνομης διεθνούς διακίνησης», ΤΟΜΟΣ ΙΙΙ, *Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Προσπάθειες*, ΕΠΕΑΕΚ, Πυθαγόρας ΙΙ, Φύλο – Ισότητα, Τμήμα Νομικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Επιτροπή Ερευνών, Θεσσαλονίκη 2008, Σελ. 80.

⁷⁸ Permanent Council, 462nd Plenary Meeting, PC Journal No. 462, Agenda item 6, Decision No. 557, OSCE, Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings, 24.07.2003.

⁷⁹ Ο.π.

πρόταση Οδηγίας⁸⁰ ένεκα των θεσμικών αλλαγών που επέβαλε η Συνθήκη της Λισαβόνας (2007). Στο δεύτερο άρθρο της Οδηγίας προτείνεται ρητά η καθιέρωση του ορισμού του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών και στο ενωσιακό δίκαιο με επιπλέον ρητή πρόβλεψη για την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευση της επαιτείας καθώς και των παρανόμων δραστηριοτήτων. Γίνεται λοιπόν λόγος για την Οδηγία 2011/36/ΕΕ η οποία θα παρουσιαστεί σε κατώτερο πλαίσιο του Κεφαλαίου ένεκα της παράθεσης της απόφασης – Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών, η οποία περιλαμβάνει όπως θα δούμε, ανωτέρω πρόβλεψη σημειώνοντας επιτυχώς ουσιαστική εναρμόνιση διεθνούς και ενωσιακού δικαίου επί του κομβικού ζητήματος της εννοιολογικής οριοθέτησης. Έτσι δημιουργείται γόνιμο έδαφος και άμεση παρακαταθήκη για την εναρμόνιση και των εθνικών νομοθεσιών όλων των κρατών – μελών της ΕΕ.⁸¹

2.3.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σε ετούτο το σημείο – και πριν την παράθεση του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ περί αντιμετώπισης του φαινομένου το οποίο θα παρουσιασθεί εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο – κρίνεται χρήσιμο να γίνει παράθεση του ορισμού που θεσπίσθηκε από την απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ(εφεξής απόφαση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων), κείμενο το οποίο πλέον έχει αντικατασταθεί από την Οδηγία 2011/36/ΕΕ. Το αυξημένο ενδιαφέρον εν λόγω παράθεσης αφορά στην ανάδειξη καθώς και την κατανόηση των προβλημάτων κατά το

⁸⁰ Πρόταση οδηγίας με την οποία καταργείται η απόφαση πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ/*COM/2010/0095 τελικό – COD 20110/0065*/COMMISSION/BRUSSELS/29.03.2010.

⁸¹ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του ΕΚ και του ΣτΥ, 5 Απριλίου 2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα αριθμός L 101της 15.4.2011 σελ. 0001-0004.

χρονικό διάστημα όπου εν λόγω απόφαση τυγχάνει εφαρμογής καθώς και στην φιλοδοξία του συγκεκριμένου κειμένου να επιλύσει τα σχετικά προβλήματα.

Με εναρκτήριο λάκτισμα το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών, η απόφαση – πλαίσιο του 2002 απαντάται ως αποφασιστικό βήμα προς τη διεθνή συνεργασία στο τομέα καταπολέμησης και θεραπείας του φαινομένου της ανθρώπινης εμπορίας. Σύμφωνα με την εν θέματι απόφαση, ο ορισμός της έννοιας της εμπορίας ανθρώπων κινείται πολύ κοντά στον ορισμό του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών, τον οποίο κατά βάση ενσωματώνει η συγκεκριμένη απόφαση με ορισμένες μικρής έκτασης διαφοροποιήσεις.⁸² Κατ' άρθρο 1 λοιπόν της Απόφασης ως εμπορία ανθρώπων νοείται η στρατολόγηση, μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη και εν συνεχεία παραλαβή ενός προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή μεταβίβασης του ελέγχου επί του προσώπου αυτού, όταν α) γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής, συμπεριλαμβανομένης της απαγωγής, ή β) γίνεται χρήση δόλου ή απάτης, ή γ) συντρέχει κατάχρηση εξουσίας ή μιας ευπαθούς θέσεως, τέτοιας φύσεως ώστε το εν λόγω πρόσωπο να μην έχει άλλη αποδεκτή δυνατότητα παρά να υποταγεί στην κατάχρηση, ή δ) δίνονται ή λαμβάνονται πληρωμές ή οφέλη για να επιτευχθεί η συναίνεση του προσώπου το οποίο ασκεί έλεγχο επί άλλου προσώπου προς το σκοπό εκμετάλλευσης της εργασίας ή των υπηρεσιών αυτού του προσώπου, συμπεριλαμβανομένης τουλάχιστον της καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας ή υπηρεσιών, δουλείας ή παρόμοιας πρακτικής ή ειλωτείας, ή προς το σκοπό εκπόρνευσης ή άλλης μορφής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, περιλαμβανομένης της πορνογραφίας⁸³. Τούτων δοθέντων, από το έτος 2002 τέθηκαν οι βάσεις για μια αποτελεσματική και επιτυχή συνεργασία με σκοπό

⁸² ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 155.

⁸³ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών της 19^{ης} Ιουλίου 2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, (2002/629/ΔΕΥ), Επίσημη Εφημερίδα αριθμός L 203 της 01/08/2002, σελ 0001-0004 (άρθρο 1).

την καταπολέμηση και την ουσιαστική αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, όχι μόνον μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών – μελών της ΕΕ αλλά και μεταξύ των κρατών – μελών της ΕΕ με τρίτες χώρες.⁸⁴

Η παραπάνω απόφαση – πλαίσιο⁸⁵ τυγχάνει το πρώτο θεσμικό κείμενο σε ενωσιακό επίπεδο περί αντιμετώπισης της ανθρώπινης εμπορίας και σκοπό εκδόσεως της αποτέλεσε η προσπάθεια ενοποίησης του ποινικού δικαίου των συμμετεχόντων κρατών – μελών της ΕΕ στον συγκεκριμένο τομέα⁸⁶. Ωστόσο αξίζει να τονισθεί πως η συγκεκριμένη απόφαση – πλαίσιο συνιστά κείμενο περιορισμένου βεληνεκούς διότι κάλυπτε μόνον δύο μορφές της εμπορίας ανθρώπων και συγκεκριμένα την εμπορία ανθρώπων σκοπούμενη την εργασιακή εκμετάλλευση και τη σκοπούμενη τη σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση⁸⁷. Επιπρόσθετα με την εν θέματι απόφαση – πλαίσιο γινόταν χρήση ασαφών εννοιών όπως «σοβαρή βία» και «ιδιαιτέρη βλάβη» που έχει υποστεί το θύμα του αδικήματος με απροσδιόριστη τη μορφή των συγκεκριμένων βλαβών. Ένεκα λοιπόν, των διαπιστωμένων πλέον κενών και ασαφειών που περιείχε η απόφαση – πλαίσιο του 2002 εννέα χρόνια αργότερα πραγματοποιείται αντικατάσταση αυτής από την Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του συμβουλίου των Υπουργών στα πλαίσια μιας προσπάθειας μιας περισσότερο εν όλω προσεγγίσεως του ζητήματος της εμπορίας ανθρώπων από το ενωσιακό κερκτημένο.

⁸⁴ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 155.

⁸⁵ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών της ΕΕ, 2002/629/ΔΕΥ/ΕΕΚ, L 203, 01.08.2002, Σελ.1.

⁸⁶ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.76.

⁸⁷ Ο.π.

Το 2009 λοιπόν, επαναπροσδιορίζεται η θέση της Commission αναφορικά με τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων αρχικώς με πρόταση για υιοθέτηση νέας απόφασης – πλαίσιο⁸⁸ και εν συνεχεία με πρόταση Οδηγίας.⁸⁹

Οι δύο βασικές συνιστώσες της νέας πρότασης συνδέονται με την υπάρχουσα απόκλιση των δύο ορισμών, αυτόν της απόφασης πλαίσιο από τη μία και εκείνον του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών από την άλλη, ο οποίος εν συνεχεία υιοθετήθηκε από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πρόταση λοιπόν, της Commission αφορούσε στην υιοθέτηση ενός κοινού ορισμού. Έτσι εν λόγω πρόταση επαναδιατύπωσε αυτούσιο τον ορισμό του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών με επιπροσθέτως δεσμευτική ισχύ της ρήτρας περί ελλείψεως εναλλακτικής για το θύμα προκειμένου να αποσαφηνιστεί πως υφίσταται εκμετάλλευση του ευάλωτου της κατάστασής του.⁹⁰

Με σκοπό όμως, μια πιο σύγχρονη διάσταση εν λόγω ορισμού της ανθρώπινης εμπορίας η Επιτροπή δεν περιορίστηκε μόνον σε αυτήν την κίνηση. Θέλοντας παράλληλα να αξιοποιήσει την πολυετή πλέον εμπειρία και δράση οργάνων διεθνών οργανισμών, περιέλαβε επιπλέον στον ορισμό της δύο νέες μορφές εμπορίας ανθρώπων στην ενδεικτική και όχι περιοριστική απαρίθμηση των εννοιών περί εκμετάλλευσης. Συγκεκριμένα, στον προτεινόμενο ορισμό γίνεται μνεία σαφή περί εκμετάλλευσης επαιτείας καθώς και εκμετάλλευσης εγκληματικών δραστηριοτήτων.

⁸⁸ Πρόταση απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προστασία των θυμάτων με την οποία καταργείται η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, {SEC (2009)358}, {SEC (2009)359}/*COM/2009/0136 τελικό – CNS 2009/0050*/.

⁸⁹ Πρόταση οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Υπουργών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, /COM/2010/0095 τελικό – COD/0065*/.

⁹⁰ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 166-167.

Αδιαφιλονίκητα .όμως, σε ετούτο το σημείο πρέπει να τονισθεί πως ενώ στο Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών γίνεται περιοριστική μνεία των σκοπών της επικείμενης εκμετάλλευσης, η απόφαση πλαίσιο του 2002 απαριθμεί περιοριστικά εν λόγω σκοπούς και καθώς η διατύπωση δεν κρίνεται ευρεία προκειμένου να περιλαμβάνει και την εκμετάλλευση των υπηρεσιών του θύματος (πρόβλεψη μόνον της εργασιακής εκμετάλλευσης), η δοθείσα ερμηνεία φερ ' ειπείν από τις ελληνικές εισαγγελικές αρχές κρίθηκε όλως περιοριστική. Ετούτο οδήγησε στην απόδοση της ιδιότητας του δράστη εγκληματικής ενέργειας στους ανήλικους, καθώς δεν νοούταν ως εργασία η επαιτεία ή η τέλεση τελικώς άδικων πράξεων. Συνεπώς ποσόστωση ανηλίκων επαναπροωθούνταν και επαναθυματοποιούνταν.⁹¹

Η Commission τονίζει στην πρότασή της πως για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση πρόσφατων εξελίξεων του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, απαιτείται η προτεινόμενη οδηγία να υιοθετήσει μια πιο ευρεία έννοια για το τι θεωρείται εμπορία – ανθρώπων σε σχέση με την έννοια που λαμβάνεται υπόψη στην απόφαση – πλαίσιο του 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προς τούτου περιλαμβάνει και περισσότερες μορφές εκμετάλλευσης (και όχι μόνον την εργασιακή εκμετάλλευση). Διασαφηνίζει πως σύμφωνα με την προτεινόμενη οδηγία η καταναγκαστική εργασία λαμβάνεται υπόψη ως μορφή καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσίας για καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία και ως εκ τούτου η εκμετάλλευση επαιτείας ανήκει στο εφαρμοστικό πεδίο της έννοιας της εμπορίας ανθρώπων, μόνον εαν σωρευτικώς συντρέχουν τα στοιχεία της καταναγκαστικής εργασίας ή των υπηρεσιών. Τονίζεται δε, πως το κύρος της ενδεχόμενης συναίνεσης του θύματος θα πρέπει να κρίνεται και να αξιολογείται κατά περίπτωση και μάλιστα όταν το

⁹¹ Για ανάλυση του φαινομένου της διακίνησης; ανηλίκων από την Βουλγαρία στην Ελλάδα, τα προβλήματα των διωκτικών αρχών καθώς και τις προτάσεις διακρατικής συνεργασίας βλ. Γαλατσοπούλου Φανή «Έκθεση προς Υπουργείο Εξωτερικών για το Ελληνοβουλγαρικό Συνέδριο με θέμα "Greek – Bulgarian Cooperation against Trafficking in Children"», υποσημείωση υπ. αριθμόν 77 .

θύμα είναι παιδί σε καμία των περιπτώσεων το θετικό της ενδεχόμενης συναινέσεως δεν πρέπει να θεωρείται έγκυρο.⁹²

Επί της ανωτέρω προτάσεως οδηγίας της Commission, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μέσω σχετικών τροπολογιών πρότεινε εκτός από την επαιτεία ως μορφή εκμετάλλευσης να συμπεριληφθεί επιπρόσθετα η χρησιμοποίηση εξαρτώμενου ατόμου με σκοπό την πραγματοποίηση επαιτείας προκειμένου να καταστεί ευκρινής ο εννοιολογικός προσδιορισμός της επαιτείας.⁹³

Σχετικά τώρα με τον όρο «εκμετάλλευση αξιόποινων δραστηριοτήτων» διευκρίνισε η Commission ότι θα πρέπει να νοείται ως η εκμετάλλευση του προσώπου για τη διάπραξη, μεταξύ άλλων, μικροκλοπών, κλοπών σε καταστήματα και άλλων συναφών πράξεων που αφενός μεν υπόκεινται σε ποινές αφετέρου δε έχουν ως συνέπεια όφελος οικονομικό.⁹⁴ Επιπλέον το Ευρωκοινοβούλιο πρότεινε να γίνεται μνεία επιπλέον στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών.⁹⁵

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε πως ο προτεινόμενος με την οδηγία ορισμός καλύπτει επίσης και την εμπορία με σκοπό την αφαίρεση οργάνων, που μπορεί να συνδεθεί με την αφαίρεση οργάνων και συνιστά σοβαρή παραβίαση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας καθώς και της σωματικής ακεραιότητας.⁹⁶ Το Κοινοβούλιο πρότεινε στο προοίμιο του κειμένου να γίνεται ενδεικτική μνεία ότι καλύπτονται από τη οδηγία και άλλες συμπεριφορές όπως

⁹² ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 168.

⁹³ Έκθεση σχετικά με την πρόταση οδηγίας του ΕΚ και του ΣΤΥ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με την οποία καταργήθηκε η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ{COM(2010)0095 - C7-0087/2010-2010/0065(COD)}, PE 422.887v02-00, A7-0348/2010, 2.12.2010, προοίμιο σημείο 5 (Έκθεση 2.12.2010)

⁹⁴ COM (2010) 95 τελικό, υποσημείωση 433, αιτιολογική σκέψη υπ. αριθμόν 5.

⁹⁵ Έκθεση 2 Δεκεμβρίου 2010, υποσημείωση 600, προοίμιο σημείο 5.

⁹⁶ COM (2010) 95 τελικό, υποσημείωση 433, αιτιολογική σκέψη υπ. αριθμόν 5.

περιπτώσεις καταναγκαστικών γάμων ή παράνομων υιοθεσιών εφόσον και καθόσον πραγματώνεται η αντικειμενική υπόσταση της εμπορίας ανθρώπων.⁹⁷

Η ειδοποιός διαφορά μεταξύ διατυπώσεως ορισμού μέσω της προτάσεως της από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και του δοθέντος ορισμού από το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών διαφαίνεται στα εξής κάτωθι: διευκρινίζεται ρητά ότι η εκμετάλλευση μπορεί να είναι είτε σκοπούμενη είτε πραγματική και επιπροσθέτως στο σώμα (και όχι στις ερμηνείας ή στο προτεινόμενο προοίμιο) της εν λόγω οδηγίας υπάγεται η προϋπόθεση έλλειψης άλλης παραδεκτής ή αληθινής επιλογής προκειμένου να κατοχυρωθεί του ευάλωτο της θέσεως του θύματος.

Στο τελικό λοιπόν κείμενο της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ συμπεριλαμβάνεται ο ορισμός του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων με την ακριβή διατύπωση που πρότεινε η Commission, ενώ στο προοίμιο του κειμένου ενσωματώθηκαν όλες οι σχετικές προτάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Κοντολογίς δηλαδή γίνεται μνεία ρητή στη χρησιμοποίηση εξαρτώμενου ατόμου για σκοπούς επαιτείας, για λαθρεμπόριο ναρκωτικών καθώς και για τις περιπτώσεις καταναγκαστικών γάμων καθώς και παράνομων υιοθεσιών εφόσον εντάσσονται στην αντικειμενική υπόσταση της εμπορίας ανθρώπων.⁹⁸

Η εξέλιξη αυτή φαίνεται ότι σε αρχικό στάδιο οδηγεί σε εναρμονισμένη και ισορροπημένη καταπολέμηση του φαινομένου. Σε ένα επόμενο στάδιο, φαίνεται να εγκαταλείπεται η έντονη τάση περιορισμού του ορισμού. Και ετούτο επειδή προδήλως έγινε σαφές πως αυτό που απειλεί την Ένωση είναι το ίδιο το φαινόμενο της ανθρώπινης εμπορίας και όχι οι διάφορες ευρείες προσεγγίσεις εν θέματι ορισμού. Πρέπει να λεχθεί, σε αυτό το σημείο πως κρίνεται αναγκαία μια σοβαρή προσπάθεια ποινικοποίησης όσο το δυνατόν περισσότερων μορφών της

⁹⁷ Έκθεση 2 Δεκεμβρίου 2010, υποσημείωση 600, προοίμιο σημείο 5.

⁹⁸ Οδηγία 2011/36/ΕΕ, υποσημείωση 363, άρθρο 2, προοίμιο παράγραφος 11.

εμπορίας ανθρώπων προκείμενου να πάψουν οι εγκληματικές αρχές να έπονται των εγκληματικών οργανώσεων.

Κλείνοντας αυτή την ενότητα πρέπει να σημειωθεί πως δυστυχώς στο σώμα του ενωσιακού κειμένου περιλαμβάνεται η διάταξη που προβλέπει ως κατάχρηση ευάλωτης κατάστασης νοείται η κατάσταση στην οποία το σχετικό θύμα δεν έχει άλλη επιλογή, πραγματική ή παραδεκτή, από το να υποστεί την εν λόγω κατάχρηση. Η πλέον περιοριστική ρύθμιση λοιπόν, που σχετίζεται με την προβληματική της συναινέσεως των θυμάτων του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων τυγχάνει συνέχειας δεσμευτικότητας σε ενωσιακό επίπεδο.⁹⁹

2.3.1.1 ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Τόσο ο ορισμός του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών όσο και αυτός την Οδηγίας 2011/36/ΕΕ τυγχάνουν ίδιας συστηματοποίησης. Το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων σταχυολογεί και με βάση τον ορισμό της απόφασης πλαίσιο 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων τρία (3) στοιχεία: **i) πράξη, ii) μέσα και iii) σκοπός εκμετάλλευσης**, εκ των οποίων τα δύο πρώτα συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του φαινομένου και το τρίτο εξ αυτών την υποκειμενική υπόσταση (δόλος, αμέλεια). Απαιτείται η συνδρομή ενός από έκαστη κατηγορία των στοιχείων. Η συναίνεση δε, δεν λαμβάνεται υπόψη όταν έχουν χρησιμοποιηθεί τα προβλεπόμενα μέσα ενώ το φαινόμενο της εμπορίας παιδιών υφίσταται και άνευ χρήσεως εν λόγω μέσων (όπου παιδί νοείται και για τους σκοπούς της απόφασης – πλαίσιο 2002 κάθε πρόσωπό μικρότερο της ηλικίας των δεκαοκτώ (18) ετών).

⁹⁹ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 170.

2.3.1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ

2.3.1.2^α Η ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Η τυποποίηση της πράξης είναι ταυτόσημη με αυτή του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών. Μια διαφορά σημειώνεται στην απόφαση – πλαίσιο 2002 κατά την οποία η παραλαβή προσώπου διατυπώνεται ως συνέχεια της υπόθαλψης ενώ παράλληλα προστίθεται το δεδομένο ότι στην πράξη της εμπορίας ανθρώπων περιλαμβάνεται και η ανταλλαγή ή μεταβίβαση του ελέγχου επί του προσώπου που υφίσταται τη διακίνηση.¹⁰⁰

2.3.1.2^β ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Τα μέσα τέλεσης της πράξης διακρίνονται σε τέσσερις (4) κατηγορίες. Παρατηρούμε δε, ότι στα εξαναγκαστικά μέσα προβλέπεται η χρήση εξαναγκασμού αντί της χρήσης άλλων μορφών εξαναγκασμού (πρώτη κατηγορία).

Στα απατηλά μέσα αντί της εξαπάτησης ή της παραπλάνησης (by means...of fraud, of deception) προβλέπεται η χρήση δόλου ή απάτης (κατηγορία δεύτερη).¹⁰¹

¹⁰⁰ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 155.

¹⁰¹ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 155.

Σε τρίτη κατηγορία μνημονεύεται η κατάχρηση εξουσίας του δράστη επί του θύματος καθώς και στην εκμετάλλευση του ευάλωτου της θέσης του δευτέρου από τον πρώτο. Καθίσταται αντιληπτό δε, πως με την κατάχρηση εξουσίας στην απόφαση – πλαίσιο 2002 γίνεται χρήση του όρου *authority* αντί του όρου *power* ο οποίος χρησιμοποιείται στο πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών.

Αξιοσημείωτη κρίνεται σε αυτό το σημείο, η ενσωμάτωση της ερμηνευτικής παρατήρησης των συντακτών του Πρωτοκόλλου των ΗΕ περί ελλείψεως αποδεκτής δυνατότητας για το θύμα στο σώμα του κειμένου του ορισμού της απόφασης πλαίσιο 2002. Η αντικειμενική υπόσταση της εμπορίας ανθρώπων πληρούται όταν υφίσταται κατάχρηση εξουσίας ή μιας ευπαθούς θέσεως, μόνον όμως όταν είναι τέτοιας φύσεως ώστε το εν θέματι πρόσωπο να μην έχει άλλη δυνατότητα ή επιλογή παρά να υποταγεί στη συγκεκριμένη κατάχρηση. Προδήλως λοιπόν, η κατάχρηση ως μέσον, υπάγεται σε ετούτο τον περιορισμό.¹⁰²

Κατακλείδι και κοντολογίς σε μια τέταρτη κατηγορία τυποποιείται η απόσπαση συναινέσεως από πρόσωπο τρίτο έναντι χρημάτων ή ωφελημάτων, δίχως περαιτέρω μεταβολές ή τροποποιήσεις στην σχετική διατύπωσης της εννοιολογικής οριοθετήσεως.

2.3.2 ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ

Στο πρόσωπο του δράστη πρέπει να υφίσταται δόλος ειδικός προκειμένου να πληρούται η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος. Σκοπός της πράξης θα πρέπει να είναι η εκμετάλλευση του προσώπου, όπου ενδεικτικά ως εκμετάλλευση νοείται η εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές γενετήσιας εκμετάλλευσης, η αναγκαστική εργασία ή

¹⁰² OBOKOTA Tom, “Trafficking and smuggling in human being in Europe: Protection of individual rights or states, interests”, υποσημείωση υπ. αριθμόν 319.

παροχή υπηρεσιών, η δουλεία ή πρακτικές όμοιες με αυτήν, η υποτέλεια καθώς και η αφαίρεση οργάνων. Ένεκα του εύρους του ορισμού καλύπτεται κάθε μορφή ανθρώπινης εκμετάλλευσης¹⁰³.

Ο δράστης απαιτείται να έχει δόλο εκμετάλλευσης και όχι δόλο παράνομης διακίνησης ανθρώπων ή δόλο συνεχούς κράτησης των θυμάτων υπό τον έλεγχό του. Επιπρόσθετα η εκμετάλλευση αποτελεί στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος και όχι της αντικειμενικής υπόστασης. Συνεπώς δεν απαιτείται η εκμετάλλευση να έχει συντελεστεί στη πράξη ούτε υφίσταται αποκλεισμός προκειμένου η εκμετάλλευση να μην πραγματοποιείται από τρίτο πρόσωπο και ο δόλος που απαιτείται προκειμένου να πραγματοωθεί η υποκειμενική υπόσταση είναι δόλος πρώτου βαθμού

2.3.2.1 ΜΟΡΦΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ενώ το Πρωτόκολλο των ΗΕ δίνει ενδεικτικά παραδείγματα των εννοιών που συνιστούν εκμετάλλευση ως στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων, δε δίδεται περαιτέρω εννοιολογική οριοθέτηση εν θέματι εννοιών. Ως βασικές μορφές της ανθρώπινης εμπορίας απαντώνται τέσσερεις (4) μορφές τις οποίες τα κράτη – μέλη της ΕΕ δεσμεύονται να τυποποιήσουν με το συγκεκριμένο Πρωτόκολλο, ήτοι α) η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση (sex trafficking), β) η εμπορία των ανθρώπων σκοπούμενη την καταναγκαστική εργασία, γ) η εμπορία ανθρώπων με σκοπό

¹⁰³ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 128.

τη δουλεία και τέλος δ) η εμπορία ανθρώπων με σκοπό την αφαίρεση οργάνων οι οποίες θα οριοθετηθούν στις αμέσως επόμενες υποενότητες.¹⁰⁴

2.3.2.1α ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Δεν υφίσταται ορισμός για την σεξουαλική εκμετάλλευση σε κανένα διεθνές κείμενο. Σε ερμηνευτικές παρατηρήσεις του Πρωτοκόλλου σημειώνεται πως τόσο η εκμετάλλευση πορνείας όσο και η σεξουαλική εκμετάλλευση προβλέπονται από τον ορισμό αλλά μόνον εντός των πλαισίων της εμπορίας ανθρώπων. Επιπλέον, γίνεται μνεία πως οι δύο ανωτέρω έννοιες δεν ορίζονται στο Πρωτόκολλο ώστε να μην αναγκάζονται τα κράτη - μέλη εκ προοιμίου να υιοθετούν συγκεκριμένη γραμμή προσέγγισης ως προς το θέμα της πορνείας σε επίπεδο εθνικό.¹⁰⁵

Η διαφορά έγκειται στην προβληματική αν κάποιος θεωρεί πως όλες οι δραστηριότητες της βιομηχανίας του σεξ συνιστούν σεξουαλική εκμετάλλευση ή αντιθέτως αν ο εννοιολογικός ορισμός αντανακλά μόνον καταστάσεις οι οποίες προδήλως ενέχουν πρακτικές και μεθόδους καταναγκασμού καθώς και δουλείας. Αν θεωρείται επιθυμητό να θεωρηθούν θύματα και να προστατεύονται όλοι όσοι εκπορνεύονται και ως ανθρώπινη εμπορία να θεωρηθεί η εκμετάλλευση τρίτων τότε γίνεται λόγος για την πρώτη θεωρία, ενώ εάν η εν λόγω στάση γίνεται παρεμβατική στη ζωή των ατόμων τα οποία άτομα έχουν ως επιλογή εργασίας την πορνεία τότε αναφερόμαστε στη δεύτερη θεωρία το Πρωτόκολλο, καθώς θέτει ως

¹⁰⁴ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 128.

¹⁰⁵ Ο.π.

προϋπόθεση τον εξαναγκασμό ή την εξαπάτηση του θύματος φαίνεται να ενστερνίζεται τη θεωρία σύμφωνα με την οποία η πορνεία είναι δυνατόν να αποτελεί εκούσια επιλογή.¹⁰⁶

Παρά ταύτα, δεν πρέπει να θεωρηθεί πως μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης όπως «η βιομηχανία των ξένων συζύγων» δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του σχετικού Πρωτοκόλλου των ΗΕ. Η αντικειμενική υπόσταση της εμπορίας ανθρώπων πληρούται, είτε ομιλούμε για υποδουλωμένες συζύγους (συζύγους σκλάβες) που εξαναγκάζονται να υποβληθούν σε σεξουαλική καθώς και εργασιακή εκμετάλλευση, είτε ομιλούμε περί εξαναγκαστικών και απατηλών γάμων σκοπούμενων τη νομιμοποίηση των θυμάτων ή την επικείμενη εκμετάλλευση πορνείας τους σε χώρα προορισμού.¹⁰⁷

2.3.2.1α¹ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ Η ΤΗΝ ΕΙΛΩΤΕΙΑ

Στο παρόν στάδιο θα εξετασθούν οι μορφές της εμπορίας ανθρώπων οι οποίες περιλαμβάνουν την εκμετάλλευση της αναγκαστικής εργασίας ή της παροχής υπηρεσιών, της δουλείας καθώς και όμοιων πρακτικών συναφών με την έννοια της δουλείας και της ειλωτείας ως στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του συγκεκριμένου εγκλήματος. Έχει ήδη γίνει μνεία περί Διεθνών

¹⁰⁶ BERGER S. «No end in sight: Why the end demand movement is the wrong focus for efforts to eliminate human trafficking», *Harvard Journal of Law and Gender*, Vol. 35, 2012, pp. 527-528.

¹⁰⁷ Βλ. ανάλυση πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης εμπορίας ανθρώπων σχετικά με την διακίνηση γυναικών από τη Νότιο Κορέα στη κίνα και αντιστοίχως σχετικά με τη διακίνηση από την Ανατολική Ευρώπη στις ΗΠΑ σε JANE Kim, «Trafficked: domestic violence, Exploitation in Marriage, and the Foreign – Bride Industry», *Virginia Journal of International Law*, Vol. 51, No. 2, 2011, pp. 443-506.

συνθηκών στις οποίες περιλαμβάνεται ορολογική παράθεση τόσο της δουλείας όσο και της καταναγκαστικής εργασίας.¹⁰⁸

Σχετικά, τώρα, με την εννοιολογική προσέγγιση της καταναγκαστικής εργασίας, στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, έρχεται να προστεθεί η νομολογία σχετικά με το τέταρτο άρθρο της ΕΣΔΑ, όπου σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ή ειλωτεία και κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί σε καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία. Ειδικότερα, γίνεται μνεία πως με βάση την απόφαση του ΕΔΔΑ Van der Musselle κατά Βελγίου (1983), πρέπει να εκρίνεται σχετική η βαρύτητα που δίδεται με την προηγούμενη συναίνεση του ατόμου προκειμένου να θεωρηθεί καταναγκαστική η εργασία που παρέχει και είναι επιβεβλημένο να ληφθούν υπόψη όλες οι περιστάσεις έκαστης υποθέσεως εφόσον και καθόσον η ισχύς της συναινέσεως κρίνεται υπό το φως όλων αυτών των περιστάσεων. Βάσει της ίδιας νομολογίας, επιπλέον, επιτυγχάνεται διάκριση των εννοιολογικών τοποθετήσεων της καταναγκαστικής εργασίας και της υποχρεωτικής παροχής υπηρεσιών.¹⁰⁹

Στην ορολογική τοποθέτηση του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών η δουλεία αναφέρεται ως μορφή εκμετάλλευσης και συνιστά, κατόπιν σχετικές εκθέσεις της Ομάδας Εργασίας των ΗΕ και της Ομάδας Εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη χειρότερη μορφή εργασιακής εκμετάλλευσης που μπορεί ένα θύμα να βιώσει. Προϋπόθεση αποτελεί να έχει λάβει χώρα δουλεμπόριο κατά το στάδιο της στρατολόγησης και το άτομο να υπόκειται υποδούλωση κατά το στάδιο της εκμετάλλευσης. Όλα τα ανωτέρω κρίνονται αμφισβητήσιμα εφόσον και καθόσον δεν συνάδουν επακριβώς με τον ορισμό της δουλείας, ο οποίος

¹⁰⁸ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 133-134.

¹⁰⁹ Ερμηνευτική Αναφορά Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υποσημείωση 406, παράγραφος 92.

παραπέμπει σε άσκηση δικαιώματος ιδιοκτησίας¹¹⁰. Επιπλέον, η δουλεία απαιτεί στέρηση ή περιορισμό της ελευθερίας του ατόμου και δεν συνδέεται ή δεν απαιτεί την εκμετάλλευση του ατόμου, συνεπώς η σύγχυση κρίνεται υπαρκτή ιδίως από μέρους του διεθνούς νομοθέτη, ο οποίος κάνει παράθεση της δουλείας ως μορφή εκμετάλλευσης¹¹¹.

Ακόμη πιο περίπλοκη κρίνεται η εννοιολογική προσέγγιση των εννοιών με την απόφαση του ΕΔΔΑ Rantsev, η οποία καταλήγει πως η σημερινή έννοια της δουλείας έχει διευρυνθεί με αποτέλεσμα να καλύπτει διάφορες μορφές σύγχρονης δουλείας, οι οποίες βασίζονται στην άσκηση ορισμένης ή όλων των εξουσιών ιδιοκτησίας. Η δουλεία, με βάση τον ορισμό του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών, συνιστά στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων (μη σύγχυση εδώ δουλείας με την έννοια της εμπορίας ανθρώπων) ενώ παράλληλα αποτελεί την πιο επιβαρυντική περίπτωση του ειδεχθούς εγκλήματος της ανθρώπινης εμπορίας.¹¹²

Ως προς την ειλωτεία γίνεται μνεία πως έχει προσδιορισθεί εννοιολογικά από την Commission περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως η κατάσταση κατά την οποία κάποιος πρέπει να ζει και να εργάζεται στο χώρο ιδιοκτησίας κάποιου άλλου, επί προσφορά συγκεκριμένων υπηρεσιών σε αυτόν, είτε έναντι αμοιβής, είτε άνευ αυτής και παράλληλα να μην υφίσταται η δυνατότητα από μέρους του να αλλάξει εν λόγω συνθήκες, η ειλωτεία σημειώνεται ως συγκεκριμένη μορφή δουλείας διαφέρουσα από την παραδοσιακή δουλεία στο σημείο όπου η πρώτη δεν παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της ιδιοκτησίας όπως τα παρουσιάζει η δεύτερη.

¹¹⁰ Coster van Voorhout Jill E. B., υποσημείωση 73, Σελ. 62.

¹¹¹ Η ΣΥΚΙΩΤΟΥ Αθανασία, «Η έννοια του θύματος στην εμπορία ανθρώπων», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. Αντ., έτος 2003, παράγραφος 464, Σελ. 690, αναφέρει περαιτέρω πως οι ερμηνευτικές παρατηρήσεις δεν καθίσταντο βοηθητικές προκειμένου να καταστεί κατανοητό τι εννοεί ο διεθνικός νομοθέτης όταν παραθέτει πλάι – πλάι τη δουλεία με την εργασιακή και την γενετήσια – σεξουαλική καθώς και εργασιακή εκμετάλλευση.

¹¹² Coster van Voorhout Jill E. B., υποσημείωση 73, Σελ. 63 & Ερμηνευτική Αναφορά της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπ. 406, παράγραφος 95, παραπέμπουσα στην υπόθεση *Van Droogenbroek* κατά Βελγίου, No. 7906/77.

Αναφορικά τώρα με τις παρόμοιες με τη δουλεία πρακτικές πρέπει να λεχθεί πως τόσο το Πρωτόκολλο των ΗΕ με τις ερμηνευτικές παρατηρήσεις του όσο και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, αναφέρουν πως όταν μία παράνομη υιοθεσία συνιστά πρακτική παρόμοια με δουλεία, εμπορία δούλων καθώς και παρεμφερών προς τη δουλεία θεσμών, μεθόδου και πρακτικής, τότε εν θέματι πράξη θα εμπίπτει αυτεπαγγέλτως στο πεδίο εφαρμογής αμφοτέρων του Πρωτοκόλλου των ΗΕ και την Σύμβασης αντιστοίχως.¹¹³

Στον ορισμό του πρωτοκόλλου αναφέρεται ρητώς πως η αναγκαστική εργασία -και όχι η εργασιακή εκμετάλλευση – αποτελεί στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων. Κατά μία άποψη ως εργασιακή εκμετάλλευση νοείται η παραβίαση των θεμελιωδών διατάξεων εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας καθώς και των αντίστοιχων δικαιωμάτων που προκύπτουν από σχετικές πηγές όπως συλλογικές συμβάσεις εργασίας.¹¹⁴ Σε κάθε περίπτωση ο όρος της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση τυγχάνει ευρείας χρήσεως από την εργογραφία αλλά και από κείμενα του ΟΑΣΕ, εκ των οποίων διαφαίνεται πως η καταστρατήγηση της εργατικής νομοθεσίας συνδέεται εν μέρει με την αντίστοιχη μορφή του αδικήματος της εμπορίας ανθρώπων.

2.3.2.1αⁱⁱ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΟΡΓΑΝΩΝ

Σε ετούτο το σημείο γίνεται μνεία πως και η αφαίρεση οργάνων αναφέρεται ως μορφή εκμετάλλευσης. Τονίζεται δε, πως η αφαίρεση οργάνων συνιστά τη μόνη από τις

¹¹³ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 136.

¹¹⁴ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «η εμπορία ανθρώπων στο διεθνές περιβάλλον και η ποινική της αντιμετώπιση», υπ. 29, σελ. 38, Εδώ η εργασιακή εκμετάλλευση αναφέρεται ως σκοπός της εμπορίας ανθρώπων σχετιζόμενη πάντα με την ελληνική έννομη τάξη.

προβλεπόμενες στον ορισμό μορφές εκμετάλλευσης η οποία όταν υφίσταται εκτός του πλαισίου της εμπορίας ανθρώπων, δεν αποτελεί άδικη πράξη, παράνομη και καταλογιστή στο δράστη της. Παρόλο που ανά διαστήματα συζητήθηκαν και τέθηκαν υπό διαπραγμάτευση διάφοροι όροι όπως παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων, παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων του σώματος, παράνομο εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και μερών του σώματος, εν τέλει υιοθετήθηκε ο απλούστερος όλων ορισμός *αφαίρεση οργάνων*.¹¹⁵

Η κοινή γνώμη απασχολήθηκε *prima volta* με την αφαίρεση οργάνων περί τα τέλη της δεκαετίας του ενενήντα ενώ η υπαρκτή περιπτωσιολογία ασκήσεως ποινικής διώξεως επί του συγκεκριμένου αντικειμένου τυγχάνει ιδιαίτερα συρρικνωμένη.¹¹⁶

Στο πρωτόκολλο των ηνωμένων Εθνών διευκρινίζεται πως η αφαίρεση οργάνων παιδιών από τους γονείς ή τους κηδεμόνες αυτών για νόμιμα ιατρικά ή θεραπευτικά αίτια δεν συνιστά εκμετάλλευση και προδήλως δεν διώκεται. Δεν υφίσταται λόγος να γίνεται σύγχυση μεταξύ εμπορίας οργάνων και εμπορίας ανθρώπων σκοπούμενης της αφαίρεση οργάνων.

Σε ενωσιακό επίπεδο εν λόγω φαινόμενο ρυθμίζεται από τη «Σύμβαση για την Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ανθρωπίνων όντων σχετικά με τις εφαρμογές της βιολογίας και της ιατρικής» που υπεγράφη 4 Απριλίου 1997 στο Οβιέδο εντός των πλαισίων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το περιεχόμενο εν λόγω Συμβάσεως

¹¹⁵ Brown G. and Geis G. «The Transnational Traffic in Human Body Parts», *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Vol. 24, No. 3, 2008, pp. 215: εδώ με ενδιαφέρον παρουσιάζεται πως η καταληκτική φράση επί του ορισμού «αφαίρεση οργάνων» τέθηκε σαφώς «αδέξια» σχετιζόμενη πάντα με τον υπόλοιπο ορισμό.

¹¹⁶ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 138.

επιβεβαιώθηκε από το Πρωτόκολλο Μεταμόσχευσης Ανθρωπίνων Οργάνων και Ιστών (ισχύς 2006).¹¹⁷

Στην περίπτωση λοιπόν, της ανθρώπινης εμπορίας με σκοπό την αφαίρεση οργάνων απαντάται σε διακίνηση ανθρώπων με εξαναγκαστικά ή απατηλά μέσα. Σκοπός είναι η αφαίρεση οργάνων και δεν απαιτείται η αφαίρεση να έχει πραγματοποιηθεί. Σε περίπτωση όπου η πράξη της αφαίρεσης έχει υλοποιηθεί άνευ θελήσεως ή άνευ ελεύθερης θελήσεως του θύματος, σε ποινικό πλαίσιο, το έγκλημα της εμπορίας συρρέει αληθινά με εκείνο της σωματικής βλάβης¹¹⁸.

2.4 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΜΕ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Ο ορισμός της εμπορίας ανθρώπων σύμφωνα με την απόφαση πλαίσιο 2002 δεν περιορίζεται μόνο στο πρίσμα του οργανωμένου εγκλήματος, - όπως συμβαίνει με το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών -, και ετούτο επειδή καλύπτει κάθε τρόπο τελέσεως οργανωμένο ή μη. Αυτό το γεγονός καθιστούσε επί μακρόν τον εν λόγω ορισμό ευρύτερο.¹¹⁹

Σχετικά όμως τώρα, με το θέμα εμπλοκής του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει να εξετασθεί ένα επιπλέον ζήτημα. Σύμφωνα με τη νομική βάση περί θεσπίσεως της απόφασης – πλαίσιο (διατάξεις πρώην άρθρων 29 {νυν άρθρο 67 ΣΛΕΕ}, 31 εδάφιο ε & 34 παράγραφος 2 εδάφιο

¹¹⁷ Ερμηνευτική Αναφορά Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπ. 406, παράγραφος 96που παραπέμπει και σε έκθεση που υιοθέτησε η Κοινοβουλευτική Συνέλευση για την εμπορία οργάνων στην Ευρώπη (Report on “Trafficking in Organs in Europe”, Doc. 9822, 03.06.2003, Social, Health and Family Affairs Committee, Rapporteur: Mrs. Ruth – Gaby Vermot – Mangolt, Switzerland, SOC).

¹¹⁸ ΚΙΟΥΠΗΣ Δημήτριος, «Εμπόριο ανθρώπινων οργάνων – Ένα παγκόσμιο εγκληματικό φαινόμενο & ο ρόλος του Διαδικτύου», *Ποινικός Λόγος*, Τεύχος 4, Ιούλιος – Αύγουστος 2002, σελ. 1630 – 1631. Ειδικότερα για το θέμα της εμπορευματοποίησης οργάνων ατόμων που ανήκουν σε ομάδες «κοινωνικού αποκλεισμού» και τους προβληματισμούς που προκύπτουν βλ. ΚΟΣΜΑΤΟΣ Κ., «Οι ευπαθείς ή κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες του πληθυσμού ως θύματα εμπορευματοποίησης ανθρώπινων οργάνων», *Ποινική Δικαιοσύνη*, Μάρτιος 2005, σελ. 348-353.

¹¹⁹ ΣΥΚΙΩΤΟΥ Αθανασία, «Εμπορία ανθρώπων στα Βαλκάνια», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., 2003, σελ. 134.

β ΣΕΕ) γίνεται ρητή μνεία πως ο στόχος της παροχής υψηλού επιπέδου προστασίας στους Ενωσιακούς πολίτες εντός ενός ΧΑΕΔ μπορεί να επιτευχθεί μόνον μέσω της πρόληψης και της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, μεταξύ των οποίων και της εμπορίας ανθρώπων μέσω μεταξύ άλλων της προσεγγίσεως των κανόνων επί ποινικών υποθέσεων στα κράτη – μέλη της ΕΕ.¹²⁰ Το πρώην άρθρο 31 εδάφιο ε (νυν άρθρο 37 ΣΛΕΕ) όριζε ότι η από κοινού δράση για τη δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων περιλαμβάνει εν πολλοίς μια προοδευτική θέσπιση μέτρων μέσω των οποίων κρίνεται επιβεβλημένο να καθοριστούν οι ελάχιστοι κανόνες ως προς τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των αξιόποινων πράξεων καθώς και το είδος και ύψος των ποινών στους τομείς της οργανωμένης εγκληματικότητας, της τρομοκρατίας καθώς και της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.

Κατόπιν των ανωτέρω, ενώ η καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας βρισκόταν στη σφαίρα αρμοδιοτήτων της ΕΕ, είτε είχαμε διάπραξη από εγκληματική οργάνωση είτε όχι (μέσω δικαστικής προδήλως και αστυνομικής συνεργασίας), νομική βάση για αμοιβαία εναρμόνιση των ποινικών νομοθεσιών των κρατών – μελών της ΕΕ περί εμπορίας ανθρώπων σημειωνόταν **μόνο** όταν αυτή τελείτο από εγκληματική οργάνωση ενώ για την τρομοκρατία και την διακίνηση ναρκωτικών ουσιών υπήρχε νομικό πλαίσιο περί ποινική εναρμονίσεως δίχως το τεκμήριο της δράσης από εγκληματικά οργανωμένη ομάδα. Διαπιστώνουμε λοιπόν πως σε ενωσιακό επίπεδο και μέσω της απόφασης πλαίσιο υπερπηδούνται τα όρια αρμοδιότητας που είχαν ορισθεί στα όργανα της ΕΕ και με βάση τη Συνθήκη του

¹²⁰ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μπροστά στην πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και πολιτικών Επιστημών, Απρίλιος 2013, Σελ 161.

Άμστερνταμ (1997), διότι δεν τέθηκε ως προϋπόθεση για τη θεμελίωση του αξιοποιήσιμου η ύπαρξη οργάνωσης διαρθρωμένης με τη μορφή επιχείρησης για τη επίτευξη κέρδους.¹²¹

2.5 ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.5.1 Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟ 2002/629/ΔΕΥ

Πρώτο λίθο για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων σε ενωσιακό επίπεδο, όπως ήδη έχει λεχθεί, αποτέλεσε η Απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, η οποία εκ του αποτελέσματος κρίθηκε περιορισμένη και ελλειμματική ένεκα του γεγονότος ότι ρητώς κάλυπτε μόνο δύο μορφές της ανθρώπινης εμπορίας, τη σκοπούμενη την εργασιακή εκμετάλλευση και τη σκοπούμενη τη γενετήσια – σεξουαλική εκμετάλλευση¹²².

Στη διάταξη του άρθρου 1, η Απόφαση – πλαίσιο προέβλεπε τα εξής κάτωθι αναφερόμενα στην παράγραφο 1: «Κάθε κράτος – μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι ακόλουθες πράξεις να συνιστούν αξιόποινες πράξεις: η στρατολόγηση, η μεταφορά, μεταβίβαση, υπόθαλψη και εν συνεχεία παραλαβή ενός προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ή μεταβίβασης του ελέγχου επί του προσώπου αυτού όταν α) γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής, συμπεριλαμβανομένης της απαγωγής, ή β) γίνεται χρήση δόλου ή απάτης, ή γ) συντρέχει κατάχρηση εξουσίας ή μιας ευπαθούς θέσης, τέτοιας φύσεως ώστε το εν λόγω

¹²¹ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Οργανωμένο Έγκλημα και Τρομοκρατία – Σύγχρονες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή και στην Ελληνική Έννομη Τάξη», υποσημείωση 584, σελίδα 8.

¹²² ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.76-80.

πρόσωπο να μην έχει άλλη αποδεκτή δυνατότητα παρά να υποταγεί στη κατάχρηση, ή δ) δίνονται ή λαμβάνονται πληρωμές ή οφέλη για να επιτευχθεί η συναίνεση του προσώπου το οποίο ασκεί έλεγχο επί άλλου προσώπου προς τον σκοπό εκμετάλλευσης της εργασίας ή των υπηρεσιών αυτού του προσώπου, συμπεριλαμβανομένης τουλάχιστον της καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας ή υπηρεσιών, δουλείας ή παρόμοιας πρακτικής ή ειλωτείας, ή προς τον σκοπό εκπόρνευσης ή άλλης μορφής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, περιλαμβανομένης της πορνογραφίας¹²³» ενώ στην παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου προβλεπόταν πως «Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων προς τον σκοπό της εκμετάλλευσής του είτε σκοπούμενη είτε πραγματική, είναι άνευ σημασίας εάν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1».

Στη διάταξη δε, του άρθρου 3 της Απόφασης – πλαίσιο οριοθετούνται οι σχετικές ποινές για τα κράτη – μέλη της Ένωσης, σύμφωνα με την οποία κάθε κράτος – μέλος οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία και απαραίτητα μέτρα προκειμένου τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1 και 2 της Απόφασης – πλαίσιο εγκλήματα να τιμωρούνται με ποινικές κυρώσεις αποτελεσματικού ανάλογου και αποτρεπτικού χαρακτήρα και ιδίως ικανές να αποτελέσουν βασικό πλαίσιο έκδοσης. Επιπλέον εξ ιδίας διατάξεως ορίζεται στην παράγραφο 2 πως «Κάθε κράτος – μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε τα εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 1 να τιμωρούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτατης διάρκειας όχι μικρότερης των οκτώ ετών, όταν έχουν διαπραχθεί υπό κάποια από τις ακόλουθες περιστάσεις: α) το έγκλημα εξέθεσε εκ προθέσεως ή εκ βαρείας αμέλειας σε κίνδυνο τη ζωή του θύματος, β) το έγκλημα διεπράχθη εναντίον θύματος ιδιαίτερα τρωτού. Το θύμα θεωρείται ιδιαίτερος τρωτό τουλάχιστον εάν δεν είχε συμπληρώσει την ηλικία της σεξουαλικής ενηλικίωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, το δε έγκλημα διεπράχθη με σκοπό

¹²³ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ 2002/629/ΔΕΥ/ΕΕΚ L 203, 01.08.2002, άρθρο 1, σελ. 2.

την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, περιλαμβανομένης της πορνογραφίας, γ) κατά τη διάπραξη του εγκλήματος να χρησιμοποιήθηκε σοβαρή βία, ή να προξενήθηκε ιδιαίτερη σοβαρή σωματική βλάβη του θύματος, δ) το έγκλημα διεπράχθη στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, όπως αυτή ορίζεται από την Κοινή Δράση 98/733/ΔΕΥ, πλην του επιπέδου ποινών που αναφέρεται σε αυτήν¹²⁴».

Σε ετούτο το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί πως σχετικά με το σημείο της ηλικίας σεξουαλικής ενηλικιώσεως (άρθρο 3, εδάφιο β της Απόφασης - πλαίσιο) δυστυχώς μέχρι και σήμερα δεν υφίσταται στα κράτη – μέλη της ΕΕ κοινό όριο αυτής. Σε κάποια εκ των καρτών – μελών η σεξουαλική ενηλικίωση ορίζεται στα 13 έτη (Ισπανία), σε ορισμένα άλλα στα 14 έτη (Ιταλία, Πορτογαλία, Γερμανία), σε άλλα στα 15 έτη (Ελλάδα, Γαλλία, Σουηδία), σε άλλα στα 16 (Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία) με αποτέλεσμα να δημιουργείται μείζονος σημασίας προβληματική στην ομοιόμορφη δίωξη των υποθέσεων αλλά και στην ομοιόμορφη αντιμετώπιση των θυμάτων εν λόγω αδικημάτων¹²⁵. Τονίζεται δε, πως στην Απόφαση – πλαίσιο 2002 δεν γίνεται ουδεμία αναφορά για τον πελάτη και το ρόλο αυτού. Ρητώς δίδονται μόνον ορισμένα προσδιοριστικά στοιχεία αυτού δίχως αποτύπωση σαφή και ρητή ορισμού του θύματος. Φερ ειπείν προσδιόριζε ποιο θύμα αποτελεί το λεγόμενο ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα στο άρθρο 3, εδάφιο (β), (γ) και (δ) της Απόφασης – πλαίσιο 2002. Παρά ταύτα οι περιπτώσεις των εδαφίων (γ) και (δ)¹²⁶ της ίδιας διατάξεως δεν καθιστούν με ευκρίνεια

¹²⁴ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ 2002/629/ΔΕΥ/ΕΕΚ L 203, 01.08.2002, άρθρο 3, σελ. 3.

¹²⁵ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.78.

¹²⁶ Για το οργανωμένο έγκλημα βλ. ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ Ιωάννη, «Ασφάλεια και Ελευθερία. Ερμηνεία του Ν.2928/2001 για το οργανωμένο έγκλημα και σχετικά κείμενα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε., 2002, Θεσσαλονίκη, σελ. 1 έως 223 – Επίσης για μια πιο κατατοπιστική επισκόπηση του θέματος: ΒΑΘΡΑΚΟΚΟΙΛΗΣ Αντώνιος, «Το οργανωμένο έγκλημα και οι τρόποι αντιμετώπισής του»,

κατανοητό το λόγο όπου ένα θύμα θεωρείται ευάλωτο αν γίνει χρήση βίας, αν υποστεί σοβαρή βλάβη ή αν τελεστεί το έγκλημα εντός πλαισίου εγκληματικά οργανωμένης δράσης. Υποτίθεται ότι το «ευάλωτο» του θύματος αναφέρεται σε ένα στοιχείο (βιολογικό, ψυχολογικό, κοινωνικό) που διαθέτει το θύμα¹²⁷ και ετούτο είναι που τυγχάνει εκμετάλλευσης από τον δράστη. Η χρήση βίας, η σοβαρή βλάβη καθώς και η τέλεση του εγκλήματος στα πλαίσια εγκληματικά οργανωμένης δράσης θα μπορούσαν να αποτελέσουν απλώς μια περίπτωση επιβαρυντική και όχι να απαντώνται ως στοιχεία *per se* του ευάλωτου ώστε το θύμα να παρασυρθεί εξ αυτής της αιτίας (:η βία αποτελεί το μέσον το οποίο χρησιμοποίησε ο δράστης, η ιδιαίτερη βλάβη το αποτέλεσμα της εγκληματικής πράξης και η εγκληματική οργάνωση αναφέρεται στο *modus operandi* του δράστη)¹²⁸.

Ένεκα ανωτέρω κενών και ασαφειών, εννέα έτη αργότερα ανωτέρω απόφαση – πλαίσιο του 2002 τυγχάνει αντικατάστασης από την Οδηγία 2011/36/ΕΕ, της οποίας θα επιχειρηθεί προσπάθεια παραθέσεως σε ακριβώς επόμενο χρόνο, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου Υπουργών ΕΕ ως μια επίδειξη προσπάθειας προσεγγίσεως του φαινομένου της ανθρώπινης εμπορίας από την ΕΕ μέσω κινήσεων ουσίας στρεφόμενες στην ολότητα της κατάστασης καθώς και στην αποτελεσματικότητα νομολογιακής δράσης¹²⁹.

Εγκληματολογικά αριθμός 14, ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., Αθήνα 2001, σελ 1 έως 170 με έμφαση στη σελίδα 26 επ.

¹²⁷ Πρέπει να ληφθεί σε ετούτο το σημείο, πως από κανένα άλλο υπερεθνικό κείμενο δεν πραγματοποιείται διάκριση των θυμάτων. Το Συμβούλιο της Ευρώπης στη Σύμβαση για τη Κοινή Δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων χρησιμοποιεί τον όρο «ευάλωτη θέση του θύματος» μόνο σε σχέση με τη στέγαση και την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη. Συγκεκριμένα αναφέρει στο άρθρο 12 παράγραφος 7 ότι για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων συνδρομής των θυμάτων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ευάλωτη θέση τους, δίχως να δίδεται σχετική ορολογία.

¹²⁸ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.79.

¹²⁹ Ο.π.

2.5.2 Η ΟΔΗΓΙΑ 2011/36/ΕΕ ΣΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΟ 2002/629/ΔΕΥ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Με την Οδηγία 2011/36/ΕΕ, αντικαταστάτη της Απόφασης – Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, αναγνωρίζεται κατ'αρχάς ότι η εμπορία γυναικών και ανδρών μπορεί να διεξάγεται για διαφορετικούς σκοπούς. Προς τούτο αναφέρεται ότι η συνδρομή και τα μέτρα στήριξης θα πρέπει, εντός των πλαισίων του εφικτού, να σχεδιάζονται με γνώμονα το φύλο¹³⁰. Επιπλέον, οι παράγοντες «ώθησης» και «έλξης» μπορούν να διαφοροποιούνται ανάλογα τη φύση των σχετικών τομέων, όπως η εμπορία ανθρώπων σκοπούμενη την προώθηση των θυμάτων στην βιομηχανία του σεξ.

Εν λόγω Οδηγίας υιοθετεί μια πιο ευρεία αντίληψη σε σχέση με την Απόφαση – πλαίσιο του 2002 και προδήλως περιλαμβάνει πρόσθετες μορφές εκμετάλλευσης, όπως την καταναγκαστική επαιτεία¹³¹ και την αφαίρεση οργάνων (για τις οποίες ως μορφές ανθρώπινης εμπορίας, έγινε μνεία σε προηγούμενη υποενότητα αναφορικά με τις μορφές της εμπορίας ανθρώπων).

Στη διάταξη του άρθρου 2 της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ γίνεται περιγραφή των αδικημάτων στις παραγράφους 1, 2 και 3, συγκεκριμένα: «1. Τα κράτη – μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι τιμωρούνται οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις: η πρόσληψη, η μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή προσώπων

¹³⁰ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.80.

¹³¹ Η καταναγκαστική επαιτεία σύμφωνα με την Οδηγία νοείται ως μορφή καταναγκαστικής εργασίας με την έννοια που δίνει η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας στο άρθρο 29 του 1930 για την καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, ως εκ τούτου, η εκμετάλλευση της επαιτείας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού της ανθρώπινης εμπορίας εφόσον και καθόσον συντρέχουν όλα τα στοιχεία καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών.

συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των προσώπων αυτών, με την απειλή της χρήσης ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου, με σκοπό εκμεταλλεύσεως.

2. ως κατάχρηση ευάλωτης κατάστασης νοείται η κατάσταση στην οποία το σχετικό πρόσωπο δεν έχει άλλη πραγματική ή παραδεκτή επιλογή από το να υποστεί τη συγκεκριμένη κατάχρηση.

3. η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευσης της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων»¹³².

Σύμφωνα με το προοίμιο της Οδηγίας, ως «εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων» πρέπει να νοείται η εκμετάλλευση προσώπου για τη διάπραξη, μεταξύ άλλων, μικροκλοπών, κλοπών σε καταστήματα, λαθρεμπορίου ναρκωτικών και άλλων παρόμοιων δραστηριοτήτων που υπόκεινται σε κυρώσεις και ενέχουν οφέλη οικονομικής φύσεως. Εν λόγω ορισμός καλύπτει το φάσμα όλων των μορφών της εμπορίας ανθρώπων συμπεριλαμβανομένων και περιπτώσεων παράνομων υιοθεσιών ή γάμων καταναγκαστικού χαρακτήρα, εφόσον και καθόσον διαθέτουν τα στοιχεία της ανθρώπινης εμπορίας¹³³.

¹³² Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Υπουργών της 5^{ης} Απριλίου 2011, Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, δημοσίευση 15.04.2011, L 101/1, σελ. 6, download 24.10.2019 & ώρα 16:37 μ.μ.

¹³³ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.81.

Η Οδηγία 2011 αυστηροποιεί τις κυρώσεις κατά των υπαιτίων – δραστών, με θέσπιση ελαχίστου ορίου ποινής στερητικής της ελευθερίας τα πέντε (5) έτη (άρθρο 4 της Οδηγίας). Όταν το αδίκημα διαπράττεται υπό ορισμένες συνθήκες και περιστάσεις, φερειπείν σε βάρος ιδιαίτερα ευάλωτου θύματος ή όταν το αδίκημα αποτελεί πράξη ιδιαζόντως σοβαρή (όταν για παράδειγμα τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του θύματος ή όταν έχει χρησιμοποιηθεί σοβαρή βία όπως βασανιστήρια, καταναγκαστική χρήση ναρκωτικών/φαρμάκων, βιασμός ή άλλες μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή έχει προκληθεί με άλλον τρόπο σοβαρή βλάβη στο θύμα), η Οδηγία προβλέπει ως κατώτατο όριο ποινής στερητικής της ελευθερίας τα δέκα (10) έτη. Επίσης, στο άρθρο έξι εν θέματι Οδηγίας, προβλέπεται η ευθύνη των νομικών προσώπων συμπεριλαμβάνοντας κάθε οντότητα που ενέχει νομική προσωπικότητα με σαφή εξαίρεση τα Κράτη, τους δημόσιους οργανισμούς που ασκούν κρατική εξουσία καθώς και του διεθνείς οργανισμούς δημοσίου δικαίου¹³⁴.

Πέραν των ανωτέρω η οδηγία θεσπίζει μέτρα προστατευτικής υφής για τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, με ιδιαίτερες διατάξεις για τα ανήλικα θύματα, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός πως στα θύματα πρέπει να εξασφαλίζεται η παροχή συνδρομής και στήριξης πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις ποινικές διαδικασίες αντιμετώπισης του αδικήματος επί ικανού μάλιστα χρονικού διαστήματος. Προς τούτο, τα κράτη – μέλη της ΕΕ θα πρέπει να προβλέπουν πόρους προς συνδρομή των θυμάτων, στήριξη και προστασία αυτών. Στην εν λόγω στήριξη και συνδρομή θα πρέπει επιπροσθέτως να παρέχεται ένα *minimum* αναγκαίων μέτρων, προκειμένου τα θύματα να είναι σε θέση να συνέλθουν και να απαλλαγούν από τους εκμεταλλευτές τους. Η συγκεκριμένη πρακτική των μέτρων αυτών θα πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τις εθνικές διαδικασίες, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις, το

¹³⁴ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.82.

πολιτιστικό πλαίσιο και ιδίως τις ανάγκες του ενδιαφερόμενου προσώπου. Εν θέματι στήριξη και συνδρομή πρέπει να έχει άμεσο χαρακτήρα επί του προσώπου και μόλις υπάρξουν βάσιμοι λόγοι και σαφείς ενδείξεις ότι το πρόσωπο αποτελεί θύμα ανθρώπινης εμπορίας *ανεξαρτήτως από την προθυμία του/της να συνεργαστεί με τις αρχές προκειμένου να καταθέσει τα δρώμενα*¹³⁵. Εάν το θύμα δεν διαμένει νομίμως στο σχετικό κράτος – μέλος της ΕΕ, η στήριξη και η συνδρομή θα πρέπει να παρέχονται δίχως όρους, τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα που επιβάλλει η προθεσμία περίσκεψης. Αφού πληρωθεί ανωτέρω προθεσμία και ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη διαδικασία ταυτοποίησης, το θύμα παύει να θεωρείται επιλέξιμο για άδεια διαμονής ή κατ' άλλον τρόπο δεν διαθέτει νόμιμη κατοικία στο εν λόγω κράτος – μέλος, το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος δεν έχει την υποχρέωση συνέχειας παροχής συνδρομής και στήριξης στο εν λόγω πρόσωπο δυνάμει της συγκεκριμένης Οδηγίας¹³⁶. Κατά περίπτωση, η συνέχεια παροχής στήριξης και συνδρομής δύναται να υπάρξει και μετά το πέρας των ποινικών διαδικασιών επί εύλογου χρονικού διαστήματος και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως όταν συνεχίζεται η ιατρική περίθαλψη λόγω σοβαρής σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης οφειλόμενης στο αδίκημα ή αν υφίσταται κίνδυνος ασφάλειας του θύματος ένεκα καταθέσεων του στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και δη της διαδικασίας προανακρίσεως.

Επιπλέον των μέτρων που προβλέπονται για όλα τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, από τα κράτη – μέλη πρέπει να εξασφαλίζονται ειδικά μέτρα στήριξης, συνδρομής και προστασίας για τα θύματα παιδικής ηλικίας. Εν λόγω μέτρα θα πρέπει να παρέχονται με γνώμονα το μέγιστο συμφέρον του παιδιού και σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1989

¹³⁵ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.82.

¹³⁶ Ο.π.

για τα δικαιώματα του παιδιού¹³⁷. Εάν η ηλικία του προσώπου που υπέστη το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων είναι μη βέβαια και υφίσταντο λόγοι να γίνεται πιστευτό πως το πρόσωπο αυτό είναι κάτω της ηλικίας των 18 ετών, τότε κατά τεκμήριο το πρόσωπο πρέπει να θεωρείται παιδί και να τυγχάνει άμεσης προστασίας, συνδρομής και στήριξης. Σύμφωνα με την Οδηγία του 2011, εν θέματι μέτρα οφείλουν να επικεντρώνονται στη σωματική και συνάμα ψυχολογική αποκατάσταση τους και σε μία λύση βιώσιμη επί του συγκεκριμένου θέματος για το συγκεκριμένο θύμα. Εργαλείο βοήθειας θα αποτελέσει η πρόσβαση στην εκπαίδευση για το παιδία προκειμένου να επανενταχθούν στο κοινωνικό γίγνεσθαι.. Δεδομένου ότι τα παιδία θύματα ανθρώπινης εμπορίας τυγχάνουν ιδιαίτερα ευάλωτα, θα πρέπει να υπάρξουν πρόσθετα μέτρα προστασίας τα οποία θα τα καλύψουν κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων οι οποίες συνιστούν τμήμα ποινικής έρευνας και διαδικασίας.

Η Οδηγία 2011 ορίζει, επιπλέον, ότι κάθε κράτος – μέλος οφείλει να θεσπίσει και να ενισχύει πολιτικές παρεμπόδισης της εμπορίας ανθρώπων, καθώς επίσης να λάβει μέτρα για την αποθάρρυνση και τον περιορισμό της ζήτησης που ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, όπως και μέτρα περιορισμού της ύπαρξης των θυμάτων. Τούτο θα επιτευχθεί μέσω έρευνας σχετικά με τις νέες μορφές εμπορίας ανθρώπων, της πληροφόρησης, της ευαισθητοποίησης και της εκπαίδευσης.

Για πρώτη φορά με τη συγκεκριμένη ενωσιακή Οδηγία γίνεται λόγος και για την ποινικοποίηση της συμπεριφοράς του πελάτη¹³⁸. Τούτων δοθέντων, σύμφωνα με την Οδηγία, τα κράτη – μέλη **θα πρέπει να εξετάσουν** το ενδεχόμενο επιβολής κυρώσεων σε εκείνους που

¹³⁷ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.83.

¹³⁸ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.83.

χρησιμοποιούν οποιαδήποτε υπηρεσία παρέχεται από θύμα ανθρώπινης εμπορίας, έχοντας λάβει γνώση πως εν λόγω πρόσωπο αποτελεί θύμα εμπορίας (άρθρο 18 Οδηγίας). Αυτή η ευρύτερη ποινικοποίηση καλύπτει ενέργειες τελεσθείσες από εργοδότες, τόσο νομίμως διαμενόντων, όσο και ενωσιακών υπηκόων, καθώς και τους καταναλωτές σεξουαλικών υπηρεσιών από οποιοδήποτε θύμα εμπορίας, ανεξαρτήτως της εθνικότητάς τους¹³⁹.

Μείζονος σημασίας, κρίνεται, τέλος και η διάταξη του άρθρου 9 της Οδηγίας του 2011 που προβλέπει ότι τα κράτη – μέλη οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι η ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων είναι αυτεπάγγελτη, ήτοι ανεξάρτητη από τη μήνυση ή έγκληση του θύματος με δυνατότητα συνέχειας της ποινικής διαδικασίας ακόμη και στην περίπτωση απόσυρσης της κατάθεσης από πλευράς του θύματος εμπορίας. Μέτρα κατάλληλα, επιπροσθέτως, πρέπει να λαμβάνονται από τα κράτη – μέλη προκειμένου τα αδικήματα να τυγχάνουν διώξεως επί ικανού χρονικού διαστήματος μετά την ενηλικίωση του θύματος.

Διαπιστώνεται πλέον, ευκρινώς και με σαφήνεια, κατόπιν των ανωτέρω παρατιθέμενων πως μέσα σε αυτό το διάστημα των εννέα ετών από την Απόφαση – πλαίσιο του 2002, η προσέγγιση της εμπορίας ανθρώπων τυγχάνει πιο ολοκληρωμένης προσεγγίσεως. Ωστόσο, στο θέμα της συμπεριφοράς του πελάτη, δεν σημειώθηκαν θαρραλέα βήματα από τον ευρωπαϊό νομοθέτη προκειμένου να υποχρεώσει άμεσα τα κράτη – μέλη της ΕΕ να ποινικοποιήσουν εν λόγω συμπεριφορά, αλλά αρκέστηκε μετά κόπων και βασάνων σε ένα «κατάλογο ευχών»¹⁴⁰.

Εν κατακλείδι, κρίνεται επιβεβλημένο σε αυτό το στάδιο να τονισθεί πως η Οδηγία 2011/36/ΕΕ **επιτάσσει** στις αρμόδιες υπηρεσίες εφαρμογής των ρητώς οριζόμενων **ολισθική**

¹³⁹ Ο.π.

¹⁴⁰ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013, Σελ.83.

προσέγγιση και ετούτη η επιταγή τυγχάνει απαντήσεως μοναδικά μόνο μέσω της προστασίας των θυμάτων. Κοντολογίς, δεν αρκεί ούτε καλύπτει το φάσμα της προβληματικής εν λόγω κοινωνικού φαινομένου μοναχά η διενεργούμενη έρευνα, η δίωξη καθώς και η επερχόμενη καταδίκη. Η παροχή αρωγής και προστασίας προσώπων, θυμάτων της ανθρώπινης εμπορίας είναι το κλειδί ολοκλήρωσης του φάσματος αντιμετώπισης προς δημιουργία μιας αποτελεσματικής βάσης αντίδρασης επί των δρώμενων. Περί του συγκεκριμένου ευρωπαϊκού νομοθετήματος, τούτο τόνισε με σαφήνεια σε πραγματοποιηθέντα διάλογο μας, προς παροχή υλικού, ο Αστυνομός Α΄ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων της Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων Κλάδου Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, ο οποίος εξέφρασε την αξία προστασίας θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και την προσπάθεια επανένταξη τους στο κοινωνικό εθνικό γίγνεσθαι. Για τον Κ. ΜΠΡΑΤΣΙΚΑ «Η εμπορία ανθρώπων συνιστά ένα κοινωνικό φαινόμενο και μια καθαρά κοινωνική διαδικασία την οποία ως φορείς αντιμετώπισης οφείλουμε να χτυπήσουμε στη ζήτηση και ποτέ στην προσφορά. Υπάρχει η ζήτηση των ερωτικών υπηρεσιών. Αυτό χτυπάω». Επιπροσθέτως, προσομοίωσε την εμπορία ανθρώπων με σχήμα κύκλου όπου «το μισό του κύκλου συνιστά τη σύλληψη και το έτερο μισό την προστασία των προσώπων, θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΝΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3.1 ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΧΕΑΔ

Αν και τελευταία έντονα αμφιλεγόμενο, εντούτοις η μέχρι τώρα διαδρομή που έχει σημειωθεί στην αντιμετώπιση της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικής δράσης και δη της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να θεωρηθεί θετικά ισολογισμένη με αρκετά ικανοποιητικό παραχθέν έργο. Το ενωσιακό κεκτημένο σε θέματα εσωτερικής ασφαλείας και αστυνομικής συνεργασίας παρουσιάζει έως και σήμερα σημαντική πορεία και αποτελεσματική δράση με διττή κατηγοριοποίηση (κατηγοριοποίηση θεσμικού και ουσιαστικού κεκτημένου)¹⁴¹. Στην ολότητα αυτού του εγχειρήματος εντάσσονται το σύνολο των οργανισμών που δημιουργήθηκαν από την ΕΕ και στους οποίους ανατέθηκε η υλοποίηση και πραγματοποίηση της θεραπείας, της ενεργής αντιμετώπισης, της πρόληψης και της καταστολής εν λόγω φαινομένου το οποίο αδιαφιλονίκητα συγχέεται με την ισορροπία και μη διασάλευση της εσωτερικής ασφάλειας καθώς και τη δίωξη της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας. Στα συγκεκριμένα όργανα, - τα οποία αποτελούν το θεσμικό ενωσιακό κεκτημένο -, εντάσσονται οργανισμοί όπως η EUROPOL, η CEPOL, η EUROJUST, η FRONTEX ενώ με το κεκτημένο των συμφωνιών Schengen πληρούται η δεύτερη κατηγοριοποίηση του ουσιαστικού ενωσιακού κεκτημένου¹⁴² στα πλαίσια της επίμαχης αντιμετώπισης του ζητήματος.

Στον αμέσως επόμενο χρόνο θα δοθούν διευκρινήσεις προς τη δράση καθώς και τη λειτουργία εν θέματι οργάνων καθώς και το μοντέλο δραστηριοποίησης του ουσιαστικού κεκτημένου.

¹⁴¹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ. Ν., έτος 2008, 6^η Θεματική, Σελ 85.

¹⁴² Ο.π.

3.1.1 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

SCHENGEN

Η εξασφάλιση ομοιόμορφου και υψηλού επιπέδου ελέγχου και επιτήρησης επιτυγχάνεται με πολιτική διαχείρισης συνόρων σκοπούμενη την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους.¹⁴³ Σημαντική εξέλιξη στην συγκεκριμένη πολιτική έχει γνωρίσει με το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν – Schengen Information System. Ένεκα των μεγάλων προκλήσεων καθώς και την ύπαρξη μεγάλων ανησυχιών σχετικά με την ασφάλεια, έχει πυροδοτηθεί ένα νέο πλαίσιο δραστηριότητας κινούμενο προς την κατεύθυνση μιας άμεσης επιχειρησιακής στήριξης και της «ευρωπαϊκοποίησης» εν λόγω πολιτικής για τη διαχείριση των συνόρων.¹⁴⁴

Η συζήτηση για της δημιουργία της «Ευρώπης των Πολιτών», ήτοι μιας Ευρώπης η οποία δεν θα περιοριζόταν μόνον στον οικονομικό τομέα, στον «homo economicus», έγινε για πρώτη φορά στη σύνοδο κορυφής στο Παρίσι εν έτη 1974¹⁴⁵. Ορισμένα εκ των κρατών – μελών υποστήριζαν ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων θα έπρεπε να τυγχάνει εφαρμογής μόνο επί των πολιτών της ΕΕ, γεγονός που σήμαινε τη διατήρηση των ελέγχων στο εσωτερικό των συνόρων αφενός, αφετέρου τη διάκριση μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών και των υπηκόων τρίτων χωρών. Αντιθέτως, άλλα κράτη επιθυμούσαν την καθιέρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας εν ευρεία έννοια, ήτοι μια ελεύθερη κυκλοφορία για όλους με

¹⁴³ Αναφέρεται πως ως μια εκ των σημαντικών Προτεραιοτήτων του προγράμματος της Χάγης προβλεπόταν η διαμόρφωση ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, COM (2005) 184.

¹⁴⁴ Θεματολογικά Δελτία για την ΕΕ: Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuLd=FTU_4.2.4.html , τελευταία πρόσβαση 01.11.2019 & ώρα 11:25.

¹⁴⁵ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001, σελ.72.

προφανή συνέπεια την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων¹⁴⁶. Οκτώ έτη αργότερα, το 1982, η Commission υπέβαλε στο Συμβούλιο των Υπουργών ένα σχέδιο απόφασης με αντικείμενο τη διευκόλυνση των ελέγχων στα «εσωτερικά σύνορα της Ένωσης», αποσκοπώντας στην θέσπιση και εισαγωγή ενός κοινού ενωσιακού διαβατηρίου. Στο εν λόγω σχέδιο δεν γινόταν μνεία ρητή περί καταργήσεως των ελέγχων, αλλά η διενέργεια ελέγχων ενδεικτικών επί των «ενωσιακών» συνόρων¹⁴⁷.

Η γαλλογερμανική συνάντηση που έλαβε χώρα αρχές Ιουνίου το 1984 στο Saarbrücken προώθησε το ανωτέρω φλέγον θέμα περί καταργήσεων των ενδοσυνοριακών ελέγχων. Εν συνεχεία, οι χώρες της BENELUX απέστειλαν στις κυβερνήσεις Γαλλίας και Γερμανίας αίτημα με το οποίο ζητούσαν να ισχύσει και για αυτές ανωτέρω συμφωνία. Η απάντηση από τη γαλλική και τη γερμανική κυβέρνηση ήταν θετική και έτσι στις 14 Ιουνίου 1985 υπεγράφη στο Σένγκεν του Λουξεμβούργου η συμφωνία που πήρε το όνομά της από την ομώνυμη κωμόπολη και φέρει τον τίτλο «Συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών της οικονομικής ένωσης της BENELUX, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (SCHENGEN)¹⁴⁸ ». Το γεγονός ότι στο άρθρο 32 της συμφωνίας προβλεπόταν η άμεση εφαρμογή της, άνευ ανάγκης επικυρώσεως από τα εθνικά κοινοβούλια, είχε ως αποτέλεσμα να ακουστεί πως τα εν λόγω υπογράψαντα κράτη αποσκοπούσαν να διατηρηθεί το μυστικό της συμφωνίας¹⁴⁹.

¹⁴⁶ Χώρος και Συνεργασία Schengen, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:133020&from=EN> , τελευταία πρόσβαση 08.10.2019 & ώρα 22:35 μ.μ.

¹⁴⁷ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διδακτορική Διατριβή, «Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση », Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Απρίλιος 2018, σελ. 20-23.

¹⁴⁸ Κείμενο Συμφωνιών στο ΦΕΚ Α140/97.

¹⁴⁹ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ Ν.Κ., «Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., 1995, σελ.23.

Ο σκοπός του προγράμματος δράσης της αρχικής συμφωνίας Schengen ήταν διττός: αφενός μεν η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα, αφετέρου δε η μετατόπιση των εν λόγω ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης. Ως μέσα για τη ανωτέρω υλοποίηση του στόχου τα συμβαλλόμενα κράτη δέχθηκαν την εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων καθώς και τη λήψη συμπληρωματικών μέτρων για τη διαφύλαξη της ασφάλειας¹⁵⁰. Πέντε έτη αργότερα υπογράφεται η συμφωνία μεταξύ των ίδιων συμβαλλόμενων μερών στις 14 Ιουνίου 1990 και στον ίδιο τόπο με ονομασία «Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν» (ΣΕΣΣ). Η Σύμβαση Σένγκεν τέθηκε σε εφαρμογή 26 Μαρτίου 1995 με κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των χωρών που την είχαν υπογράψει¹⁵¹. Σε παράλληλο χρόνο σημειώθηκε καθιέρωση κοινών κανόνων σχετικά με τη έκδοση θεώρησης, το δικαίωμα του ασύλου καθώς και τον έλεγχο επί των εξωτερικών συνόρων, την ενισχυμένη αστυνομική συνεργασία και την ενισχυμένη δικαστική συνεργασία.

Συμφωνία και σύμβαση αποτέλεσαν το επονομαζόμενο «κεκτημένο Schengen». Όπως είναι γνωστό, οι διατάξεις Schengen συμπεριλήφθηκαν με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ στο ενωσιακό κεκτημένο¹⁵² με αποτέλεσμα να δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη ως δίκαιο ενωσιακό¹⁵³. Με αυτό τον τρόπο αναγνωρίστηκε πλέον πως οι Συνθήκες συμβάλλουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και ιδίως στην αμεσότερη ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός ενός Χώρου ουσιαστικής Ασφάλειας Ελευθερίας και Δικαιοσύνης¹⁵⁴.

¹⁵⁰ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001, σελ.101.

¹⁵¹ Με μόνη άρνηση αυτή της Γαλλίας η οποία δεν δέχθηκε να καταργήσει όλους τους συνοριακούς ελέγχους με την αιτιολογία ότι το Βέλγιο και η Ολλανδία δεν είχαν υιοθετήσει επίσημα πολιτικές για την καταπολέμηση διακίνησης ναρκωτικών ουσιών.

¹⁵² Το κεκτημένο Σένγκεν συμπεριελήφθη στο ενωσιακό κεκτημένο με το Πρωτόκολλο Σένγκεν που βρίσκεται στο Παράρτημα της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ΕΕ C 340/10.11.1997.

¹⁵³ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010, σελ. 58.

¹⁵⁴ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001, σελ.519.

Ο Χώρος Schengen σήμερα αποτελείται από 26 ευρωπαϊκά κράτη ήτοι 22 από της 28 χώρες της ΕΕ καθώς και την Ελβετία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ισλανδία εκτός ΕΕ. Για τα κράτη Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος Ρουμανία εν καιρώ θα πραγματοποιηθεί προσχώρηση. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία διαθέτουν ρήτρες αυτό – εξαίρεσης διατηρώντας τους ελέγχους επί των συνόρων τους¹⁵⁵

3.1.1.1 ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1.1.1^α ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ - SIS

Η κατάργηση των ελέγχων κατά τη διέλευση των πολιτών από τα εσωτερικά σύνορα των κρατών Σένγκεν όπως ήταν αναμενόμενο δημιούργησε μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών ελλείμματα ασφάλειας δημιουργώντας την πεποίθηση πως με την κατάργηση των ελέγχων θα γινόταν πιο εύκολη η δράση των εγκληματιών εφόσον και καθόσον θα μπορούσαν να μεταφέρουν την εν λόγω δράση τους και εκτός συνόρων σχετικά με τρόπο απλό και εύκολο¹⁵⁶. Προκειμένου να βελτιωθεί η αστυνομική και η δικαστική συνεργασία με ουσιαστικό σκοπό τη διαφύλαξη της ασφάλειας των κρατών - μελών στο ΧΕΑΔ και δη την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, δημιουργήθηκε η τράπεζα πληροφοριών με την ονομασία Schengen Information System (SIS). Το όλο σύστημα στόχευε αφενός στην προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας συλλήβδην με αυτήν του κράτους και αφετέρου στην εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης περί της κυκλοφορίας των προσώπων

¹⁵⁵ Γλωσσάριο Σύνοψης Σένγκεν (σύμβαση και συμφωνία), http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/schengen_agreement.html?locale=el , τελευταία πρόσβαση 27.10.2019 & ώρα 21:00 μ.μ.

¹⁵⁶ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διδακτορική Διατριβή, «Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση », Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Απρίλιος 2018, σελ. 23-27.

στο χώρο Schengen¹⁵⁷. Κατόπιν των ανωτέρω εύκολα κατανοείται πως τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούσαν να κάνουν χρήση των παρεχόμενων πληροφοριών μόνο για τους εν θέματι περιοριστικά αναφερόμενους σκοπούς και ουδέποτε επιτρεπόταν χρήση για διαφορετικούς από τους εν λόγω σκοπούς¹⁵⁸.

Το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν αποτελούνταν από α) ένα Κεντρικό Σύστημα (Central Schengen Information C.SIS), το οποίο η διάταξη του άρθρου 92 ΣΕΣΣ το αναφέρει ρητά ως «τεχνική υπηρεσία υποστηρίξεως» καθώς και από β) ένα Εθνικό Τμήμα (National Schengen Information N.SIS) σε έκαστο από τα Συμβαλλόμενα Μέρη για το οποίο την ευθύνη εγκατάστασης όπως και διατήρησης έχει κάθε συμβαλλόμενο μέρος. Στις 26 Μαρτίου του 1995 επιχειρείται η πρώτη επιχειρησιακή λειτουργία του Συστήματος πληροφοριών Schengen η οποία συμπίπτει με την ημερομηνία άρσης των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα για τα συμμετέχοντα κράτη στη συνεργασία Schengen¹⁵⁹.

Ο χειρισμός του Εθνικού Τμήματος ανατίθεται σε μια Κεντρική εθνική αρχή, η οποία ήταν υπεύθυνη για την εύρυθμη και σωστή λειτουργία του εθνικού τμήματος και έκαστο συμβαλλόμενο μέρος πραγματοποιούσε τις καταχωρήσεις του μέσω της Αρχής αυτής¹⁶⁰. Για την απρόσκοπτη λειτουργία του SIS απαιτούνταν η λειτουργία γραφείου αρμοδίου για την παροχή οποιασδήποτε συμπληρωματικής πληροφορίας επί συντρεχουσών περιπτώσεων. Τα συγκεκριμένα γραφεία ονομάστηκαν γραφεία S.I.R.E.N.E.¹⁶¹, λειτουργούν επί 24ώρου βάσεων και έχουν το ρόλο παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών.

¹⁵⁷ Άρθρο 93 ΣΕΣΣ.

¹⁵⁸ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001, σελ.129.

¹⁵⁹ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διδακτορική Διατριβή, «Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση », Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Απρίλιος 2018, σελ. 23-27.

¹⁶⁰ Άρθρο 108 ΣΕΣΣ.

¹⁶¹ Από τα αρχικά των λέξεων Supplementary Information Request at the National Entries (Αίτηση Συμπληρωματικών Πληροφοριών για εθνικές Καταχωρήσεις)

Στο Σύστημα Πληροφοριών καταχωρούνται δύο (2) κατηγορίες δεδομένων, μια κατηγορία αφορώσα πρόσωπα και μια δεύτερη αφορώσα πράγματα. Οι περιπτώσεις για τις οποίες ήταν επιτρεπτή η καταχώρηση προσώπων ήταν άκρως περιοριστικές όπως πρόσωπα των οποίων ζητείται η σύλληψη ή η έκδοση (άρθρο 95 ΣΕΣΣ), αλλοδαποί για τους οποίους προβλέπεται η λήψη διοικητικών μέτρων (άρθρο 96 ΣΕΣΣ), πρόσωπα που έχουν εξαφανιστεί ή έχουν τεθεί υπό προσωρινή επιτήρηση (άρθρο 97 ΣΕΣΣ), μάρτυρες σε ποινικές υποθέσεις (άρθρο 98 ΣΕΣΣ), πρόσωπα με σκοπό τη διακριτική παρακολούθηση ή τον ειδικό έλεγχο (άρθρο 99 ΣΕΣΣ).

Οι κατηγορίες πραγμάτων που καταχωρούνται ομοίως περιοριστικά αναφέρονται στο άρθρο 100 ΣΕΣΣ και αφορούν¹⁶² μηχανοκίνητα οχήματα με κινητήρα κυλινδρισμού άνω των 50cc, πλοία και αεροσκάφη που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή απωλεσθεί, πυροβόλα όπλα που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή απωλεσθεί, ρυμουλκούμενα οχήματα σε βάρος, άνευ φορτίου, άνω των 750 κιλών, τροχόσπιτα, βιομηχανικός εξοπλισμός, εξωλέμβιες μηχανές και εμπορευματοκιβώτια που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή απωλεσθεί, ασυμπλήρωτα επίσημα έγγραφα που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή απωλεσθεί, τραπεζογραμμάτια των οποίων ο αριθμός έχει κρατηθεί, κινητές αξίες και μέσα πληρωμής (επιταγές, πιστωτικές κάρτες, ομόλογα, μετοχές και συμμετοχικοί τίτλοι) που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί ή απωλεσθεί.

Πρόσβαση στις καταχωρημένες πληροφορίες έχουν μόνον τα αρμόδια όργανα για τους συνοριακούς ελέγχους καθώς και για άλλου είδους τελωνειακές και αστυνομικές έρευνες. Ειδικά σε ότι αφορά τις καταχωρήσεις που αφορούν αλλοδαπούς δικαίωμα αναζητήσεως έχουν τα όργανα που ήταν επιφορτισμένα με τη χορήγηση θεωρήσεων και τίτλων διαμονής¹⁶³

¹⁶² Όπως αντικαταστήθηκε από το άρθρο 1 στ. 7 της Απόφασης 2005/211/ΔΕΥ της 24.02.2005 για την εισαγωγή ορισμένων νέων λειτουργιών του Συστήματος πληροφοριών Schengen, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.

¹⁶³ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001, σελ.131.

και κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους¹⁶⁴. Τέλος, αναφορικά με την προστασία του ατόμου, τα δεδομένα του οποίου τυγχάνουν καταχωρήσεως στο Σύστημα, η Σύμβαση εφαρμογής προέβλεπε σχετική ρήτρα προστασίας. Συγκεκριμένα, αναγνωριζόταν δικαίωμα προσβάσεως στα δεδομένα του¹⁶⁵, δικαίωμα διόρθωσης ή διαγραφής εσφαλμένων καταχωρήσεων¹⁶⁶, δικαίωμα δικαστικής και διοικητικής προστασίας¹⁶⁷ καθώς και το δικαίωμα αποζημιώσεως¹⁶⁸.

3.1.1.1^B ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ - SIS II

Ένεκα της σημειωθείσας προόδου στον τομέα των τεχνολογιών της πληροφορίας κρίθηκε επιβεβλημένη η ανάγκη ενός νέου συστήματος πληροφοριών με πλέον προηγμένες τεχνολογίες καθώς και λειτουργίες αιχμής. Προς τούτο, τέλη δεκαετίας του '90 άρχισε να εξετάζεται η δημιουργία ενός νέου συστήματος το οποίο θα θεμελιώνεται επάνω σε καινοτόμα επιστημονικά δεδομένα. Τούτων δοθέντων, στις 6 Δεκεμβρίου 2001 εκδόθηκαν από το Συμβούλιο των Υπουργών δύο (2) νομοθετικά μέσα¹⁶⁹, μέσω των οποίων ανατέθηκε στην Επιτροπή η ανάπτυξη του SIS II με επιβάρυνση επί των δαπανών του γενικού προϋπολογισμού της ΕΕ. Τάχθηκε χρονικό σημείο παρατάσεως της εν λόγω ισχύς του κειμένου έως την 31 Δεκεμβρίου 2008¹⁷⁰.

¹⁶⁴ Άρθρο 101 ΣΕΣΣ

¹⁶⁵ Άρθρο 109 ΣΕΣΣ

¹⁶⁶ Άρθρο 110 ΣΕΣΣ

¹⁶⁷ Άρθρο 111 ΣΕΣΣ

¹⁶⁸ Άρθρο 116 ΣΕΣΣ

¹⁶⁹ Τον Κανονισμό (ΕΚ) 2424/2001 και την Απόφαση 2001/886/ΔΕΥ.

¹⁷⁰ Η εισαγωγή της δεύτερης γενιάς του Συστήματος πληροφοριών Σένγκεν (SIS II), το οποίο διαθέτει νέες τεχνολογίες και χαρακτηριστικά, όπως βιομετρικά δεδομένα και διασύνδεση ειδοποιήσεων, καθυστέρησε σημαντικά λόγω της πολυπλοκότητας του εν θέματι συστήματος. Ενώ η εισαγωγή του

Στη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1987/2006 ως σκοπός του Συστήματος αναφέρεται η εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ασφαλείας εντός του ΧΕΑΔ συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της δημόσιας τάξης και ασφαλείας καθώς και της θωράκισης της ασφαλείας εντός της επικράτειας των κρατών – μελών του χώρου αυτού. Διαδικασίες και προϋποθέσεις αναφορικά με την εισαγωγή και επεξεργασία των καταχωρήσεων στο SIS II σχετικά με πρόσωπα, αντικείμενα καθώς και την ανταλλαγή συμπληρωματικών πληροφοριών και πρόσθετων στοιχείων εντός του πλαισίου αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων καθορίζονταν από την Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών¹⁷¹.

Με γνώμονα ανωτέρω απόφαση καθώς και τον Κανονισμό 1987/2006 το Σύστημα Πληροφοριών Δεύτερης Γενιάς SIS II συντίθεται από τα εξής στοιχεία: α) ένα κεντρικό σύστημα (“κεντρικό SIS II”) αποτελούμενο από λειτουργία τεχνικής υποστήριξης («CS - SIS»)¹⁷² περιέχουσα τη «βάση δεδομένων SIS II» καθώς και την ομοιόμορφη διεθνική επαφή («NI – SIS»), β) ένα εθνικό σύστημα (“N. SIS – II”) σε έκαστο κράτος – μέλος, το οποίο εθνικό σύστημα αποτελείται από τα εθνικά συστήματα δεδομένων που επικοινωνούν με το κεντρικό SIS II. Ένα N. SIS II μπορεί να περιλαμβάνει αρχείο δεδομένων το οποίο περιέχει

αρχικά είχε προγραμματισθεί για το 2007, τέθηκε σε λειτουργία στις 9 Απριλίου 2013. Δελτίου Τύπου Επιτροπής IP-13-309 09.04.2013, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-309_el.htm , τελευταία πρόσβαση 05 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 22:55 μ.μ.

¹⁷¹ ΕΕ 2007 L 205/63.

¹⁷² Το CS – SIS, το οποίο παρέχει την τεχνική εποπτεία και διοίκηση, εδρεύει στο Στρασβούργο, ενώ στην Αυστρία βρίσκεται το εφεδρικός σύστημα CS – SIS, το οποίο θα μπορεί να διενεργεί όλες τις λειτουργίες του βασικού CS – SIS σε περίπτωση που εκείνο υποστεί βλάβη. Το CS – SIS παρέχει τις υπηρεσίες που απαιτούνται για την εισαγωγή και την επεξεργασία δεδομένων SIS II, περιλαμβανομένης της πραγματοποίησης αναζητήσεων στη βάση δεδομένων SIS II. Για τα κράτη – μέλη που χρησιμοποιούν εθνικό αντίγραφο, το CS – SIS α) παρέχει απευθείας - on line – ενημέρωση των εθνικών αντιγράφων, β) διασφαλίζει τη συνοχή και το συγχρονισμό μεταξύ των εθνικών αντιγράφων και της βάσης δεδομένων SIS II και τέλος γ) παρέχει λειτουργία αρχικοποίησης καθώς και αποκατάστασης των εθνικών αντιγράφων (Άρθρο 4, παρ. 3 & 4 της Απόφασης 2007/533/ΔΕΥ).

πλήρες αντίγραφο της βάσης δεδομένων του SIS II ή τμήματος αυτής¹⁷³. Τέλος, ανωτέρω σύστημα δεύτερης γενιάς περιλαμβάνει μια δομή επικοινωνίας μεταξύ CS – SIS και NI – SIS (λεγόμενη «επικοινωνιακή υποδομή») η οποία προσφέρει τη δυνατότητα παροχής ενός κρυπτογραφημένου εικονικού δικτύου χρησιμοποιούμενο μόνο για τα δεδομένα SIS II καθώς και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των τμημάτων SIRENE.

Τα δεδομένα που καταχωρούνται αφορούν τόσο σε πρόσωπα όσο και σε αντικείμενα¹⁷⁴. Αναφορικά με τα πρόσωπα τα στοιχεία που δύναται να καταχωρηθούν έχουν διευρυμένο εύρος διότι σε αυτά περιλαμβάνονται φωτογραφίες, δακτυλικά αποτυπώματα, η αρχή που εισάγει την καταχώρηση, στοιχεία της απόφασης βάσει της οποίας γίνεται η καταχώρηση καθώς και το είδος του αδικήματος¹⁷⁵. Κατηγορία προσώπων που δύναται επίσης να καταχωρηθεί αποτελεί κατηγορία προσώπων που τυγχάνει καταχώρησης ένεκα άρνησης εισόδου ή διαμονής ή ακόμη και παράνομης επανεισόδου¹⁷⁶. Επιπρόσθετα, στο SIS II περιλαμβάνονται αντίγραφα των ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης (ΕΕΣ) τα οποία επισυνάπτονται κατευθείαν σε καταχωρήσεις επί προσώπων τα οποία αναζητούνται με σκοπό τη σύλληψη, την παράδοση ή την έκδοση, εξασφαλίζοντας στις αρμόδιες αρχές πρόσβαση σε αυτά.

Η διάρκεια διατήρησης μιας καταχώρησης διαρκεί τόσο χρονικό διάστημα όσο απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο έγινε η καταχώρηση κι όταν πρόκειται για καταχώρηση διαστήματος τριών ετών επανεξετάζεται η σκοπιμότητα διατήρησης εν λόγω καταχώρησης ενώ εάν παρέλθει η περίοδος επανεξέτασης διενεργείται αυτόματη διαγραφή εν

¹⁷³ Η εισαγωγή, ενημέρωση, διαγραφή και αναζήτηση των δεδομένων SIS II πραγματοποιείται μέσω των διαφόρων συστημάτων N. SIS II. Το εθνικό αρχείο είναι χρήσιμο για την αυτόματη αναζήτηση δεδομένων στο έδαφος κάθε κράτους – μέλους που χρησιμοποιεί τέτοιο αντίγραφο, ενώ δεν είναι δυνατή η αναζήτηση αρχείων βάσεων δεδομένων τα οποία περιέχονται στα N. SIS II άλλων κρατών – μελών.

¹⁷⁴ Άρθρα 36 & 38 της Απόφασης 2007/533/ΔΕΥ.

¹⁷⁵ Άρθρο 20 παρ. 3 Απόφαση 2007/533/ΔΕΥ.

¹⁷⁶ Άρθρο 26 Κανονισμού 1987/2006.

θέματι καταχωρήσεων. Αναφορικά με τα αντικείμενα τώρα, έκαστη καταχώρηση δύναται να διατηρηθεί για πέντε έτη με δυνατότητα παράτασης άλλη μια πενταετία και μόνο λόγω συγκεκριμένων προϋποθέσεων. Δικαίωμα πρόσβασης στο SIS II¹⁷⁷ αναγνωρίζεται και παρέχεται μόνον στις αστυνομικές υπηρεσίες, στις υπηρεσίες φύλαξης συνόρων, στις τελωνειακές αρχές, τις δικαστικές αρχές που είναι αρμόδιες για την άσκηση της ποινικής δίωξης στα πλαίσια ποινικής διαδικασίας καθώς και της διενέργειας δικαστικής ανάκρισης πριν από το στάδιο απόδοσης της κατηγορίας και τέλος τις αρμόδιες αρχές για τη χορήγηση θεωρήσεων, τίτλων διαμονής και την έκδοση αδειών κυκλοφορίας οχημάτων¹⁷⁸.

Κλείνοντας, γίνεται μνεία πως με το SIS II διασφαλίζεται ισχυρή προστασία δεδομένων διότι όπως και στο αρχικό σύστημα έτσι και εδώ οποιοσδήποτε έχει πρόσβαση στα δεδομένα που τον αφορούν και καταχωρήθηκαν στο SIS II με δυνατότητα να ζητήσει από την αρμόδια εθνική αρχή τη διόρθωση ή ακόμη και τη διαγραφή προσωπικών του πληροφοριών. Επίσης, καθένας μπορεί να προσφύγει σε δικαστήριο προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση, να διορθώσει, να διαγράψει ή να συμβουλευθεί πληροφορίες ή ακόμη να επιτύχει αποζημίωση σε σχέση με καταχώρηση που τον αφορά¹⁷⁹. Προς εξασφάλιση άρτιας συνεργασίας και συντονισμένης εποπτείας του SIS II υφίσταται συνεργασία μεταξύ εθνικών εποπτικών αρχών και Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων¹⁸⁰.

Εν κατακλείδι, αξίζει να λεχθεί πως το Σύστημα Πληροφοριών δεύτερης γενιάς SIS II σήμερα αποτελεί τη μεγαλύτερη αλλά και την ευρέως χρησιμοποιούμενη πλατφόρμα – βάση ανταλλαγής πληροφοριών αναφορικά με τη διαχείριση των συνόρων καθώς και την παροχή

¹⁷⁷ Άρθρο 27 του Κανονισμού 1987/2006 και άρθρο 40 της Απόφασης 2007/533/ΔΕΥ.

¹⁷⁸ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διδακτορική Διατριβή, «Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση », Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Απρίλιος 2018, σελ. 30.

¹⁷⁹ Άρθρα 58 & 59 απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών.

¹⁸⁰ Άρθρο 62 της Απόφασης 2007/533 ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών.

ασφάλειας στο ΧΕΑΔ της ΕΕ. Συνιστά ένα σύστημα κεντρικό¹⁸¹ με χρήση από 25 κράτη - μέλη¹⁸² και τέσσερα συνδεδεμένα κράτη Σένγκεν¹⁸³, το οποίο σύστημα έως και σήμερα περιέχει περίπου 65 εκατομμύρια καταχωρήσεις¹⁸⁴

3.1.2 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ - EUROPOL

Τα διεθνή κείμενα απέδιδαν και αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία των αστυνομικών αρχών των επί μέρους κρατών. Αντίστοιχη σπουδαιότητα αποδίδεται και στη διεθνή συνεργασία από τα διεθνή και περιφερειακά όργανα τα οποία συστήθηκαν με σκοπό την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Όπως είναι ευρέως γνωστό σε αυτό το πλαίσιο αναπτύσσει δράση η Διεθνής Αστυνομική Οργάνωση Ιντερπόλ (Interpol¹⁸⁵) με σύσταση από το 1923 και 186 συνεργαζόμενα κράτη¹⁸⁶. Κεντρική στοχοθεσία της συγκεκριμένης οργάνωσης αποτελεί δίχως άλλο η λειτουργία προηγμένης τεχνολογίας συστήματος επικοινωνίας των συμμετεχόντων αστυνομικών αρχών σε επίπεδο παγκόσμιο, η συλλογή και η επεξεργασία πληροφοριών που σχετίζονται με εγκλήματα διεθνούς υφής καθώς και η λειτουργία σχετικής βάσης δεδομένων σε συνδυασμό με την άρτια υποστήριξη αστυνομικών

¹⁸¹ Κεντρικό σύστημα λοιπόν, μέσω του οποίου πραγματοποιήθηκαν 2,9 δισεκατομμύρια αναζητήσεις στοιχείων το 2015, όπως αναφέρεται στο Δελτίο Τύπου της 21.12.2016 της Επιτροπής «Ένωσης Ασφαλείας: Η Επιτροπή προτείνει να ενισχυθεί το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος».

¹⁸² Όλα εκτός από Κύπρο, Κροατία και Ιρλανδία.

¹⁸³ Ελβετία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Ισλανδία.

¹⁸⁴ COM (2016) 205 τελικό

¹⁸⁵ Η λειτουργία της Interpol δεν απορρέει από σύμβαση διεθνή και ως εκ τούτου δεν αποτελεί διεθνή οργάνωση αλλά φορέα μη κυβερνητικό.

¹⁸⁶ Εν λόγω Υπηρεσία παρουσιάζει πολλά στοιχεία διεθνούς οργάνωσης όπως α) προϋπόθεση ύπαρξης κυβερνητικής απόφασης για την προσχώρηση συνεργαζόμενης κρατικής αστυνομικής αρχής, β) επιβάρυνση των κρατών των συμμετεχόντων αστυνομικών αρχών με τις λειτουργικές δαπάνες, και γ) οι εκπρόσωποι των κρατών στη Γενική Συνέλευση διορίζονται από τις κυβερνήσεις των συμμετεχόντων κρατών. Για αυτό το λόγο η Interpol έχει χαρακτηριστεί ως *μια μορφή διεθνούς δημόσιας υπηρεσίας διακρατικού οργανισμού de facto* (Βλ. Γαρδίκας, *Η Διεθνής των Αστυνομικών Συνεργασία, Η Interpol.*, Π.Χρ ΙΒ, σελ. 473

υπηρεσιών¹⁸⁷. Με άμεση κατάταξη της εμπορίας ανθρώπων ως από τις πρώτες προτεραιότητές της, η Ιντερπόλ αναπτύσσει δράσεις με σκοπό να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των διωκτικών αρχών προς αυτή τη κατεύθυνση. Εν λόγω Οργάνωση προωθεί σε μεγάλο βαθμό την αστυνομική συνεργασία των συνεργαζόμενων κρατών για τη δίωξη της οργανωμένης εγκληματικότητας και δη της εμπορίας ανθρώπων.

Κατόπιν λοιπόν ανωτέρω σκόπιμης συνοπτικής παραθέσεως της υπόστασης της Οργάνωσης Ιντερπόλ ένεκα επισήμανσης της σπουδαιότητας της ενίσχυσης μιας αστυνομικής συνεργασίας - σε διεθνές πλαίσιο - με σκοπό την πάταξη και καταπολέμηση της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικής δράσης, σε ετούτο το σημείο θα αναλυθεί η υπόσταση, δράση και λειτουργία αντίστοιχης υφής Οργανώσεως εντός ενωσιακού κεκτημένου.

Σε ενωσιακό λοιπόν, επίπεδο τον αντίστοιχο ρόλο έχει αναλάβει η Europol (Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία)¹⁸⁸. Η ίδρυσή της¹⁸⁹ είχε σκοπό την εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ως προς την ανάπτυξη της συνεργασίας για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας (άρθρο 29). Ως εκ τούτου, η ίδρυση της Europol θεωρείται ότι αποτελεί το μεγαλύτερο βήμα προόδου της ΕΕ στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας για τη δίωξη του οργανωμένου εγκλήματος¹⁹⁰. Με την επικύρωση από τα κράτη – μέλη της Συμβάσεως Ίδρυσης της Europol το 1999, οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας επεκτάθηκαν προκειμένου να συμπεριλάβουν τη δίωξη ενός σημαντικού αριθμού εγκληματικών πράξεων.

¹⁸⁷ Βλ. www.interpol.int.

¹⁸⁸ Η Europol ιδρύθηκε την 10^η Μαρτίου 1995 με την υπ. αριθμόν L 62 /2.3.95 Πράξη του Συμβουλίου της ΕΕ ενώ πλήρη δράση ανέλαβε τον Ιούλιο του 1999 (βλ. www.europol.eu.int).

¹⁸⁹ Η Europol αποτελεί τον διάδοχο της Europol Drug Unit (Ευρωπαϊκή αστυνομική Υπηρεσία για τα ναρκωτικά), η οποία συστήθηκε το 1994 με σκοπό τον συντονισμό των αστυνομικών αρχών των κρατών – μελών στον τομέα της δίωξης των ναρκωτικών.

¹⁹⁰ Europol, Eurojust, forum on organized crime – the EU is getting organized against crime, http://ec.europa.eu/justice_home.

Στη Σύμβαση Ίδρυσης της Europol, στο Παράρτημα του άρθρου 2 γίνεται παράθεση αναλυτικού καταλόγου των αδικημάτων τα οποία θεωρούνται ότι συνιστούν μορφές διεθνούς εγκληματικότητας. Οι αναφερόμενες στον κατάλογο πράξεις αφορούν στα εγκλήματα κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας, της ελευθερίας, στα εγκλήματα κατά της περιουσίας, των δημοσίων αγαθών, της απάτης, στην παράνομη διακίνηση αγαθών και προσώπων καθώς και στην καταστροφή του περιβάλλοντος. Στη Σύμβαση προβλέπεται ρητά η υπαγωγή της εμπορίας ανθρώπων στη σφαίρα εφαρμογής των Υπηρεσιών της. Ρόλο της Υπηρεσίας συνιστά η παροχή πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων με πληροφοριακό υλικό καθώς και η παροχή επιχειρησιακής υποστήριξης μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και καλών πρακτικών. Επιπλέον, η Europol πραγματοποιεί αναλύσεις επιχειρησιακής υφής για λογαριασμό των κρατών – μελών βασιζόμενη στις πληροφορίες που συγκεντρώνει συντάσσοντας παράλληλα συστάσεις στρατηγικού περιεχομένου¹⁹¹.

3.1.2.1 ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ EUROPOL

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομία, ως ευρωπαϊκό όργανο επιβολής του νόμου συμβάλλει ενεργά και αποτελεσματικά στην προσπάθεια για μια ασφαλέστερη Ευρώπη καθώς και για ένα ασφαλέστερο Χώρο Ασφάλειας, ελευθερίας και Δικαιοσύνης εν γένει προς όφελος των Ευρωπαίων Πολιτών.

Αποστολή της αποτελεί η υποστήριξη των κρατών – μελών της ΕΕ με σκοπό την πρόληψη, καταστολή και πάταξη κάθε μορφής σοβαρής διεθνούς εγκληματικότητας και τρομοκρατίας.

¹⁹¹ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010, σελ. 55.

Υπηρετώντας αυτό το σκοπό η Europol λειτουργεί ως θεμέλιος κόμβος παροχής πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα για όλο τον ενωσιακό χώρο και υποστηρίζει αποτελεσματικά διεθνείς επιχειρήσεις επιβολής του νόμου σύνθετης υφής διαφόρων εταίρων μας¹⁹².

3.1.2.2 ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ EUROPOL

Στη Χάγη των Κάτω Χωρών, έδρα της Europol, το προσωπικό της συνεργάζεται στενά με οργανισμούς επιβολής του Νόμου τόσο στην ΕΕ όσο και την επίτευξη των κοινών στόχων της ίδιας.

Το προσωπικό της Europol προέρχεται από διάφορους οργανισμούς επιβολής του νόμου, μεταξύ των οποίων, η τακτική αστυνομία, η συνοριοφυλακή, η χωροφυλακή, οι τελωνειακές υπηρεσίες καθώς και οι υπηρεσίες ασφαλείας. Εν λόγω πολύ – υπηρεσιακή προσέγγιση βοηθά ενεργά στην κάλυψη τυχόν κενών ως προς τις πληροφορίες, καθώς και στον περιορισμό του πλαισίου εντός του οποίου είναι εφικτή η δράση των εγκληματιών.

Οι αξιωματούχοι της Europol δεν έχουν άμεση αρμοδιότητα να προβαίνουν σε συλλήψεις. Αντ' αυτού, χρησιμοποιούν τις αναλυτικές ικανότητές τους και την εμπειρογνωμοσύνη της ολότητας του προσωπικού προκειμένου να επιτευχθεί ο επιτυχής εντοπισμός και η παρακολούθηση των πλέον επικίνδυνων εγκληματικών δικτύων στη γηραιά ήπειρο. Οι αρχές επιβολής του νόμου στην ΕΕ βασίζονται στο έργο της Europol αναφορικά με τις

¹⁹²«Προφίλ της Europol», www.europol.europa.eu , πρόσβαση και πραγματοποίηση download pdf στις 14 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 10:05 π.μ.

εμπιστευτικές πληροφορίες, καθώς και με το δίκτυο ασφαλών πληροφοριών και το κέντρο επιχειρησιακού συντονισμού του Οργανισμού¹⁹³.

Για τη διασφάλιση μιας ταχείας και αποτελεσματικής συνεργασίας, η οποία βασίζεται σε αμοιβαία εμπιστοσύνη και επαφή, η Europol φιλοξενεί στην έδρα της στη Χάγη το μεγαλύτερο στον κόσμο δίκτυο αξιωματικών – συνδέσμων, οι οποίοι εκπροσωπούν οργανισμούς επιβολής του νόμου από το σύνολο των κρατών – μελών της ΕΕ και από ορισμένους εκ των εταίρων μας εκτός ευρωπαϊκού κεκτημένου¹⁹⁴.

3.1.2.3 «MODUS OPERANDI» EUROPOL

Καθώς βρίσκεται στο κέντρο της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής ασφαλείας, ο Οργανισμός της Europol προσφέρει ένα μοναδικό εύρος υπηρεσιών. Ως κέντρο υποστήριξης επιχειρήσεων επιβολής του νόμου, η Europol αποτελεί κόμβο παροχής πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα και παράλληλα κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα επιβολής του νόμου («law enforcement»).

Κεντρικό στοιχείο δραστηριοτήτων της η Europol επιλέγει αδιαφιλονίκητα την ανάλυση. Οι αναλυτές του Οργανισμού χρησιμοποιούν τις πλέον σύγχρονες μεθόδους ώστε να παρέχουν ζωτικής σημασίας πληροφορίες αναφορικά με την οργανωμένα εγκληματική δράση καθώς και για τη σοβαρή εγκληματικότητα καθώς και ποιοτική επιχειρησιακή υποστήριξη στα

¹⁹³ «Προφίλ της Europol», www.europol.europa.eu, πρόσβαση και πραγματοποίηση download pdf στις 14 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 10:05 π.μ.

¹⁹⁴ «Προφίλ της Europol», www.europol.europa.eu, πρόσβαση και πραγματοποίηση download pdf στις 14 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 10:05 π.μ.

κράτη – μέλη της Ένωσης κατά την διενέργεια των σκοπούμενων και επιβεβλημένων ερευνών τους¹⁹⁵.

Συνεπώς, μέσω της στρατηγικής ανάλυσης, η Europol παράγει θεμελιώδη προϊόντα πληροφοριών τα οποία παρέχουν εκ των ουκ άνευ ολοκληρωμένες και μακρόπνοες αναλύσεις της εγκληματικότητας και δη της οργανωμένης εγκληματικής δράσης στον «Ευρωπαϊκό κόσμο» μέσω συγκεκριμένων αναλύσεων **όπως i) ανάλυση OC – SCAN threat notices** μέσω της οποίας παρέχονται έγκαιρες ειδοποιήσεις σχετικά με νέες απειλές προερχόμενες από το οργανωμένο έγκλημα, **ii) ανάλυση TE – SAT** ως έκθεση για την τρέχουσα επικρατούσα κατάσταση σε συνδυασμό με τις τάσεις για την τρομοκρατία στην ΕΕ και **iii) ανάλυση EU SOCTA** η οποία απαντάται ως αξιολόγηση απειλών αναφορικά με το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι¹⁹⁶. Η ανάλυση EU – SOCTA αποτελεί τη βάση του πολυετούς κύκλου πολιτικής της ΕΕ κατά την περίοδο 2014 – 2017 και ορίζει συνιστώμενες προτεραιότητες για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και δη της εμπορίας ανθρώπων. Οι συστάσεις της συγκεκριμένης ανάλυσης βοηθούν αναμφίβολα στον καθορισμό στρατηγικών στόχων καθώς και επιχειρησιακών δράσεων για την ευρωπαϊκή διατομεακή πλατφόρμα για την αντιμετώπιση των εγκληματικών απειλών (EMPACT), η οποία συνιστά μια προσέγγιση διεθνούς συνεργασίας ομαδικής οργάνωσης για τον εντοπισμό και δη την εξάρθρωση εγκληματικών ομάδων που απειλούν τον ΧΕΑΔ¹⁹⁷.

¹⁹⁵ «Προφίλ της Europol», www.europol.europa.eu, πρόσβαση και πραγματοποίηση download pdf στις 14 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 10:05 π.μ.

¹⁹⁶ Ο.π.

¹⁹⁷ Ο.π.

3.1.3 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ – CEPOL

Η CEPOL είναι Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο οποίος προάγει την ευρωπαϊκή και διεθνή συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου μέσω της διαδικασίας κατάρτισης. Όραμα της αποτελεί η διαδικασία εξέλιξης σε κόμβο παγκόσμιας εμβέλειας καθώς και σε κινητήρια δύναμη της αλλαγής στον τομέα επιβολής του νόμου (law enforcement) συμβάλλοντας ενεργά και συνάμα αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση ευρωπαϊκών και παγκόσμιων ζητημάτων ασφαλείας με παράλληλη ενεργή ενίσχυση της συνεργασίας των αρχών επιβολής του νόμου για την ανταλλαγή αποτελεσματικών πρακτικών, γνώσεων και τεχνογνωσίας¹⁹⁸.

Με βασικές αξίες την καινοτομία, την ποιότητα, την επαγγελματική αριστεία, την ικανότητα αντίδρασης καθώς και τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η CEPOL φέρνει σε επαφή επαγγελματίες στον τομέα επιβολής του νόμου με σκοπό να τους παρέχει ευκαιρίες προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης μέσω κατάρτισεως, να τους βοηθήσει μαθησιακά προς επίλυση ζητημάτων σχετιζόμενα με την ασφάλεια του ΧΕΑΔ και της Ευρώπης εν γένει και τέλος να δημιουργήσει δίκτυα κατάρτισεως τόσο για οργανισμούς όσο και για επαγγελματίες και ετούτο διότι με τη CEPOL οι επαγγελματίες θα είναι σε θέση δυναμική προς διεύρυνση των γνώσεων και των δικτύων συνεργασίας τους.

Ως οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η CEPOL προορίζεται να αναπτύσσει, να υλοποιεί μα και να συντονίζει την κατάρτιση λειτουργιών επιβολής του νόμου. Από την 1^η Ιουλίου 2016, ημερομηνία της νέας νομοθετικής εντολής της CEPOL, η επίσημη ονομασία της CEPOL είναι «Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον τομέα επιβολής

¹⁹⁸ «CEPOL: αποστολή, όραμα και αξίες», www.cepola.europa.eu, τελευταία πρόσβαση 19.11.2019 & ώρα 23:50 μ.μ.

του νόμου»¹⁹⁹ με έδρα τη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας. Η CEPOL συνιστά ευρωπαϊκό οργανισμό ο οποίος αν μη τι άλλο συμβάλλει στην ασφάλεια της Ευρώπης διευκολύνοντας την συνεργασία καθώς και την ανταλλαγή χρήσιμων γνώσεων μεταξύ των λειτουργών επιβολής του νόμου των κρατών – μελών της ΕΕ και, σε κάποιο βαθμό, και τρίτων χωρών, για θέματα που απορρέουν εκ των προτεραιοτήτων της ΕΕ στον τομέα ασφάλειας και δη από τον κύκλο πολιτικής της ΕΕ για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα.

3.1.3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ CEPOL

Με άρτια συγκρότηση ενός δικτύου το οποίο περιλαμβάνει και λειτουργεί κατάλληλα ιδρύματα κατάρτισης για τους λειτουργούς επιβολής του νόμου των κρατών – μελών της ΕΕ, η CEPOL στηρίζει τα εν λόγω κράτη παρέχοντάς τους κατάρτιση πρώτης γραμμής αναφορικά με τις οριζόμενες προτεραιότητες στον τομέα της ασφάλειας, με τη συνεργασία για την επιβολή του νόμου καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών. Η CEPOL, επιπρόσθετα, τυγχάνει συνεργασίας με όργανα της ΕΕ, με διεθνείς οργανισμούς και με τρίτες χώρες για να προβάλει και να διασφαλίσει το γεγονός ότι οι πιο σοβαρές απειλές για την ασφάλεια θα έχουν συλλογικό μέτωπο αντιμετώπισης²⁰⁰.

Στόχοι της CEPOL είναι να αυξήσει των γνωστικό επίπεδο των εθνικών αστυνομικών συστημάτων και δομών των άλλων κρατών – μελών και της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να βελτιώσει τη γνώση των διεθνών και ενωσιακών μέσων, ιδίως σε οτιδήποτε σχετίζεται με τα όργανα της ΕΕ, τη λειτουργία και τον ρόλο αυτών

¹⁹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) υπ. αριθμόν 2015/2219 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2015.

²⁰⁰ «CEPOL: αποστολή, όραμα και αξίες», www.cepola.europa.eu, τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 00:10 μ.μ.

όπως και τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων και τα νομικά μέσα της ΕΕ αναφορικά με τις συνέπειες τους για την υπό ανάπτυξη συνεργασία στον τομέα επιβολής του νόμου, τη στοχοθεσία της Europol και της Eurojust καθώς και την εν γένει διάρθρωση και λειτουργία αυτών. Τέλος στόχο εξίσου αποτελεί η εξασφάλιση κατάλληλης εκπαίδευσης αναφορικά με το σεβασμό των δημοκρατικών εγγυήσεων με πρώτα τα δικαιώματα της υπεράσπισης.

Η υλοποίηση ανωτέρω στόχων επιχειρείται από τη CEPOL με διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης ανωτέρω στελεχών της αστυνομίας, μη την ενεργό συμμετοχή στην εκπόνηση εναρμονισμένων προγραμμάτων για την εκπαίδευση των στελεχών μεσαίων βαθμίδων, με την παροχή ειδικής εκπαίδευσης σε στελέχη της αστυνομίας που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καταπολέμηση του διασυνοριακού κυρίως εγκλήματος και τέλος με τη συνεργασία με σχετικούς φορείς αφενός μεν της Ένωσης, αφετέρου δε των ευρωπαϊκών φορέων εκπαίδευσης²⁰¹.

3.1.3.2 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ CEPOL

Η διεύθυνση της CEPOL υλοποιείται από τον εκτελεστικό διευθυντή, ο οποίος λογοδοτεί ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου, το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών – μελών της ΕΕ καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είναι ένας εκ των τριών κρατών τα οποία έχουν από κοινού καταρτίσει το δεκαοκτάμηνο πρόγραμμα του Συμβουλίου των Υπουργών. Δύο φορές τουλάχιστον ετησίως υλοποιείται συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου. Η CEPOL επιπλέον, διαθέτει ειδικές εθνικές μονάδες σε κάθε κράτος μέλος προκειμένου να παρέχουν ενημέρωση και βοήθεια

²⁰¹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ANT. N., έτος 2008, 6^η Θεματική, Σελ 120.

στους «law enforcement» λειτουργούς που επιθυμούν να συμμετέχουν στις δραστηριότητές της. Παράλληλα με τα ανωτέρω οι εν λόγω εθνικές μονάδες παρέχουν στήριξη ουσιαστική σε έκαστη εκ των επιχειρήσεων της CEPOL²⁰².

Το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας και δράσης του οργανισμού διαρθρώνεται με τη μείζονος σημασίας συμβολή εν θέματι δικτύου καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, κατάσταση η οποία σταχυολογεί και οδηγεί σε στοχευμένες δραστηριότητες επίκαιρης θεματολογίας σχεδιασμένες ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κρατών – μελών σε σχέση με τους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ. Κρίνεται δε, επιβεβλημένη και πολύτιμη η αξιολόγηση από τη CEPOL των αναγκών κατάρτισης για την αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας του ΧΕΑΔ, όπως συνιστά το οργανωμένο έγκλημα με το ένδυμα της εμπορίας ανθρώπων²⁰³.

Η CEPOL στην προσπάθειά της να προσφέρει στο ευρωπαϊκό κεκτημένο καινοτόμες και προηγμένες δράσεις κατάρτισης, πραγματοποιεί επιτυχή και άρτια ενσωμάτωση των σχετικών εξελίξεων στις γνώσεις, στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας. Δημιουργεί, συν τοις άλλοις συνέργειες μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας προς πάταξη και αντιμετώπιση της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας. Στο τρέχον χαρτοφυλάκιο της περιλαμβάνει δραστηριότητες εντός του οργανισμού, μάθηση ηλεκτρονική (όπως webinars , διαδικτυακές ενότητες μαθημάτων - courses , κύκλοι ηλεκτρονικών μαθημάτων), ανταλλαγή προγραμμάτων, κοινών προγραμμάτων κατάρτισης, έρευνας και επιστήμης²⁰⁴.

²⁰² «CEPOL: αποστολή, όραμα και αξίες», www.cepol.europa.eu , τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 00:30 μ.μ.

²⁰³ Ο.π.

²⁰⁴ Ο.π.

3.1.4 EUROJUST

Η EUROJUST ιδρύθηκε με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση 2009/426/ΔΕΥ, της 16 Δεκεμβρίου 2008. Έργο της αποτελεί η βελτίωση της αποδοτικότητας των εθνικών δικαστικών και διωκτικών αρχών κατά τη θεραπεία και την αντιμετώπιση του σοβαρού διασυνοριακού και οργανωμένου εγκλήματος όπως συνιστά η ανθρώπινη εμπορία καθώς και η άμεση και ιδίως αποτελεσματική παραπομπή εν λόγω αδικημάτων στα χέρια της δικαιοσύνης. Όραμα της EUROJUST συνιστά η κατάσταση ταύτισής της με κύριο δρώντα και κέντρο εμπειρογνωμοσύνης για την αποτελεσματική δράση κατά του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος στην ΕΕ²⁰⁵. Η EUROJUST ιδρύθηκε το 2002 με αποστολή την υποστήριξη και την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος που επηρεάζει την κοινωνική ισορροπία της ΕΕ. Κάθε ένα από τα κράτη – μέλη της Ένωσης αποσπά έναν ανώτερο εκπρόσωπο στην έδρα της EUROJUST στη Χάγη, με προϋπόθεση οι συγκεκριμένοι εκπρόσωποι να συνιστούν έμπειρους εισαγγελείς, δικαστές ή και αστυνομικούς με αντίστοιχες αρμοδιότητες. Εν λόγω εκπρόσωποι φέρουν σε πέρας την εντολή της EUROJUST ως προς τον συντονισμό των εθνικών αρχών σε κάθε στάδιο έρευνας ή διώξεως των εγκλημάτων. Επιπροσθέτως, επιλύουν κάθε πρακτική προβληματική που προκύπτει από τις διαφορές μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών. Τα εθνικά μέλη υποστηρίζονται από αναπληρωτές, βοηθούς καθώς και αποσπασμένους εθνικούς εμπειρογνώμονες. Σε περίπτωση ύπαρξης συμφωνίας συνεργασίας ανάμεσα στην EUROJUST και μιας τρίτης χώρας τότε είναι εφικτό να εργάζονται στον οργανισμό Δικαστές – Σύνδεσμοι από την συγκεκριμένη χώρα. Σε παρόντα χρόνο υπάρχουν αποσπασμένοι –

²⁰⁵ Επίσημος διαδικτυακός ιστότοπος EUROJUST , www.eurojust.europa.eu , τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 01:45 π.μ.

Δικαστές – Σύνδεσμοι στη EUROJUST από τη Νορβηγία και τις ΗΠΑ. Το πρόσφατο νομοθετικό πλαίσιο της EUROJUST προβλέπει ρητά την δυνατότητα τοποθέτησης Δικαστών – Συνδέσμων και στο έδαφος τρίτων χωρών²⁰⁶.

Η EUROJUST παράλληλα, αποτελεί κέντρο φιλοξενίας των Γραμματειών του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου, του Δικτύου σημείων επαφής για τη γενοκτονία, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, τα εγκλήματα πολέμου καθώς και του Δικτύου των Κοινών Ομάδων Ερεύνες. Η EUROJUST υποστηρίζεται από προσωπικό περίπου 260 ατόμων, έτοιμο να διασφαλίσει τη άμεση ανταπόκριση επί αιτημάτων βοήθειας των εθνικών αρχών και άλλων οργάνων της ΕΕ²⁰⁷.

3.1.4.1 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ EUROJUST

Το πεδίο γενικής αρμοδιότητας της EUROJUST αφορά σε μορφές εγκληματικότητας όπως εγκλήματα στον τομέα της πληροφορικής, την απάτη και την δωροδοκία καθώς και οιασδήποτε μορφής αδίκημα το οποίο διαπράττεται σε βάρος της ΕΕ, το ξέπλυμα των εγκληματικών προϊόντων, τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος όπως και τη συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση κατά την έννοια της κοινής δράσης 98/733/ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών, της 21.12.1998, αναφορικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση, στην επικράτεια των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁰⁸. Περιεχόμενο

²⁰⁶ Επίσημος διαδικτυακός ιστότοπος EUROJUST , www.eurojust.europa.eu , τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 01:47 π.μ.

²⁰⁷ Ο.π.

²⁰⁸ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ANT. N., έτος 2008, 6^η Θεματική, Σελ 123.

δε, συγκεκριμένου πεδίου αποτελούν αξιόποινες πράξεις τετελεσμένες εν συναρτήσει με τις ανωτέρω αναφερόμενες μορφές εγκληματικότητας και αξιόποινες πράξεις.

Ανωτέρω πεδίο καλύπτει περαιτέρω τις μορφές εγκληματικότητας καθώς και τις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες η EUROPOL έχει αρμοδιότητα δραστηριοποίησης ανά πάσα ώρα και στιγμή κατ εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 2 της Σύμβασης EUROPOL της 26^{ης} Ιουλίου 1995²⁰⁹.

3.1.4.2 ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ EUROJUST

Πέραν των ανωτέρω αναφερόμενων αξιόποινων πράξεων, η EUROJUST ανάλογα με τους στόχους υλοποίησης της, δύναται συμπληρωματικά και πάντα κατόπιν αιτήσεως αρμόδιας αρχής κράτους – μέλους της ΕΕ, να συμπράττει ενεργά τόσο κατά την διενέργεια ελέγχων όσο και κατά την άσκηση διώξεων. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο ερευνών και διώξεων, που ρητά μνημονεύονται στο άρθρο 4 για τον τομέα του σοβαρού εγκλήματος και δη του οργανωμένου και αφορούν τουλάχιστον δύο κράτη – μέλη της Ένωσης, η EUROJUST στοχεύει στο να προωθείται μα και να βελτιώνεται ο επιτυχής συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών – μελών αναφορικά με τις έρευνες και τις διώξεις εντός του εδάφους επικράτειας τους, λαμβάνοντας υπόψη κάθε αίτηση προερχόμενη από αρμόδια αρχή κράτους μέλους όπως και κάθε πληροφορία παρεχόμενη από αρμόδιο όργανο δυνάμει διατάξεων θεσπισμένων στο πλαίσιο των Συνθηκών. Επόμενος στόχος του οργανισμού απαντάται στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών – μελών διευκολύνοντας κυρίως την υλοποίηση της διεθνούς δικαστικής

²⁰⁹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ. Ν., έτος 2008, 6^η Θεματική, Σελ 123.

συνδρομής καθώς και την εκτέλεση αιτήσεων έκδοσης. Επιπρόσθετα, η EUROJUST παρέχει υποστήριξη στις αρμόδιες αρχές των κρατών – μελών της ΕΕ προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας ερευνών και διώξεων.

Εφόσον κρίνεται αναγκαίο για την πραγματοποίηση και την περάτωση των στόχων της, η EUROJUST δύναται εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της και διεκπεραίωσης των καθηκόντων της, να προβαίνει σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με αυτοματοποιημένα μέσα ή σε αρχεία διαρθρωμένης μη αυτοματοποιημένης μορφής και πάντα σύμφωνα με τους περιορισμούς της διάταξης του άρθρου 15 της Απόφασης²¹⁰.

Ας λεχθεί σε στάδιο τελευταίο πως η EUROJUST συνάπτει και διατηρεί στενή συνεργασία με τη EUROPOL, το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο²¹¹, με την OLAF διατηρώντας παράλληλα επαφές και με άλλους φορείς, ιδίως διεθνικού χαρακτήρα.

3.1.5 ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ - FRONTEX

Η κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα που προβλέφθηκε με τις συμφωνίες Schengen επέβαλε εμμέσως πλην σαφώς την ανάγκη για διενέργεια πιο αποτελεσματικών

²¹⁰ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ. Ν., έτος 2008, 6^η Θεματική, Σελ 123-124.

²¹¹ Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο τυγχάνει ιδρύσεως με την Κοινή Δράση 98/428/ΔΕΥ της 29.06.1998 () με κύριο στόχο τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών της ΕΕ. Το Δίκτυο αποτελείται από συνδέσμους δικαστές και η όλη λειτουργία του στοχεύει στην διευκόλυνση των επαφών μεταξύ των συνδέσμων, στην παροχή σημαντικών πληροφοριών καθώς και στη διοργάνωση περιστασιακών μη τακτικών συνεδριάσεων.

ελέγχων επί των εξωτερικών συνόρων²¹² στα κράτη – μέλη. Στόχος της ενωσιακής πολιτικής για τα εξωτερικά σύνορα είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση αυτών ώστε να εξασφαλίζεται επιτήρηση καθώς και ομοιόμορφος και υψηλός επιπέδου έλεγχος. Επιπρόσθετα για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των κοινών ενωσιακών κανόνων κρίθηκε επιτακτικός ο συντονισμός της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών. Προς τούτου, δημιουργήθηκε ο Οργανισμός για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών – μελών της ΕΕ (FRONTEX²¹³).

Εν λόγω οργανισμός συνδιοργάνωνε από κοινού με τα κράτη – μέλη επιχειρήσεις, τις οποίες και χρηματοδοτούσε, διευκολύνοντας με αυτόν τον τρόπο και καθιστώντας αποτελεσματικότερη την εφαρμογή των ενωσιακών μέτρων σχετικά με το χειρισμό των εξωτερικών συνόρων του ΧΕΑΔ δίχως όμως να υποκαθιστά τα κράτη – μέλη της ΕΕ από την υποχρέωσή τους να προστατεύουν τα σύνορά τους. Αρμοδιότητες και καθήκοντα εν θέματι οργανισμού ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού 2007/2004 όπως τροποποιήθηκε²¹⁴ και ισχύει έως και τη σήμερον.

Ως καθήκοντα λοιπόν, προβλέπονται ο συντονισμός της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών – μελών της ΕΕ επί του τομέα διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, η ουσιαστική βοήθεια στα κράτη – μέλη αναφορικά με την εκπαίδευση των εθνικών συνοριακών φυλακών, καθώς και η καθιέρωση κοινών προδιαγραφών εκπαίδευσεως, η υλοποίηση αναλύσεων κινδύνου, στις οποίες συγκαταλέγεται και η ικανότητα των κρατών – μελών να αντιμετωπίζουν τις διάφορες απειλές και πιέσεις επί των εξωτερικών συνόρων, η συμμετοχή στην εξελικτική έρευνα αφορώσα τον έλεγχο καθώς και την επιτήρηση των

²¹² COM (2016) 205 τελικό.

²¹³ Από τα αρχικά των λέξεων *Frontiere Exteriore* ή των αγγλικών λέξεων *External Frontiers*.

²¹⁴ Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 863/2007 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2007, του Κανονισμού (ΕΕ) 1168/2011 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 25^{ης} Οκτωβρίου 2011, τον Κανονισμό (ΕΕ) 1052/2013 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2013 καθώς και τον Κανονισμό (ΕΕ) 656/2014 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014.

εσωτερικών συνόρων, η παροχή συνδρομής στα κράτη - μέλη σε περιπτώσεις που επιβάλλουν αυξημένη τεχνική και επιχειρησιακό χειρισμό στα εξωτερικά σύνορα επί καταστάσεων επείγουσας ανθρωπιστικής βοήθειας, επιχειρήσεων διάσωσης επί θαλάσσης καθώς και σε κράτη – μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν ειδικές και δυσανάλογες πιέσεις, η σύγκρουση ευρωπαϊκών ομάδων συνοριοφυλάκων που πρόκειται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο κοινών δράσεων, πιλοτικών σχεδίων και άμεσων επεμβάσεων²¹⁵, η ανάπτυξη και η χρήση²¹⁶ συστημάτων πληροφοριών με πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες έτοιμες προς ανταλλαγή και σχετιζόμενες με επικείμενους κινδύνους επί των εξωτερικών συνόρων των κρατών – μελών και τέλος η παροχή απαραίτητης και ουσιαστικής βοήθειας για την ανάπτυξη υλοποίηση και λειτουργία ενός αρτίου ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων του ΧΕΑΔ.

Από τις πρώτες ημέρες λειτουργίας του οργανισμού FRONTEX, σημειώθηκε εφαρμογή και τήρηση σειράς πρακτικών μέτρων προς μια και μοναδική κατεύθυνση, αυτή της ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Στα εν λόγω μέτρα εντοπίζονται σημαντικές αναβαθμίσεις και βελτιώσεις τεχνικού υποβάθρου, πολυάριθμες κοινές δράσεις και επιχειρήσεις διαχειρίσεως των συνόρων καθώς και η ανάπτυξη ικανοτήτων ταχείας αντιδράσεως, πλέον μέσω ομάδων φύλαξης των εξωτερικών συνόρων²¹⁷. Ως και το έτος 2016 ο FRONTEX συνέχισε να υφίσταται ως οργανισμός όπου και έτυχε διαδοχής από την Ευρωπαϊκή Ακτοφυλακή και Συνοριοφυλακή (European Border and Coast

²¹⁵ Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 863/2007.

²¹⁶ Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 45/2001.

²¹⁷ Κανονισμός (ΕΚ) 863/2007 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου του 2007 για τη θέσπιση μηχανισμού σύστασης ομάδων ταχείας επεμβάσεως επί των συνόρων.

Guard - EBCG), η ίδρυση της οποίας απαντάται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/1624 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Υπουργών της 16.09.2016²¹⁸.

Περαιτέρω αλλαγές τρέχουν διαρκώς και έτσι στις 4 Δεκεμβρίου, τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 της 13ης Νοεμβρίου 2019 σχετικά με την ευρωπαϊκή συνοριακή και ακτοφυλακή. Το νέο καταστατικό της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Συνόρων και Συνοριοφυλάκων (Frontex) είναι το αποτέλεσμα μιας νομοθετικής διαδικασίας "αστραπής", η οποία ξεκινά από την πρόταση της Επιτροπής της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, η οποία εκπονήθηκε ξεκινώντας από τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018. Στα συμπεράσματα αυτά, ελπίζαμε, μεταξύ άλλων, να ενισχυθεί η εντολή και οι πόροι του Οργανισμού, με στόχο την εξασφάλιση αποτελεσματικού ελέγχου των εξωτερικών συνόρων και του πραγματικού επαναπατρισμού παράνομων μεταναστών, μέσω της εντατικοποίησης της συνεργασίας με τους τρίτες χώρες.

Για το σκοπό αυτό, ο νέος κανονισμός **καταργεί** τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1624, ο οποίος εγκρίθηκε επίσης με ασυνήθιστη ταχύτητα, ο οποίος μετέτρεψε τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Συνόρων και Ακτοφυλακής, απάντηση στη λεγόμενη «κρίση των προσφύγων». Όπως υπογραμμίζεται από ένα καλό μέρος του δόγματος, η μεταρρύθμιση του 2016 προχώρησε πολύ πέρα από την απλή "ονομαστική" μεταμόρφωση της Υπηρεσίας. Ο κανονισμός 2019/1896, από την άλλη πλευρά, αναθέτει στον Οργανισμό νέα καθήκοντα και αυστηρότερες εξουσίες, εφαρμόζοντας την αρχαία ιδέα ενός μόνιμου σώματος συνοριοφυλάκων, εξοπλισμένου με εκτελεστικές εξουσίες και ικανό να ανταποκριθεί στις επιχειρησιακές ανάγκες του Ευρωπαϊκή ασφάλεια

²¹⁸ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διδακτορική Διατριβή, «*Μορφές Συνεργασίας και Πολιτικές για την τήρηση της Δημόσιας Τάξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση*», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Απρίλιος 2018, σελ. 32-33.

των συνόρων.

Εκτός από το μόνιμο σώμα, μπορούν να εντοπιστούν τουλάχιστον τρία βασικά στοιχεία της μεταρρύθμισης. Πρώτον, η εδραίωση ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών, η ορθή λειτουργία του οποίου εξασφαλίζεται από τον οργανισμό Frontex, ο οποίος αναλαμβάνει επίσημα τη λειτουργία του φορέα διαχείρισης του ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης των συνόρων (EUROSUR), του ευρωπαϊκού συστήματος αντιστάθμισης (FADO) και της Κεντρικής Μονάδας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Εξουσιοδότησης Ταξιδιών (ETIAS). Όπως δεόντως επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή προστασίας δεδομένων, έτσι ώστε οι πληροί τις προϋποθέσεις οργανισμό ως κομβικό κέντρο για την επεξεργασία ενός εντυπωσιακού αριθμού προσωπικών δεδομένων (το οποίο περιλαμβάνει επίσης λειτουργικά προσωπικά δεδομένα). Δεύτερον, υφίσταται περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών στην ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, η οποία αφορά ιδίως τις σχέσεις μεταξύ του Frontex και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ασύλου, με στόχο την προώθηση της επιστροφής των αιτούντων άρνηση ασύλου, με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, "για να εξασφαλιστεί η συνεχής και ομοιόμορφη εφαρμογή του κεκτημένου της Ένωσης στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων" (άρθρο 10, παρ. 1, παρ. Την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα, στο πλαίσιο της υποστήριξης των δραστηριοτήτων ακτοφυλακής (που τώρα επεκτείνονται στην αναζήτηση και διάσωση στη θάλασσα) και τέλος, με την EUROPOL και την EUROJUST προκειμένου να υποστηριχθούν οι δραστηριότητες επιβολής του νόμου. Τρίτον, θεμελιώνεται η υπερτροφική εξέλιξη της εξωτερικής διάστασης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των ευρωπαϊκών συνόρων, η οποία απευθύνεται, χωρίς να περιορίζεται σε αυτές, στις γειτονικές τρίτες χώρες και δημιουργείται ως ένας «λειτουργικός» σύνδεσμος μεταξύ την επιστροφή και την επανεισδοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτές οι αλλαγές συνοδεύονται από μια λειτουργική επέκταση των άλλων κανονισμών και των καθηκόντων παρακολούθησης που εισήγαγε ο κανονισμός του 2016, με τον οποίο ο νέος κανονισμός έχει τη νομική βάση (άρθρα 77, παράγραφος 2, στοιχεία β) και δ), 79, παρ. 2, στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ), τον ορισμό της «ολοκληρωμένης διαχείρισης» (άρθρο 3, άρθρο 2019, άρθρο 4, σημείο 2016) και την επιβεβαίωση της αρχής της κατανομής των ευθυνών. Ωστόσο, μια βαθιά αναμόρφωση των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία επηρεάζει τη συνολική λογοδοσία του ευρωπαϊκού συστήματος διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων και συμβάλλει - αν και μερικώς και με μέτριο τρόπο - στην επέκταση αυτή ακόμη σε μεγάλο βαθμό τελειοποιήσιμος - για αποδέσμευση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων από την παραδοσιακή υποταγή εξαίρεση της εσωτερικής ασφάλειας, η οποία χαρακτηρίζει την ευρωπαϊκή πολιτική για την ολοκληρωμένη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων σε όλη της διαδικασίας ανάπτυξης. Εφόσον δεν είναι σε θέση να προβεί σε ανάλυση όλων των σημαντικών αλλαγών που εισήγαγε ο κανονισμός του 2019, εστιάζεται στους δύο ακρογωνιαίους λίθους της μεταρρύθμισης: ήτοι την άσκηση εκτελεστικών εξουσιών από το μόνιμο όργανο και την ανατροπή των σχέσεων μεταξύ των επιπέδων διακυβέρνησης των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης²¹⁹.

3.2 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ- Ο «ΚΥΚΛΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ»

²¹⁹ «IL REGOLAMENTO (UE) 2019/1896 RELATIVO ALLA RIFORMA DI FRONETX E DELLA GUARDIA DI FRONTIERA E COSTIERA EUROPEA DA FIRE BRIGADE AD AMMINISTRAZIONE EUROPEA INTEGRATA», 06.12.2019, SIDIBlog.

Μιλώντας για μία προσέγγιση του φαινομένου κατασταλτικής υφής, η υιοθέτηση και εφαρμογή μιας τέτοιας προσέγγισης στην πρόληψη και την καταστολή της εμπορίας ανθρώπων απορρέει από την κανονιστική αντιμετώπιση του φαινομένου ως μορφής οργανωμένου εγκλήματος. Η προσέγγιση αυτή έχει επικρατήσει και σε επίπεδο διεθνές και στους κόλπους της ΕΕ²²⁰. Τα μέτρα που τυγχάνουν υιοθετήσεως στο πλαίσιο της κατασταλτικής αντιμετώπισης του φαινομένου αποδίδουν έμφαση ιδιαίτερη στη δίωξη των δραστών καθώς και στην εξάρθρωση των κυκλωμάτων οργανωμένου εγκλήματος. Μεταξύ των μέτρων που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, σε ενωσιακό πλαίσιο, σημαντικότερα κρίνονται ο αυστηρός έλεγχος των εξωτερικών συνόρων, η χρήση της τεχνολογίας για τη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών και η δικαστική συνεργασία (έκδοση και δικαστική συνδρομή σε ζητήματα ποινικού δικαίου). Διαφαίνεται όμως ευκρινώς πως ανωτέρω μέτρα εφαρμογής κατασταλτικής υφής εμφανίζουν κωλύματα αποτελεσματικής εφαρμογής σε πρώτο στάδιο και σε ένα δεύτερο στάδιο εγείρουν ζητήματα προστασίας ατομικών δικαιωμάτων²²¹. Η στρατηγική λύση της ΕΕ προς θωράκιση ενός υγιούς ΧΕΑΔ απαντάται διαμέσω του κύκλου εφαρμογής των πολιτικών της ΕΕ για την αντιμετώπιση εν λόγω φαινομένου, κύκλος ο οποίος αποδίδει με διακριτότητα των ρόλων έκαστου εμπλεκόμενου μηχανισμού τόσο στο εναρκτήριο στάδιο (έναρξη υλοποίησης από ΕΕ) όσο και στο τελικό στάδιο εφαρμογής των πολιτικών αντιμετώπισης (από τον Κλάδο Ασφάλειας Α.Ε.Α. σε εθνική εμβέλεια). Τα τέσσερα τεταρτημόρια εν λόγω «κύκλου» και συνθέτουν αυτό το σχήμα συνιστούν το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, ως πρώτο τεταρτημόριο, η Επιτροπή COSI, ως δεύτερο, η EUROPOL, ως τρίτο

²²⁰ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010, σελ. 57.

²²¹ Ο.π.

και ο κύκλος κλείνει με το τέταρτο τεταρτημόριο, αυτό της υλοποίησης σε επίπεδο εθνικό από τον Κλάδο Ασφάλειας Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας²²², παράθεση των οποίων θα επιχειρηθεί στον αμέσως επόμενο χρόνο προς προσπάθεια κατανόησης λειτουργίας του κύκλου καθώς και των σημείων αιχμής αυτού.

3.2.1 ΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ» ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η έναρξη του κύκλου επιτυγχάνεται με το έργο του Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ - Council of Justice and Human Affairs), το οποίο προσδιορίζει την πολιτική κατεύθυνση της αντιμετώπισης της εμπορίας ανθρώπων²²³. Αποτελεί το εναρκτήριο λάκτισμα όλης της διαδικασίας έχοντας ρόλο και δράση καθοριστική και ετούτο επειδή όχι μόνο έχει αρμοδιότητα επί της πολιτικής προστασίας, αλλά επιπλέον αναπτύσσει τη συνεργασία και τις κοινές πολιτικές σχετικά με διάφορα διασυνοριακά ζητήματα, όπως η ανθρώπινη εμπορία, με σκοπό την οικοδόμηση ενός ΧΕΑΔ ο οποίος θα εκτείνεται στην ολότητα του ενωσιακού γίγνεσθαι.

Το ΔΕΥ απαρτίζεται από τους Υπουργούς Δικαιοσύνης και Εσωτερικών όλων των κρατών – μελών της ΕΕ. Σε γενικό πλαίσιο, οι υπουργοί Δικαιοσύνης ασχολούνται με τη δικαστική συνεργασία επί αστικών και ποινικών υποθέσεων, καθώς και με τα θεμελιώδη δικαιώματα ενώ οι υπουργοί Εσωτερικών είναι αρμόδιοι για το ζήτημα της μετανάστευσης, τη διαχείριση των συνόρων και την αστυνομική συνεργασία. Παρατηρείται δε, πως τα κράτη – μέλη της

²²² ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²²³ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

Ένωσης δεν ακολουθούν την ίδια γραμμή κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των αρμόδιων υπουργών²²⁴.

Το ΔΕΥ συνέρχεται συνήθως κάθε τρεις μήνες. Σε θέματα που σχετίζονται με το κερτημένο του Σένγκεν, οι συζητήσεις διεξάγονται σε σύνθεση μικτής επιτροπής²²⁵. Εν λόγω επιτροπή αποτελείται από τα κράτη – μέλη της ΕΕ συν τα 4 κράτη εκτός ΕΕ που συμμετέχουν στη Συμφωνία Σένγκεν (Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Ελβετία). Αναφορικά με τα νομοθετικά μέτρα, μετά τη συζήτηση στη μικτή επιτροπή, τα μέτρα θεσπίζονται στο Συμβούλιο ΔΕΥ, με τη διαφορά ότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δε ψηφίζουν. Όπως έχει συμφωνηθεί στις Συνθήκες της ΕΕ, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν πλήρως στην υλοποίηση ορισμένων μέτρων αναφορικά με τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις ή πραγματοποιούν συμμετοχή διαβαλλόμενη από συγκεκριμένες προϋποθέσεις²²⁶.

Σχετικά με την πολιτική επί θεμάτων δικαιοσύνης καθώς και εσωτερικών υποθέσεων, το ΔΕΥ εκδίδει νομοθεσία στις περισσότερες των περιπτώσεων από κοινού με το Ευρωκοινοβούλιο, περί προστασίας θεμελιωδών δικαιωμάτων, εξασφάλισης ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων στον ευρωπαϊκό χώρο καθώς και παροχής ενός υψηλού επιπέδου ασφαλείας στους ευρωπαίους πολίτες. Είναι αρμόδιο για την πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, τη δικαστική συνεργασία επί αστικών και ποινικών υποθέσεων, την πολιτική προστασία καθώς και την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και

²²⁴ <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/jha/#> , Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών υποθέσεων (ΔΕΥ), {τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 11:20 π.μ.}.

²²⁵ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²²⁶ <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/jha/#> , Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ), {τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 11:20 π.μ.}.

τρομοκρατίας. Είθισται, επιπλέον να ασχολείται με θέματα συνδεδεμένα με το ευρωπαϊκό γίνεσθαι άνευ συνόρων του Χώρου Σένγκεν²²⁷.

Κλείνοντας πρέπει να τονιστεί πως το ΔΕΥ είναι αρμόδιο για τη διευκόλυνση και ενίσχυση του συντονισμού της δράσης των κρατών μελών στον τομέα της εσωτερικής ασφάλειας. Ετούτο επιτυγχάνεται από την επιδίωξη του ίδιο του οργάνου της προστασίας των εξωτερικών συνόρων και δη την ενίσχυση της αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας.

3.2.2 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ COSI ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ»

Η Μόνιμη Επιτροπή Εσωτερικής Ασφάλειας (COSI) θεσπίζεται εντός του Συμβουλίου και με τη διάταξη του άρθρου 71 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ) και απαντάται ως το δεύτερο «μισό» του κύκλου υλοποίησης της πολιτικής της ΕΕ αναφορικά με την εμπορία ανθρώπων καθόσον βάζει προτεραιότητες επί των κατευθύνσεων τις οποίες λαμβάνει από το ΔΕΥ, το οποίο εκκινεί τον εναρκτήριο μοχλό έκαστης υπό υλοποίηση πολιτικής. Η Επιτροπή COSI αποτελείται από μέλη των αρμόδιων εθνικών υπουργείων, επικουρούμενα από τις μόνιμες αντιπροσωπείες των κρατών της ΕΕ στην ΕΕ στις Βρυξέλλες και από τη γραμματεία του Συμβουλίου²²⁸.

²²⁷ Ο.π.

²²⁸ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/internal_security_committee.html?locale=el , ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (COSI), {τελευταία πρόσβαση στο διαδίκτυο 21.11.2019 & ώρα 12:03 μ.μ.}

Κύριος λοιπόν, στόχος²²⁹ της COSI, είναι να προωθεί, να ενισχύει και να προσπαθεί τον συντονισμό της επιχειρησιακής συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της εσωτερικής ασφαλείας. Ένεκα των ανωτέρω, ενεργεί, μεταξύ άλλων, στους τομείς αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας, προστασίας εξωτερικών συνόρων καθώς και δικαστικής συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων. Η COSI είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει επί τακτικών χρονικών διαστημάτων έκθεση αναφορικά με τις δραστηριότητες της στο Συμβούλιο, το οποίο με τη σειρά του κρατάει σε διαρκή ενημέρωση τόσο το Ευρωκοινοβούλιο όσο και τα εθνικά κοινοβούλια²³⁰.

Η COSI είναι αρμόδια, επιπλέον, - παράλληλα με την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας²³¹ (ΕΠΑ) – να επικουρεί το Συμβούλιο σχετικά με τη ρήτρα αλληλεγγύης²³² του άρθρου 222

²²⁹ Η COSI εξασφαλίζει αποτελεσματική επιχειρησιακή συνεργασία σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας της ΕΕ, μεταξύ των οποίων η επιβολή του νόμου, ο έλεγχος των συνόρων καθώς και η δικαστική συνεργασία επί ποινικών υποθέσεων. Επιπρόσθετα, αξιολογεί τη γενική διεύθυνση και την αποτελεσματικότητα εν λόγω επιχειρησιακής συνεργασίας και τέλος, επικουρεί το Συμβούλιο στην επίμαχη αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων όπως και φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. – επίσημος διαδικτυακός ιστότοπος <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee>, τελευταία πρόσβαση 24.11.2019 & ώρα 21:02 μ.μ.

²³⁰ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/internal_security_committee.html?locale=el, ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (COSI), {τελευταία πρόσβαση στο διαδίκτυο 21.11.2019 & ώρα 12:12 μ.μ.}

²³¹ Η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ) είναι αρμόδια για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) καθώς και την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ. Ο ρόλος και η σύνθεσή της μνημονεύονται στη διάταξη του άρθρου 38 της ΣΕΕ. Η ΕΠΑ παρακολουθεί τη διεθνή κατάσταση, συνιστά στο Συμβούλιο στρατηγικές προσεγγίσεις και επιλογές πολιτικής, παρέχει καθοδήγηση στη στρατιωτική επιτροπή, την πολιτικοστρατιωτική ομάδα και την επιτροπή πολιτικής διαχείρισης κρίσεων και τέλος εξασφαλίζει τον πολιτικό έλεγχο όπως και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων.

²³² Κατά άρθρο 222 ΣΛΕΕ και συγκεκριμένα την παράγραφο 3 αυτού «3.Οι λεπτομερείς διατάξεις για την εφαρμογή από την Ένωση της παρούσας ρήτρας αλληλεγγύης καθορίζονται με απόφαση που εκδίδεται από το Συμβούλιο, μετά από κοινή πρόταση της Επιτροπής και του Υπατού Εκπρόσωπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Εάν η απόφαση αυτή έχει επιπτώσεις στον τομέα της άμυνας, το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με το άρθρο 31, παράγραφο 1 ΣΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τηρείται ενήμερο. Στο πλαίσιο της παρούσας παραγράφου και με την επιφύλαξη του άρθρου 240, το Συμβούλιο επικουρείται από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, με τη στήριξη των δομών που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας, και από την επιτροπή του άρθρου 71, οι οποίες υποβάλλουν στο Συμβούλιο, ενδεχομένως, κοινές γνώμες».

ΣΛΕΕ. Εν θέματι επιτροπή δεν τυγχάνει συμμετοχής στην εκπόνηση νομοθετικών πράξεων ούτε στη διεξαγωγή επιχειρήσεων.

3.2.3 Η EUROPOL ΩΣ ΤΡΙΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ» - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕΣΩ ΣΤΑΔΙΩΝ

Ο ρόλος της EUROPOL στο παρών στάδιο απαντάται μέσω των τεσσάρων (4) σταδίων υλοποίησης του κύκλου πολιτικής της ΕΕ και αφορά *α) στη χάραξη πολιτικής (ΕΕ SOCTA), β) στον καθορισμό αυτής (MASP {ΠΣΣ}), γ) στην εφαρμογή και παρακολούθηση (ΟΑΡ {ΕΣΔ}), και δ) στην επανεξέταση και αξιολόγηση*²³³. Εν θέματι αναφερόμενα στάδια συνιστούν τον κύκλο πολιτικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση του σοβαρού διεθνούς εγκλήματος και του οργανωμένου εγκλήματος²³⁴.

Αναφορικά με το πρώτο στάδιο περί χαράξεως πολιτικής, η EUROPOL παρέχει την αξιολόγηση SOCTA βάσει δεδομένων που προέρχονται από τις αρχές επιβολής του νόμου

²³³ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²³⁴ Ο κύκλος πολιτικής είναι μια μεθοδολογία η οποία υιοθετήθηκε το 2010 από την ΕΕ με σκοπό την αντιμετώπιση των σημαντικότερων εγκληματικών απειλών που τη σκιάζουν και την επηρεάζουν. Έκαστος κύκλος έχει διάρκεια τεσσάρων (4) ετών και βελτιστοποιεί το συντονισμό και τη συνεργασία επί επιλεγμένων αρμοδιοτήτων στον τομέα του εγκλήματος. Η φύση των εγκληματικών απειλών προσδιορίζεται βάσει των πληροφοριών αναφορικά με την εγκληματικότητα και εν συνεχεία τυγχάνουν εγκρίσεως σε επίπεδο πολιτικό. Κατά τη διάρκεια του κύκλου, όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες καθώς και οι ενδιαφερόμενοι φορείς, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, καλούνται να διαθέσουν πόρους και να ενισχύσουν αμοιβαία τις προσπάθειες. Έκαστη αναδυόμενη απειλή τυγχάνει παρακολούθησης ώστε να μπορεί να αντιμετωπιστεί σε αποτελεσματικό επίπεδο. – Για λεπτομέρειες βλ. download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu & ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

των κρατών – μελών ΕΕ όπως και από τις δικές της βάσεις δεδομένων αλλά και από λοιπούς συναφείς οργανισμούς της ΕΕ όπως είναι ο FRONTEX, η EUROJUST και το ΕΚΠΙΝΤ, εκ τρίτων χωρών εταίρων της EUROPOL και εκ τρίτων εταίρων ιδιωτικού τομέα²³⁵. Το σώμα της αξιολόγησης SOCTA περιλαμβάνει ανάλυση σημερινών αλλά και μελλοντικών απειλών προερχόμενες από το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην ΕΕ μα και ένα σύνολο – πλαίσιο προτεινόμενων προτεραιοτήτων στον τομέα του εγκλήματος²³⁶.

Στο δεύτερο τώρα στάδιο, η COSI εξετάζει ενδελεχώς και σταχυολογεί τις συνιστώμενες προτεραιότητες της αξιολόγησης SOCTA. Επί του εν λόγω πλαισίου, οι υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ) στο Συμβούλιο εγκρίνουν τις προτεραιότητες της ΕΕ στον τομέα του εγκλήματος και πάντα για τον συγκεκριμένο κύκλο πολιτικής, ήτοι για τα επόμενα τέσσερα (4) έτη, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις των κρατών μελών, των οργανισμών αλλά και της Επιτροπής καθώς και λοιπές αξιολογήσεις και πολιτικές. Εν συνεχεία η Επιτροπή συγκαλεί συνεδρίαση των αντιπροσώπων από τα κράτη – μέλη, τους οργανισμούς ΔΕΥ και κυρίως από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ώστε να δομηθεί και να καταρτισθεί τετραετές πολυετές στρατηγικό σχέδιο/ΠΣΣ (ένα ΠΣΣ ανά προτεραιότητα). Το ΠΣΣ περιέχει κατάλογο γενικών στόχων («στόχοι στρατηγικής υφής») που οφείλουν να επιτευχθούν κατά τη διάρκεια ζωής εν λόγω κύκλου πολιτικής. Τα ΠΣΣ τυγχάνουν εγκρίσεως από την Επιτροπή COSI²³⁷.

Με άφιξη τώρα στο τρίτο στάδιο υλοποίησης του κύκλου πολιτικής, τα ΠΣΣ υλοποιούνται μέσω επιχειρησιακών σχεδίων δράσης (ΕΣΔ) πάντα ένα πρόγραμμα ανά προτεραιότητα και

²³⁵ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²³⁶ Ο.π.

²³⁷ download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu

ένα ανά έτος δράσης. Εν λόγω σχέδια εκπονούνται από αντιπροσώπους των κρατών – μελών της ΕΕ, των θεσμικών οργάνων καθώς και οργανισμών της ΕΕ. Τα ΕΣΔ, και αυτά με τη σειρά τους τυγχάνουν εγκρίσεως από την Επιτροπή COSI.

Σε ετούτο το σημείο αξίζει να τονιστεί πως τα προαναφερόμενα επιχειρησιακά σχέδια δράσης (ΕΣΔ) περιλαμβάνουν κοινές δράσεις κρατών – μελών/οργανισμών αλλά και δράσεις των οργανισμών όπως και εθνικές δράσεις²³⁸. Οι κοινές, λοιπόν, αυτές δράσεις πραγματοποιούνται και παίρνουν «σάρκα και οστά» ως σχέδια EMPACT (ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ). Το συγκεκριμένο πλαίσιο παρέχει μια διαρθρωμένη πλατφόρμα συνεργασίας για τα οικεία κράτη – μέλη, τα θεσμικά όργανα καθώς και τους Οργανισμούς της Ένωσης και τους τρίτους εταίρους. Η εφαρμογή κάθε ΕΣΔ καθοδηγείται από έναν «Οδηγό» από το κράτος – μέλος που προσφέρεται εθελοντικά να ηγηθεί της προτεραιότητας και η εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο παρακολουθείται από εθνικούς συντονιστές EMPACT²³⁹ (NEC, η δράση και ο ρόλος του εθνικού εισηγητή θα επιχειρηθεί σε ενότητα επόμενου κεφαλαίου αναφορικά με το εθνικό πλαίσιο).

Η Μονάδα Υποστήριξης EMPACT (ESU) στην EUROPOL παρέχει διοικητική και υλικοτεχνική υποστήριξη επί των σχεδίων EMPACT και διατηρεί παρακολούθηση της προόδου τους. Η EUROPOL ορίζει επιπρόσθετα, διαχειριστές υποστήριξης EMPACT με σκοπό να διασφαλίσει επιχειρησιακή στήριξη στην ολότητα των προτεραιοτήτων στον τομέα του εγκλήματος.

²³⁸ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²³⁹ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

Η COSI εγκρίνει τα ΕΣΔ και παρακολουθεί εάν συμβαδίζει η εφαρμογή τους με την ανά εξάμηνο υποβολή εκθέσεων από τους «Οδηγούς» μέσω της ESU²⁴⁰.

Στο τέταρτο τώρα και τελικό στάδιο του κύκλου πολιτικής της ΕΕ, η ετήσια υποβολή εκθέσεων από τους «Οδηγούς» καθώς και μια ενδιάμεση αξιολόγηση, - πλησίον «κλεισίματος» εν λόγω κύκλου - από τη EUROPOL, παρέχουν ευκαιρίες για προσαρμογή – τροποποίηση των ΠΣΣ, ή των προτεραιοτήτων εάν ετούτο χρήζει. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει στην Επιτροπή COSI ετήσια ανασκόπηση της πορείας εν θέματι εργασιών και δημιουργεί μια ανεξάρτητη και πλήρως εμπεριστατωμένη αξιολόγηση κατά το «κλείσιμο» του κύκλου πολιτικής. Τα διδάγματα που περιέχονται στην εν λόγω αξιολόγηση αποτελούν τεκμήριο και βάση για τον επερχόμενο κύκλο πολιτικής²⁴¹.

²⁴⁰ download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu

²⁴¹ download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΑΡΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Εικόνα 1: Κύκλος Πολιτικής της ΕΕ για την Αντιμετώπιση του Οργανωμένου και Σοβαρού Εγκλήματος²⁴².

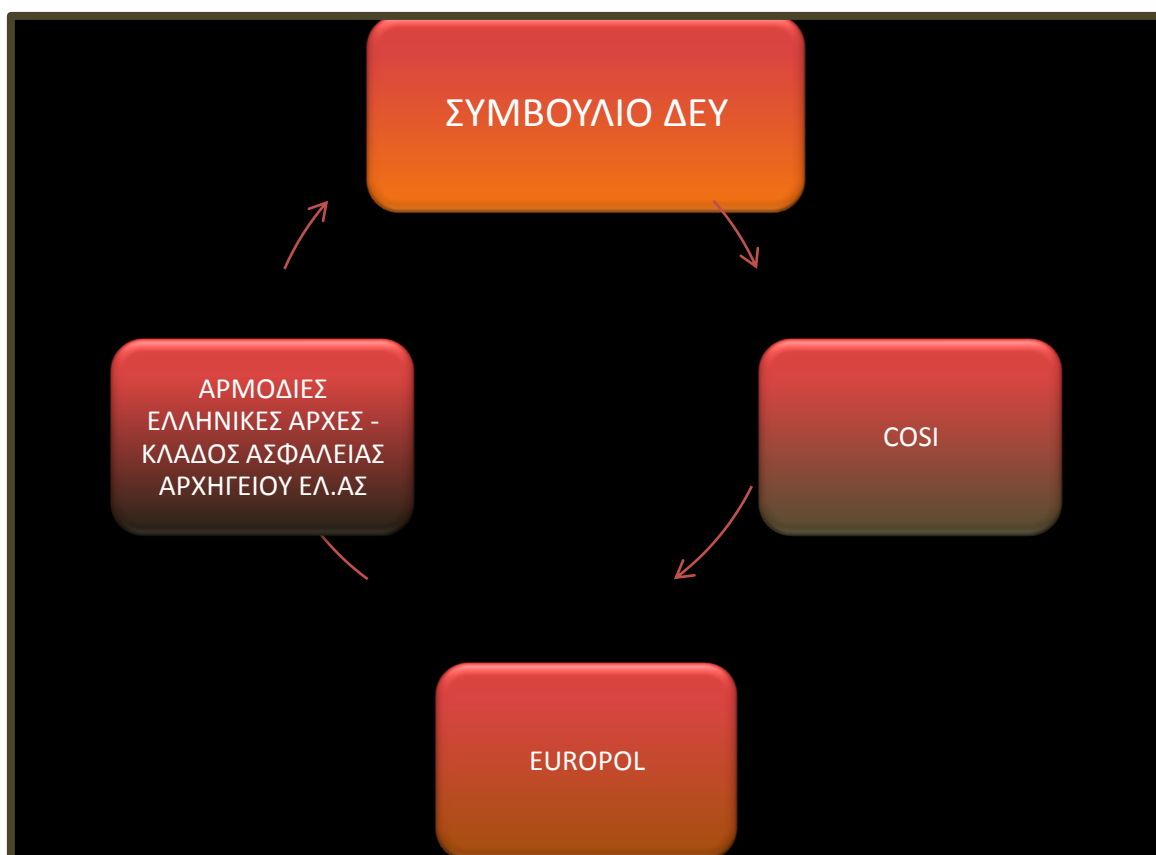
3.3 ΤΕΤΑΡΤΟ «ΤΕΤΑΡΤΗΜΟΡΙΟ» : ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Α.Ε.Α. – «ΚΛΕΙΣΙΜΟ»
ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ

²⁴² download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu

Στην παρούσα ενότητα, η οποία αποτελεί και την πρακτική ολοκλήρωση του κύκλου εφαρμογής της πολιτικής αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος και δη της εμπορίας ανθρώπων τονίζεται πως το «κλείσιμο» είναι υπόθεση εθνικού πλαισίου. Η τελική περάτωση της υλοποίησης αφορά εθνική έννομη τάξη έκαστου κράτους – μέλους και δη τους καθ' ύλην αρμόδιους εθνικούς φορείς. Στον ελλαδικό χώρο, και μιλώντας πάντα για την ολότητα των εγκληματικών πράξεων, *αρμόδιο focal point αποτελεί ο Κλάδος Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας*, ο οποίος με τη σειρά του δημιουργεί το πλάνο δράσεων και προτεραιοτήτων με γνώμονα τις προαναφερθείσες ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και το αποστέλλει στις Υπηρεσίες πρώτης γραμμής *προς οριστική υλοποίηση της οιασδήποτε πολιτικής απόφασης*²⁴³. Σχετική ανάλυση της εθνικής δράσης θα αναλυθεί σε ενότητα επόμενου κεφαλαίου αναφορικά με την ελληνική περιπτώσιολογία και τη σχετική κινητοποίηση.

²⁴³ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΕ

Εικόνα 2: Κύκλος Εφαρμογής Πολιτικών Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος (κλείσιμο κύκλου με αρμοδιότητα εθνικών αρμόδιων αρχών)²⁴⁴.

²⁴⁴ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην εποχή του σήμερα η εμπορία ανθρώπων αποτελεί το τρίτο μεγαλύτερο οργανωμένο έγκλημα παγκοσμίως, μετά τη παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και το λαθρεμπόριο όπλων²⁴⁵. Η ανθρώπινη εμπορία από τη φύση της συνιστά ένα «αθέατο», «αόρατο» και συνάμα ταχύτατα μεταβαλλόμενο φαινόμενο, δυσχερές και επικίνδυνο στο πεδίο διερεύνησης του δεδομένου ότι ο κατακερματισμός της εγκληματικής δράσης, η άγνοια των θυμάτων για την ύπαρξη προστατευτικού νομικού πλαισίου, η μη συνειδητοποίηση και η μη κατανόηση της κατάστασης «εμπορίας τους», η δυσκολία συνεργασίας των προσώπων αυτών με τις αρμόδιες Αρχές καθώς και η ελλιπής γνώση του κοινωνικού γίνεσθαι επί της συγκεκριμένης προβληματικής, αποτελούν παράγοντες που καθιστούν αν μη τι άλλο δυσχερή τον εντοπισμό της αλυσίδας συνενόχων και την παραπομπή των δραστών στη δικαιοσύνη, όπως και τον εντοπισμό των προσώπων – θυμάτων για την ορθή παροχή αρωγής και προστασίας. Στη χώρα μας ευρέως γνωστές είναι οι δικαστικές υποθέσεις της Μανωλάδας, του «Χωριάτικου» και η προσφάτως αναφερόμενη υπόθεση της Θεσσαλονίκης με την εμπορία ωαρίων²⁴⁶, όπως και άλλες υπό εξιχνίαση υποθέσεις²⁴⁷ σχετιζόμενες με εμπορία σκοπούμενη τη γενετήσια – σεξουαλική εκμετάλλευση.

²⁴⁵ ΠΑΥΛΑΚΟΥΔΗ Ευφροσύνη, Εφημερίδα «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», Διανομή Παρασκευή 15 Νοεμβρίου – Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2019, άρθρο «Εμπορία Ανθρώπων, το "Αόρατο" Έγκλημα που μας αφορά όλους», Σελ. 23-26.

²⁴⁶ Ο.π.

²⁴⁷ Σχετικό υλικό θα παρατεθεί σε επόμενη υποενότητα εν θέματι κεφαλαίου κατόπιν συνεντεύξεως από τον ΜΠΡΑΤΣΙΚΑ Σπυρίδωνα, ΑΣΤΥΝΟΜΟ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονα και Εκπαιδευτή της FRONTEX.

Για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων οι προσπάθειες της Ελλάδας τυγχάνουν εξελίξεως δεδομένου ότι σημειώνεται αναλογική επιδείνωση του εν θέματι κοινωνικού φαινομένου. Μέχρι και το 2001 σημειωνόταν ανεπάρκεια στην ελληνική νομοθεσία για την καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας. Μεγάλα βήματα έχουν σημειωθεί για την αντιμετώπιση του προβλήματος ακολουθώντας μία εν όλω προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει αν μη τι άλλο νομοθετικές μεταρρυθμίσεις και τροποποιήσεις, συντονισμό διυπηρεσιακό, προστασία των θυμάτων καθώς και εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού. Σημειώνεται ενίσχυση της συνεργασίας με σχετικούς φορείς μεγάλων διεθνών οργανισμών καθώς και των χωρών διέλευσης, προέλευσης και προορισμού²⁴⁸.

Η Ελλάδα, αδιαφιλονίκητα αποτελεί αφενός μεν έδαφος - χώρα διέλευσης και προορισμού για θύματα που διακινούνται με σκοπό τη γενετήσια εκμετάλλευση και τον εξαναγκασμό για εργασία, αφετέρου δε κόμβο ανάπτυξης και προώθησης μεταναστευτικών ροών με διαρκώς σημειούμενη σε ανοδική πορεία τη ποσόστωση αυτών ένεκα γεωγραφικής θέσης. Νεαρές γυναίκες μετακινούνται στον ελλαδικό χώρο από την Ανατολική Ευρώπη, τη Νιγηρία και τα Βαλκάνια, κυρίως με σκοπό τη γενετήσια εκμετάλλευσή τους, τα άρρενα θύματα που διακινούνται με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση προέρχονται κυρίως από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία ενώ, εντός ενός γενικού πλαισίου η παράνομη διακίνηση πραγματοποιείται με σκοπό τα εν λόγω πρόσωπα να εργαστούν σε τομείς της γεωργίας, των κατασκευών ή προς επαιτεία. Μερικά εκ των θυμάτων εντοπίζονται επιπρόσθετα μεταξύ των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται στην Ελλάδα όχι για να παραμείνουν αλλά για να καταλήξουν σε

²⁴⁸ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές " Πορείες" σε εκτός Νόμου "Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 65.

άλλο προορισμό του ΧΕΑΔ. Σημειώνεται δε, πως τα παιδιά θύματα διακίνησης εξαναγκάζονται σε επαιτεία καθώς και στη διάπραξη μικροκλοπών²⁴⁹.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (ΕΜΑ), - μνεία του οποίου θα πραγματοποιηθεί σε επόμενο χρονικό στάδιο εν λόγω κεφαλαίου -, για το χρονικό διάστημα 01.01.2019 έως και 31.07.2019 από τα 82 άτομα που είναι καταγεγραμμένα στο μητρώο του, 58 είναι γυναίκες και κορίτσια, 16 είναι άνδρες και αγόρια, τα 2 είναι άτομα διεμφυλικά και στα 6 το φύλο δεν έχει καταγραφεί στις φόρμες αναφοράς²⁵⁰. Διαπιστώνεται δε, πως η πλειονότητα των ενηλίκων θυμάτων απαντώνται γυναίκες, ενώ επί των παιδών ο αριθμός μοιράζεται εξίσου και στα δύο φύλα. Εκ των γυναικών, μάλιστα, οι 5 ήσαν εγκυμονούσες κατά την υποβολή της αναφοράς, ενώ 13 βρίσκονταν στον ελλαδικό χώρο με τα παιδιά τους, ήτοι παρουσίαζαν ευαλωτότητα μείζονος σημασίας. Κάτω των 35 ετών σημειώνονται τα περισσότερα εκ των ενηλίκων θυμάτων, ενώ τα 40 από τα 82 αναφερόμενα θύματα ανθρώπινης εμπορίας είναι παιδιά (κοινώς περίπου αντιπροσωπεύουν το 50% της αναφοράς), με τα 8 ασυνόδευτα και τα 22 κάτω του 12^{ου} έτους της ηλικίας τους. Αναφορικά τώρα, με την εθνικότητά τους, 19 εξ αυτών είναι Έλληνες ιθαγενείς, γεγονός ιδιαίτερα αξιοσημείωτο με 16 εξ αυτών παιδιά-θύματα εκμετάλλευσης επαιτείας. Οι λοιποί είναι από το Καμερούν (12), τη Βουλγαρία (10), την Αλβανία (7), την Γκάνα (5), τη Λ/Δ. Κονγκό (5), τη Ρουμανία (5), τη Νιγηρία (4), το Πακιστάν (4), τη Γουινέα (2), το Ιράκ (2), το Μπαγκλαντές (2) και (5) από λοιπές χώρες²⁵¹.

²⁴⁹ Ο.π.

²⁵⁰ ΠΑΥΛΑΚΟΥΔΗ Ευφροσύνη, Εφημερίδα «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», Διανομή Παρασκευή 15 Νοεμβρίου – Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2019, άρθρο «Εμπορία Ανθρώπων, το "Αόρατο" Έγκλημα που μας αφορά όλους», Σελ. 23-26.

²⁵¹ Ο.π.

4.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ως σοβαρή παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζεται από το διεθνές δίκαιο η εμπορία ανθρώπων. Από το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο έχουν αρχικά θεσπιστεί νόμοι οι οποίοι αφορούν σε στάδιο αρχικό την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων και, ύστερα από διεθνείς και κατά κύριο λόγο ευρωπαϊκές πιέσεις, η Ελλάδα θέσπισε νόμους εξειδικευμένους στη δίωξη του φαινομένου της παράνομης διακίνησης καθώς και της εμπορίας γυναικών σκοπούμενη τη σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση²⁵².

4.2.1 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΟΧΥΡΩΜΕΝΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Σε ετούτο το σημείο κρίνεται σκόπιμο να γίνει μνεία στις συνταγματικές εγγυήσεις που παρέχει το ελληνικό Σύνταγμα αναφορικά με το υπέρτατο αγαθό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου εν γένει ως βασικό πυρήνα του νομικού πλαισίου του νομικού πλαισίου της προστασίας θυμάτων της ανθρώπινης εμπορίας. Η αξία και η αξιοπρέπεια του ατόμου για πρώτη φορά ρητώς προστατεύεται από το Σύνταγμα. Κατά το άρθρο 2, παρ. 1 του Συντάγματος «ο σεβασμός και η προστασία του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας²⁵³». Στο άρθρο 7, παρ.2 αναφέρεται ότι «τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας ή άσκηση ψυχολογικής

²⁵²ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές “Πορείες” σε εκτός Νόμου “Διαδρομές”, Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 65.

²⁵³ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ Α., «Το Σύνταγμα της Ελλάδος 1975/1986/2001/2008», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, σελ. 2.

βίας, καθώς και άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, απαγορεύονται και τιμωρούνται όπως ο νόμος ορίζει²⁵⁴». Επιπλέον, κατ'άρθρο 106, παρ. 2 «η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας²⁵⁵». Ευκρινώς γίνεται αντιληπτό πως με τις εν λόγω διατάξεις ο συντακτικός νομοθέτης θέλησε να τις αναγάγει σε θεμελιώδεις αρχές για την εν όλω συνταγματική τάξη της χώρας²⁵⁶.

Η διάταξη του άρθρου 2, παρ.1 δεν αποτελεί απλώς μια διάταξη κατευθυντήριας υφής αλλά απαντάται ως μια νομικά πλήρως δεσμευτική διάταξη, η οποία όμως, ένεκα της γενικότητάς της τυγχάνει εφαρμογής μόνον επικουρικά έναντι των ειδικών διατάξεων που κατοχυρώνουν τα διάφορα ατομικά δικαιώματα. Συν τοις άλλοις, περιέχει ερμηνευτικό κανόνα για τον εφαρμοστή του Συντάγματος αλλά και της ολότητας του δικαίου. Και ετούτο διότι η αξία του ανθρώπου συλλήβδην με την αξιοπρέπειά του αποτελούν την υπέρτατη αξία σε μία φιλελεύθερη δημοκρατία²⁵⁷.

Φορείς Συνταγματικά Κατοχυρωμένων Δικαιωμάτων δύναται να είναι μόνο πρόσωπα φυσικά, απαλλαγμένα από οιασδήποτε μορφής διάκριση, ήτοι τόσο ημεδαποί όσο και οι αλλοδαποί και οι ενωσιακοί αλλοδαποί καθώς και οι ανιθαγενείς. Και σε περιπτώσεις λοιπόν, όπου οι αλλοδαποί δεν αποτελούν φορέα ενός ειδικού ατομικού δικαιώματος, η θεμιτή κατ'αρχή κρατική παρέμβαση δεν επιτρέπεται να εισέλθει σε βαθμό που να ενεργεί προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του αλλοδαπού. Ετούτο ισχύει και επί περιπτώσεων όπου είτε

²⁵⁴ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ Α., «*Το Σύνταγμα της Ελλάδος 1975/1986/2001/2008*», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, σελ. 8.

²⁵⁵ ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Π.Δ., «*Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα*», Τόμος Β', Αθήνα – Κομοτηνή, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., 2005, σελ. 1320 & ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ Α., «*Το Σύνταγμα της Ελλάδος 1975/1986/2001/2008*», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, σελ. 132.

²⁵⁶ ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Π.Δ., «*Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα*», Τόμος Β', Αθήνα – Κομοτηνή, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., 2005, σελ. 1323.

²⁵⁷ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «*Trafficking, Εσωτερικές "Πορείες" σε εκτός Νόμου "Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις*», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 65.

το ίδιο τα Σύνταγμα είτε ο νόμος παρέχουν προστασία στους αλλοδαπούς υπό τον όρο της αμοιβαιότητας²⁵⁸.

Σκιαγράφηση της σπουδαιότητας της αξίας του ανθρώπου και της αξιοπρέπειας αυτού επιχειρείται στο άρθρο «Περί της αξίας της ανθρώπινης αξίας» Της κυρίας Παναγοπούλου – Κουτνατζή Φερενίκης, στο οποίο περιπτωσιολογικά γίνεται παράθεση ορισμένων μορφών παραβίασης της ανθρώπινης αξίας και μία εξ αυτών αφορά στην εκμετάλλευση της οικονομικής αδυναμίας μεταναστών και δη γυναικών²⁵⁹.

Είναι επιβεβλημένο σε αυτό το σημείο να τονισθεί πως το ανθρώπινο όν, σύμφωνα με την ηθική του Kant, πρέπει να νοείται ως υποκείμενο, να λειτουργεί αυτονόμως και να χρησιμοποιείται ως σκοπός και όχι προς επίτευξη διαφόρων σκοπών διότι η εν λόγω αυτονομία αποτελεί δίχως άλλο και το σκοπό και λόγο ύπαρξης της αξίας αυτού²⁶⁰. Επιβάλλεται λοιπόν, η οριοθέτηση της ανθρώπινης αξίας όπως και ο καθορισμός του μεγέθους της παραβίασης αυτής αναφορικά πάντα με τις διάφορες εκφάνσεις έκαστης πρακτικής. Δίχως αμφιβολία με την εμπορία ανθρώπων πραγματοποιείται σοβαρή παραβίαση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ώστε το κράτος πρόνοιας να πρέπει άμεσα να ενεργοποιείται προς τον σκοπό των δικαιωμάτων αυτών, όπως συνιστά η αξία του ανθρώπου και η οποία θίγεται, «χαράζεται» από το εν θέματι κοινωνικό φαινόμενο της ανθρώπινης εμπορίας όπως και όλες τις επιμέρους εκφάνσεις αυτού. Τούτων δοθέντων και προς τον σκοπό αυτό η ελληνική έννομη τάξη έχει επικυρώσει τόσο τις διεθνείς συμβάσεις όσο και τις συνθήκες οι οποίες σχετίζονται με το αναφερόμενο στο θέμα κοινωνικό φαινόμενο της εμπορίας

²⁵⁸ ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Π.Δ., «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα», Τόμος Β', Αθήνα – Κομοτηνή, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., 2005, σελ. 1327.

²⁵⁹ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ – ΚΟΥΤΝΑΤΖΗ Φερενίκη, «Περί της αξίας της ανθρώπινης αξίας», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τ. 5, 2010, σελ. 736 & 740.

²⁶⁰ KANT I. (1998), *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*, 1786, Theodor Valentiner (επιμ.), Reclam - Ditzingen pp 428-429 (79).

ανθρώπων και συγκεκριμένα τη σκοπούμενη τη σεξουαλική – γενετήσια και την οικονομική εκμετάλλευσή τους²⁶¹.

4.2.2 Ο ΝΟΜΟΣ 3064/2002

Η εσωτερική έννομη τάξη δεν περιορίζεται στις συνταγματικές εγγυήσεις αλλά τουναντίον πετυχαίνει εξειδίκευση με ειδικότερους νόμους αναγκαστικής ισχύος. Η ενσωμάτωση της Απόφασης – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ έγινε από το ελληνικό κράτος τον Οκτώβριο του 2002 με την έκδοση του Ν.3062/2002 «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών»²⁶². Συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος του κειμένου αναδιαμορφώνονται οι διατάξεις για το αδίκημα της σωματεμπορίας, με ρητή πρόβλεψη όλων των σύγχρονων μορφών τέλεσης παρόμοιων εγκλημάτων ενώ στο δεύτερο μέρος του νομοθετικού κειμένου, η Ελλάδα *prima volta* θεσπίζει νομοθετικές ρυθμίσεις για την παροχή αρωγής για τα πρόσωπα – θύματα εγκλημάτων του εμπορίου δούλων, της ανθρώπινης εμπορίας, της μαστροπείας, της σωματεμπορίας, της ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής²⁶³.

Ο Ν.3064/2002 συνιστά κείμενο εξειδικευμένο για την καταπολέμηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων εφόσον και καθόσον η Ελλάδα δέχθηκε πιέσεις σε διεθνές επίπεδο

²⁶¹ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές “Πορείες” σε εκτός Νόμου “Διαδρομές”, Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 68.

²⁶² Ο.π.

²⁶³ Οι ρυθμίσεις περιλαμβάνουν: α) την προστασία των εννόμων αγαθών τους και ιδίως κ'την κοινωνική υποστήριξή τους, η οποία σχετίζεται με την παροχή στέγης, διατροφής, εν γένει διαβίωσης, περίθαλψης καθώς και υποστήριξη ψυχολογικής και νομικής υφής πάντα με την εξασφάλιση νομικού συμβούλου και διερμηνέα, β) την ένταξη των ανήλικων ατόμων σε εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

αναφορικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος της διεθνικής σωματεμπορίας. Ειδικότερα, από τον εν λόγω νόμο ορίζεται ότι διαπράττει ποινικό αδίκημα: «όποιος με τη χρήση βίας, απειλής ή άλλου εξαναγκαστικού μέσου ή την επιβολή ή την κατάχρηση εξουσίας, προσλαμβάνει, μεταφέρει ή προωθεί εντός ή εκτός της επικρατείας, κατακρατεί, υποθάλπει, παραδίδει με ή χωρίς αντάλλαγμα σε άλλον η παραλαμβάνει από άλλο πρόσωπο με σκοπό να προβεί ο ίδιος ή ο άλλος στη γενετήσια εκμετάλλευση του και οποίος εν γνώσει ενεργεί ασελγή πράξη με πρόσωπο το οποίο τελεί υπό τις συνθήκες που περιγράφονται παραπάνω». Το προϊσχύον νομοθετικό πλαίσιο του Ν.3064/2002 στον ελλαδικό χώρο κρίθηκε μη επαρκές διότι δεν υπήρχε αυτοτελή τιμωρία για την παράνομη διακίνηση και την εμπορία ανθρώπων, αλλά μόνον με επιμέρους διατάξεις του Ποινικού Κώδικα. Παρατηρούταν πολλάκις στα θύματα άνευ άδειας παραμονής υποβολή σε διαδικασία εντοπισμού, σύλληψης, κράτησης έως και απέλασης άνευ παροχής οιασδήποτε μορφής νομική, ψυχολογική ή ιατρική υποστήριξης²⁶⁴.

4.2.3 ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 233/2003

Μια εκ των νομοθετικών ρυθμίσεων του Ν.3064/2002 αποτελεί η καινοτόμα κίνηση της ποινικοποίησης της εν γνώσει αποδοχής υπηρεσιών από άτομο που τελεί υπό συνθήκες εμπορίας. Η πρώτη νομοθετική αυτή προσέγγιση σκοπό είχε την αντιμετώπιση του εν θέματι κοινωνικού φαινομένου από πλευράς ποινικής καταστολής, και όχι τόσο την υποστήριξη, αρωγή και προστασία των θυμάτων – προσώπων εμπορίας ανθρώπων. Ετούτο, όμως, πραγματοποιήθηκε με την επόμενη νομοθετική ρύθμιση, το Π.Δ. 233/2003 (ΦΕΚ Α' 204/28-

²⁶⁴ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές " Πορείες" σε εκτός Νόμου " Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 69.

8-2003) περί προστασίας και αρωγής στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323^A, 349, 351 και 351^A ΠΚ, όπως είχε γίνει πρόβλεψη στη διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 3064/2002. Ιδίως με τη διάταξη του άρθρου 7 του συγκεκριμένου Προεδρικού Διατάγματος, ρυθμίστηκε η παροχή «άμεσης και δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα μέτρα προστασίας και αρωγής», καθώς και η συγκρότηση και η λειτουργία συμβουλευτικών κέντρων για τα οποία μνεία ρητή γίνεται στο Παράρτημα του Προεδρικού Διατάγματος²⁶⁵.

4.2.4 Ν.4198/2013

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη υλοποιήθηκε με το Ν. 4198/2013 (ΦΕΚ Α'215/11-10-2013) για την «Πρόληψη και Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προστασία των θυμάτων αυτής και άλλες διατάξεις» με βήμα σταθερό προς μία πιο θυματοκεντρική προσέγγιση του νομοθετικού πλαισίου²⁶⁶. Σημαντικότερη πρόβλεψη συγκεκριμένου νομοθετικού κειμένου αποτελεί η σύσταση «Γραφείου Εθνικού Εισηγητή για την εκπόνηση, συντονισμό καθώς και εφαρμογή εθνικής στρατηγικής στην αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων στα επίπεδα της πρόληψης, της καταστολής και της δίωξης των δραστών, καθώς και της προστασίας των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, το οποίο υπάγεται απευθείας στο Υπουργείο Εξωτερικών²⁶⁷». Εν τοις πράγμασι, το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ. λειτουργεί ως Εθνικός Συντονιστικός Μηχανισμός όλων των συναρμόδιων φορέων και των

²⁶⁵ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές "Πορείες" σε εκτός Νόμου "Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 69.

²⁶⁶ Ο.π.

²⁶⁷ Άρθρο 6, Ν.4198/2013.

ΜΚΟ, σκοπούμενο τη συστηματική συνεργασία με το Γραφείο Συντονισμού και Δράσης της ΕΕ για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Βασική μέριμνα του Γ.ΕΘ.ΕΙΣ. είναι η δημιουργία του Μηχανισμού Αναφοράς και Παραπομπής Θυμάτων και πιθανών Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (Ε.Μ.Α.) για τον οποίο θα γίνει μνεία σε επόμενη χρονικά ενότητα του συγκεκριμένου κεφαλαίου²⁶⁸.

Περαιτέρω, πέραν των λοιπών τροποποιήσεων του Ποινικού Κώδικα, προβλέφθηκε ρητά η δυνατότητα του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών περί προσωρινής ή ολικής αποχής από την άσκηση ποινικής διώξεως επί παραβάσεων των ρυθμίσεων περί αλλοδαπών και προσώπων που εκδίδονται επ'αμοιβή, καθώς και η μη εκτέλεση – αναστολή της απελάσεως για τους αλλοδαπούς που προβαίνουν σε καταγγελία αξιόποινων πράξεων σχετιζόμενες με την ανθρώπινη εμπορία ή την σωματεμπορία²⁶⁹. Επιπλέον, ρητά θεμελιώνεται η ευθύνη των νομικών προσώπων για πράξεις εμπορίας ανθρώπων ή σωματεμπορίας²⁷⁰, κατά το πρότυπο του Ν. 3625/2007 (ΦΕΚ 290/Α/24-12-2007, Κύρωση, Εφαρμογή του προαιρετικού πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία, την παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις). Ταυτοχρόνως, επιτεύχθηκε πρόσθεση στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας του άρθρου 226 Β, αναφορικά με την ασφάλεια των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας, οι οποίοι καταθέτουν ως μάρτυρες επί όλων των σταδίων της ποινικής διαδικασίας (έως και την απολογία στην επ' ακροατηρίω διαδικασία του κατηγορουμένου – δράστη)²⁷¹. Τέλος, ρητώς κατοχυρώνεται το δικαίωμα εύλογης και προσηκούσης αποζημιώσεως από το Ελληνικό Δημόσιο (αστική ευθύνη Δημοσίου), για τα πρόσωπα – θύματα εμπορίας ανθρώπων ή σωματεμπορίας, τα

²⁶⁸ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές “ Πορείες” σε εκτός Νόμου “Διαδρομές”, Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 70.

²⁶⁹ Άρθρο 2, παρ. 2, Ν.4198/2013.

²⁷⁰ Άρθρο 3, παρ. 1 & παρ. 2, Ν.4198/2013.

²⁷¹ Άρθρο 4, παρ. 2, Ν.4198/2013.

οποία διαμένουν με κατοικία στο έδαφος ελληνικής επικράτειας ή σε έδαφος έτερου κράτους – μέλους της ΕΕ²⁷².

4.3 ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Ένεκα του πολυεπίπεδου και του πολύπλευρου χαρακτήρα της εμπορίας ανθρώπων και παρόλο τις υπαρκτές δυσκολίες εφαρμογής διαφόρων σχεδίων δράσης του φαινομένου στον ελλαδικό χώρο δραστηριοποιούνται φορείς για την - κατά το μέγιστο εφικτό - αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση εν θέματι φαινομένου. Ο Εθνικός Συντονιστής – Εισηγητής, ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς (Ε.Μ.Α.), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) σε συνδυασμό με τις αρμόδιες Αστυνομικές Υπηρεσίες (Καταπολέμηση Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας Α.Ε.Α., Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων των Διευθύνσεων Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης) έχουν ταχθεί για τον εν λόγω σκοπό σημειώνοντας καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της υπάρχουσας κατάστασης μέσα από συντονισμένες δράσεις ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα ιδίως μέσα από τη βαρύτητα που παρουσιάζουν επί του σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων και την αρωγή και προστασία των προσώπων – θυμάτων του «αόρατου» αυτού εγκλήματος.

4.3.1 ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ – Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.

²⁷² Διάταξη του άρθρου 5, Ν.4198/2013.

Το Γραφείο για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (Γραφείο Εθνικού Εισηγητή – Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.) ιδρύθηκε το 2013 με επικεφαλή τον κ. ΜΟΣΚΩΦ Ηρακλή για την Ελλάδα. Ευθύνη βασική του συγκεκριμένου Γραφείου είναι η σύσταση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (Ε.Μ.Α.) για την αναγνώριση πιθανών θυμάτων, την αρωγή και την προστασία τους²⁷³. Στόχο του Εθνικού Εισηγητή αποτελεί η δημιουργία Εθνικής Βάσης Δεδομένων, η άρτια επιμόρφωση συναρμόδιων φορέων οι οποίοι ασχολούνται με την καταστολή του φαινομένου της ανθρώπινης εμπορίας και ιδίως την εμβάθυνση της συνεργασίας με όσους τυγχάνουν δραστηριοποίησης στον τομέα ευαισθητοποίησης του κοινού επί της υπάρχουσας κατάστασης²⁷⁴.

Παράλληλα, το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ. εκπροσωπεί τη χώρα μας στο Δίκτυο Εθνικών Εισηγητών της ΕΕ όπως και σε διεθνείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε θέματα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων (ΟΑΣΕ/ΣτΕ/ΟΗΕ) και είναι υπεύθυνο για τη σύνταξη εθνικών εκθέσεων και ερωτηματολογίων προς τους ανωτέρω οργανισμούς, ενώ επιπροσθέτως μεριμνά για τη συλλογή στοιχείων για εκθέσεις τρίτων κρατών, όπως η ετήσια έκθεση «Trafficking in Persons (TIP) Report» του State Department των Η.Π.Α. Η πολύ – θεματική εκστρατεία κοινωνικής ευαισθητοποίησης «Break the Chain», που πραγματοποιήθηκε με τη μορφή Φεστιβάλ για πρώτη φορά τον Οκτώβριο του 2015, με αφορμή την Πανευρωπαϊκή Ημέρα Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων, και έχει πλέον θεσμοθετηθεί, διέπεται από την ιδέα συ - στράτευσης τέχνης και πολιτισμού με την κοινωνική δράση και ενεργοποίηση, σκοπούμενη τον διαφωτισμό πολλών και ποικίλων οπτικών του εν θέματι κοινωνικού φαινομένου της Εμπορίας Ανθρώπων²⁷⁵.

²⁷³ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.crimetimes.gr/πως-αντιμετωπίζει-η-ελλάδα-την-εμπορία/> , άρθρο της ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Αμαλίας – Μαρίας, «Πως αντιμετωπίζει η Ελλάδα την εμπορία ανθρώπων;», τεύχος 4, Οκτώβριος 2019.

²⁷⁴ Ο.π.

²⁷⁵ Ο.π.

Εντός του ίδιου πλαισίου εντάσσεται και η πρωτοβουλία και προσπάθεια ευαισθητοποίησης του ιδιωτικού φορέα και των επιχειρήσεων με στόχο την εμφανή απαλλαγή των αλυσίδων εφοδιασμού από προϊόντα και υπηρεσίες προερχόμενες από την Ανθρώπινη Εμπορία. Το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ. επιπλέον συμμετέχει, μέσω του Εθνικού Εισηγητή – Συντονιστή, στο Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης (ΥΠ.ΕΞ., 2017). Ο Εθνικός Εισηγητής κ. Μοσκόφ αναφέρει πως πέραν των αστυνομικών αρχών, το θύμα ή ο άνθρωπος ο οποίος έχει έρθει σε επικοινωνία με κάποιο θύμα δύναται ανωνύμως να καλέσει στην ΜΚΟ Α21 στον τηλεφωνικό αριθμό 1109, η οποία ΜΚΟ ενημερώνει τον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς – Ε.Μ.Α., αναλαμβάνοντας την ευθύνη της νομικής υποστηρίξεως καθώς και την εύρεση καταλύματος για το πρόσωπο – θύμα. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται, περαιτέρω, η κινητοποίηση του Υπουργείου Παιδείας αναφορικά με την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση τόσο των μαθητών όσο και των γονέων επί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία. Επίσης, παρόλη τη σημερινή κατάσταση των προσφύγων και των μεταναστών στη χώρα μας, από τον Εθνικό Εισηγητή κ. Μοσκόφ τονίζεται ότι δεν έχουν αυξηθεί οι αναφορές για θύματα trafficking σε αυτούς τους πληθυσμούς, γεγονός το οποίο από μόνο του βγάζει στην επιφάνεια ελλείψεις αναφορικά με την διεξαγωγή αναφορών και ερευνών των θυμάτων από μεριάς διεθνών και μη οργανισμών²⁷⁶.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 62% των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων προορίζονται για σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση. Τα ανήλικα κορίτσια και οι γυναίκες ανέρχονται στο **96%** των βεβαιωμένων και εικαζόμενων

²⁷⁶ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.crimetimes.gr/πως-αντιμετωπίζει-η-ελλάδα-την-εμπορία/> , άρθρο της ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Αμαλίας – Μαρίας, «Πως αντιμετωπίζει η Ελλάδα την εμπορία ανθρώπων;», τεύχος 4, Οκτώβριος 2019.

θυμάτων και εκτιμάται ότι μόνον το **1 έως 2%** εκ των θυμάτων ίσως καταφέρει να γλιτώσει από την εγκληματική αυτή δραστηριοποίηση. Μείζονος σημασίας σε αυτό το σημείο, απαντάται η ευαισθητοποίηση όλων μας ενάντια στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων αλλά και σε οποιασδήποτε άλλης φύσεως έγκλημα²⁷⁷.

4.3.2 ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ - Ε.Κ.Κ.Α.

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) συνιστά Ν.Π.Δ.Δ. και λειτουργεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Κατά τη δράση του παρέχει υπηρεσίες τόσο πρωτοβάθμιας (πρόληψη, ανοιχτή φροντίδα) όσο και δευτεροβάθμιας (φιλοξενία προστατευμένη) και τριτοβάθμιας (εξειδικευμένη και προσαρμοσμένη στις ανάγκες έκαστου προσώπου - θύματος) κοινωνικής φροντίδας, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 3, Ν.2646/98²⁷⁸, ενώ ταυτόχρονα ασκεί ρόλο συντονιστικού χαρακτήρα επί του Δικτύου Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης. Το Δίκτυο των Υπηρεσιών και των Μονάδων του Ε.Κ.Κ.Α. που υλοποιούν δράσεις Κοινωνικής Παρέμβασης παρέχοντας υπηρεσίες Κοινωνικής Φροντίδας είναι η Εθνική Γραμμή Εκτάκτου Ανάγκης 197, η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας 1107, τα Αποκεντρωμένα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης, , οι Ξενώνες Επείγουσας Υποδοχής Γυναικών σε κρίση συνοδευόμενες από τα τέκνα τους, τα καταφύγια Προστατευμένης Φιλοξενίας Γυναικών και των παιδιών τους θυμάτων κακοποίησης, εμπορίας, διακίνησης,

²⁷⁷ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.crimetimes.gr/πως-αντιμετωπίζει-η-ελλάδα-την-εμπορία-ανθρώπων/> , άρθρο της ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Αμαλίας – Μαρίας, «Πως αντιμετωπίζει η Ελλάδα την εμπορία ανθρώπων;», τεύχος 4, Οκτώβριος 2019.

²⁷⁸ Διαδικτυακός Ιστότοπος www.ekka.org.gr , αρχείο «ΚΟΙΝΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING», {Συνεδρίαση Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Θέμα Ημερήσιας Διάταξης: 'Εμφυλη Βία Περισσότερες Μορφές, Πέμπτη 04.06.2015, αίθουσα «Προέδρου Αθανάσιου Κωνσταντίνου Τσαλδάρη, 223»}, σελ. 14, πραγματοποίηση download 24.11.2019 & ώρα 22:12 μ.μ.

εκμετάλλευσης, κ.α., οι Κοινωνικοί Ξενώνες Αστέγων, η Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων (επί εκτάκτων γεγονότων, φυσικών ή άλλων καταστροφών με αποστολή ειδικών ομάδων κοινωνικής παρεμβάσεως), η Υπηρεσία Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης (επιτόπια επείγουσα παρέμβαση με τις κατάλληλες κινητές μονάδες)²⁷⁹.

Βάσει του ιδρυτικού του νόμου (Ν.3106/2003, ΦΕΚ 30 Α'), σκοπός του Ε.Κ.Κ.Α. είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες καθώς και πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης²⁸⁰.

Οι πληθυσμιακές ομάδες στις οποίες απευθύνονται οι υπηρεσίες και οι επιχειρησιακές δραστηριότητες του Ε.Κ.Κ.Α. είναι κυρίως ομάδες προδήλως ευάλωτες και ευπαθείς, άτομα εβρισκόμενα σε κατάσταση κρίσης και άμεσης κοινωνικής ανάγκης, όπως οι κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους και τα θύματα ανθρώπινης εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων μα και κάθε πολίτης ο οποίος βρίσκεται σε κατάσταση ψυχοκοινωνικής κρίσης, την οποία το άτομο δεν είναι σε θέση να διαχειριστεί και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά²⁸¹.

Συγκεκριμένα, για την προστασία και την αρωγή θυμάτων εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων το Ε.Κ.Κ.Α. είναι ο μοναδικός κρατικός φορέας ο οποίος παρέχει τόσο υποστήριξη όσο και προστασία, μέσω της λειτουργίας καταφυγίων σε Αττική και Θεσσαλονίκη, παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης όπως και διαμεσολάβηση προς λήψη κατάλληλης ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως και αποτελεσματικής νομικής υποστηρίξεως. Επιπροσθέτως, εν θέματι κρατικός Φορέας βρίσκεται πάντα σε σχέση σταθερής συνεργασίας

²⁷⁹ Διαδικτυακός Ιστότοπος www.ekka.org.gr, αρχείο «ΚΟΙΝΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING», {Συνεδρίαση Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Θέμα Ημερήσιας Διάταξης: Έμφυλη Βία Περισσότερες Μορφές, Πέμπτη 04.06.2015, αίθουσα «Προέδρου Αθανάσιου Κωνσταντίνου Τσαλδάρη, 223»}, σελ. 14-15, πραγματοποίηση download 24.11.2019 & ώρα 22:12 μ.μ.

²⁸⁰ Ο.π.

²⁸¹ Ο.π.

με τον Εθνικό Εισηγητή, τις ΜΚΟ, με δημόσιες υπηρεσίες και ιδίως με τις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές αρμόδιες επί του ζητήματος.

Το Ε.Κ.Κ.Α., στο πλαίσιο του διαδραστικού του ρόλου ως τριτοβάθμιος φορέας, αναπτύσσει, πέραν των λοιπών, σειρά συντονιστικών δράσεων στον τομέα της πρόνοιας. Σημαντικότερες εξ αυτών, για την αντιμετώπιση του κοινωνικού μας ζητήματος, αποτελούν αδιαφιλονίκητα η Διαχείριση και η λειτουργία του Συστήματος Διαχείρισης Αιτημάτων Στέγασης των αιτούντων άσυλο όπως και των ασυνόδευτων ανηλίκων, σε συνεργασία πάντα με όλους τους συναρμόδιους φορείς, το συγχρηματοδοτούμενο έργο «e – proποία για τον πολίτη», το οποίο αφορά στην ενιαία ηλεκτρονική δικτύωση και στην οριζόντια διασύνδεση των Υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και τέλος η Υπηρεσία Πιστοποίησης των φορέων ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας²⁸²(η οποία γνωμοδοτεί για την Ειδική Πιστοποίηση τους από το Υπουργείο Εργασίας).

Πάντα, επί του τέλους του πρώτου διμήνου κάθε έτους, από το Ε.Κ.Κ.Α. συντάσσεται και υποβάλλεται έκθεση προς τα αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης Κοινωνικής Εντάξεως και Κοινωνικής Συνοχής και της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στην οποία γίνεται αναλυτική μνεία της προόδου αναφορικά με την υλοποίηση των στόχων, των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση αυτών καθώς και των προτάσεων περί διορθωτικών

²⁸² Διαδικτυακός Ιστότοπος www.ekka.org.gr , αρχείο «ΚΟΙΝΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING», {Συνεδρίαση Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Θέμα Ημερήσιας Διάταξης: Έμφυλη Βία Περισσότερες Μορφές, Πέμπτη 04.06.2015, αίθουσα «Προέδρου Αθανάσιου Κωνσταντίνου Τσαλδάρη, 223»}, σελ. 14-15, πραγματοποίηση download 24.11.2019 & ώρα 22:12 μ.μ.

παρεμβάσεων, βάσει στοιχείων που αντλούνται από το προαναφερθέν πληροφοριακό σύστημα «e – pronoia για τον πολίτη»²⁸³.

4.3.3 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Για την πρόληψη και την καταστολή εγκλημάτων τα οποία εμφανίζουν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος όπως και εγκλημάτων που αφορούν στην εμπορία ανθρώπων και στην εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής αυτών, αρμόδιες Αστυνομικές Υπηρεσίες συνιστούν οι Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων των Διευθύνσεων Ασφάλειας αττικής και Θεσσαλονίκης²⁸⁴ αντιστοίχως, οι οποίες ακολουθούν την κάτωθι συγκεκριμένη διάρθρωση:

α) Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών και Στρατηγικής: το συγκεκριμένο τμήμα είναι αρμόδιο για τη στέγαση, την επεξεργασία, τη σύνδεση, την ανάλυση, την αξιολόγηση του υπαρκτού, παρεχόμενου πληροφοριακού υλικού, που αφορά το οργανωμένο έγκλημα. Για την εξυπηρέτηση εν λόγω σκοπού, το τμήμα αυτό συνεργάζεται άμεσα και στενά με το Κέντρο Συλλογής και Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πληροφοριών της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Α.Ε.Α. Επιπρόσθετη αρμοδιότητα συγκεκριμένου τμήματος αποτελεί η εγκληματολογική καθώς και η επιχειρησιακή στρατηγική ανάλυση της ολότητας των υπαρκτών πληροφοριακών δεδομένων και στοιχείων όπως και η εισήγηση λειτουργικού, τακτικού, και στρατηγικού σχεδιασμού με σκοπό την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και την ορθή κατάρτιση μνημονίων ενεργειών και σχεδίων – σχεδιασμών όλων των Υπηρεσιών Ασφαλείας.

²⁸³ Ο.π.

²⁸⁴ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=3711&Itemid=656&lang = , τελευταία πρόσβαση 21.12.2019 & ώρα 23:32 μ.μ.

β) Τμήμα Εξακριβώσεων και Τεκμηρίωσης Πληροφοριών: εν θέματι τμήμα είναι αρμόδιο για την έρευνα των πραγματοποιηθέντων – επίσημων καταγγελιών, την επιβεβαίωση της αξιοπιστίας των πληροφοριών και κυρίως την εξακρίβωση στοιχείων που αφορούν την οργανωμένα εγκληματική δράση. Προς τούτο, το συγκεκριμένο τμήμα συνεργάζεται με τις λοιπές διωκτικές αρχές. Επιπλέον, η φύση του τμήματος επιτάσσει την διαβίβαση πληροφοριών και στοιχείων στις λοιπές Υποδιευθύνσεις της αντίστοιχης Διεύθυνσης προκειμένου να αξιοποιηθούν για την εξιχνίαση υποθέσεων αρμοδιότητάς τους όπως και την παροχή συνδρομής σε υπηρεσίες οι οποίες επιλαμβάνονται επί διερεύνησης τέτοιας φύσεως εγκληματικών πράξεων.

γ) Τμήμα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων: εν λόγω τμήμα είναι αρμόδιο για την καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας, τη δίωξη των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας – σεξουαλικής ελευθερίας και της εν γένει οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, όπως και για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας περί των εκδιδομένων προσώπων. Περαιτέρω είναι αρμόδιο για την παροχή προστασίας και αρωγής για τα πρόσωπα – θύματα της εμπορίας ανθρώπων καθώς και της οικονομικής και γενετήσιας – σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε στενή συνεργασία με συναρμόδιες Υπηρεσίες και Κοινωνικούς Φορείς (Ε.Κ.Κ.Α. φερειπείν).

δ) Τμήμα Επιχειρησιακής Τακτικής και Δράσης: το συγκεκριμένο τμήμα είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση – εκτέλεση των επιχειρήσεων, εντός του πλαισίου εκπλήρωσης των στόχων ανωτέρω Υποδιευθύνσεων²⁸⁵.

²⁸⁵ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=3711&Itemid=656&lang = , τελευταία πρόσβαση 21.12.2019 & ώρα 23:32 μ.μ.

Οι Υποδιευθύνσεις Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος και Εμπορίας Ανθρώπων των Διευθύνσεων Ασφαλείας Αττικής και Θεσσαλονίκης δύνανται, κατόπιν διαταγής του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, να επιλαμβάνονται και επί υποθέσεων εκτός περιφέρειάς τους προκειμένου να συνδράμουν τις κατά τόπο αρμόδιες αστυνομικές Υπηρεσίες²⁸⁶.

4.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

Όταν ο κύκλος υλοποίησης πολιτικών της ΕΕ φτάνει στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο ολοκλήρωσής του, τότε λαμβάνει χώρα σχέδιο εθνικό υλοποίησης εκάστοτε πολιτικής αντεγκλητικού περιεχομένου. Ο τρόπος υλοποίησης και εφαρμογής των απαιτούμενων ευρωπαϊκών πολιτικών για την ελλαδική επικράτεια απαντάται μέσω των *focal points*²⁸⁷, τα οποία αποτελούν σημεία πραγματοποίησης των αναγκαίων δράσεων.

Η Ελληνική Αστυνομία στο πλαίσιο εν λόγω δράσεων, για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) του Υπουργείου Εργασίας, το οποίο αποτελεί, σύμφωνα με το Ν.3106/2003, τον εθνικό συντονιστικό φορέα του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής αλληλεγγύης της χώρας μας²⁸⁸. Συγκεκριμένα, ο *Κλάδος Δημόσιας Ασφάλειας του*

²⁸⁶ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=3711&Itemid=656&lang=, τελευταία πρόσβαση 21.12.2019 & ώρα 23:32 μ.μ.

²⁸⁷ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²⁸⁸ Επίσημος Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, www.astynomia.gr, τελευταία πρόσβαση 17.11.2019 & ώρα 22:35 μ.μ.

Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, δημιουργεί βήμα – βήμα και σύμφωνα με τις επιταγές τις EUROPOL, το πλάνο δράσεων και προτεραιοτήτων με γνώμονα τις προαναφερθείσες ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και το αποστέλλει στις Υπηρεσίες πρώτης γραμμής (Ε.Κ.Κ.Α.) προς οριστική υλοποίηση και εφαρμογή εκάστοτε πολιτικής απόφασης²⁸⁹.

Περαιτέρω, μέσω του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οι αρμόδιες υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας – ΕΛ.ΑΣ συνεργάζονται με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) όπως και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας για τη δέουσα παροχή αρωγής και προστασίας στα πρόσωπα – θύματα της Εμπορίας Ανθρώπων καθώς και με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) για την πραγματοποίηση του ασφαλούς επαναπατρισμού των συγκεκριμένων προσώπων²⁹⁰.

Μέσω της ΕΛ.ΑΣ. επιπλέον, επιτυγχάνεται ανάθεση και διεκπεραίωση υποθέσεων αφορώσες εμπορία ανθρώπων για τις οποίες επιχειρείται αποτελεσματική συνεργασία με τις ξένες Διπλωματικές Αρχές στη χώρα μας αναφορικά πάντα με την αρωγή και την προστασία των προσώπων – θυμάτων υπηκόων τους στις εν θέματι υποθέσεις²⁹¹.

4.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Παρόλη την ύπαρξη αυστηρών μέτρων και ποινικού πλαισίου, το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων μέχρι και σήμερα όχι μόνο δεν έχει αντιμετωπιστεί με επάρκεια, αλλά τα

²⁸⁹ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

²⁹⁰ Επίσημος Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, www.astynomia.gr, τελευταία πρόσβαση 17.11.2019 & ώρα 22:40 μ.μ.

²⁹¹ Ο.π.

τελευταία έτη σημειώνει διόγκωση, προσλαμβάνοντας επικίνδυνες και ανησυχητικές διαστάσεις.

Ήδη σε επίπεδο διερευνήσεως της εγκληματικής πράξης, ως βασικό πρόβλημα απαντάται η δυσχέρεια χαρακτηρισμού μιας πράξης ως σωματεμπορίας ή εμπορίας ανθρώπων, προκειμένου να καταστεί εφικτή και υλοποιήσιμη η εφαρμογή των ειδικών ανακριτικών πράξεων του άρθρου 253^A ΚΠΔ (φερειπείν άρση απορρήτου, ελεγχόμενες μεταφορές, καταγραφή δραστηριότητας ή άλλων γεγονότων εκτός κατοικίας με συσκευές εικόνας ή ήχου, συσχέτιση ή συνδυασμό δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πραγματοποίηση ανακριτικής διεισδύσεως) ή η απόδοση της ιδιότητας του «θύματος» επί συγκεκριμένου προσώπου προκειμένου να αξιοποιηθεί κατά το δέοντα τρόπο στην ποινική διαδικασία²⁹².

Η δυσκολία αρχικά οφείλεται στο γεγονός ότι για την πραγμάτωση της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων απαιτείται η χρήση συγκεκριμένων μέσων τέλεσης. Παραδείγματος χάριν, ως σωματεμπορία δεν τιμωρείται στο νόμο κάθε γενετήσια εκμετάλλευση του/ενός ατόμου, αλλά μόνον πράξεις που γίνονται με χρήση απατηλών μέσων ή μέσων εξαναγκαστικής υφής. Επιπλέον, η αδυναμία έγκαιρης απόδοσης της ιδιότητας του θύματος στο πρόσωπο δημιουργεί ιδιαίτερος σοβαρά προβλήματα στην αντιμετώπιση του συγκεκριμένου φαινομένου. Όταν φερειπείν ένα άτομο συλλαμβάνεται να βρίσκεται στην επικράτεια παρανόμως, διατάσσεται κατά κανόνα η άμεση επαναπροώθηση αυτού ή η διοικητική του απέλαση, δίχως να ερευνάται κάθε φορά προηγουμένως εάν τυγχάνει πράγματι ή όχι πρόσωπο – θύμα ανθρώπινης εμπορίας²⁹³. Έτσι, ως Ελλάδα, οδηγούμαστε σε μια διαδικασία ολοκλήρωσης μέσω της απομάκρυνσης του εν θέματι ατόμου με μη υλοποίηση καθηκόντων του αρμόδιου εισαγγελέα και με μοναδικό αποτέλεσμα τη μη

²⁹² ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Εμπορία Ανθρώπων: Ειδικά μέτρα αντιμετώπισης και προβλήματα εφαρμογής τους», Ποινική Δικαιοσύνη, 2006, 9^ο έτος, τεύχος 2, Σελ. 234-237.

²⁹³ Ο.π.

καταγγελία των σε βάρος του προσώπου πράξεων. Ένεκα των ανωτέρω, σε ετούτο το σημείο καθοριστικής σημασίας κρίνεται ο ρόλος των διοικητικών δικαστών κατά την κρίση από μέρους τους προσφυγών κατά της διοικητικής απέλασης ορισμένων προσώπων, εφόσον και καθόσον έκαστη φορά είναι επιβεβλημένη η πραγματοποίησης έρευνας αν τα εν λόγω πρόσωπα τυγχάνουν θύματα εμπορίας ανθρώπων ή όχι²⁹⁴.

Αντίστοιχη προβληματική ανακύπτει ως προς την χορήγηση μέτρων αρωγής στα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Ως προς αυτά το πρόβλημα εντείνεται εκ των ορισμένων από το Προεδρικό Διάταγμα 233/2003 προϋποθέσεων οι οποίες επιτάσσουν την προσφορά στην παροχή προστασίας και αρωγής στα θύματα μόνον εάν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή αν τα εν λόγω έχουν προσφύγει στις αρμόδιες Υπηρεσίες και Μονάδες Παροχής Προστασίας και Αρωγής (άρθρο 2, ΠΔ 233/2003)²⁹⁵. Προδήλως ανωτέρω στοιχεία δεν συντρέχουν όταν απλώς το θύμα συλλαμβάνεται να βρίσκεται παράνομα στην ελληνική επικράτεια.

Περαιτέρω, σοβαρά προβλήματα ανακύπτουν και κατά τη διαδικασία παροχής προστασίας στα πρόσωπα – θύματα, ακόμα και αφότου τους αποδοθεί εν λόγω χαρακτηρισμός. Όπως προκύπτει από υπόμνημα 17 μη κυβερνητικών οργανώσεων, τον Ιούνιο του έτους 2004, η ανεπαρκής προσπάθεια παροχής προστασίας είχε ως αποτέλεσμα από τα 300 πιστοποιημένα θύματα ανθρώπινης εμπορίας, να τυγχάνουν φιλοξενίας σε ξενώνες μόλις **20** εξ αυτών και να σημειώνεται παράλληλα **μηδενική εμπλοκή** αυτών ως διάδικοι σε δίκη²⁹⁶.

Κατόπιν, λοιπόν, ανωτέρω μνείας, κρίνεται επιβεβλημένο σε αυτό το σημείο να λεχθεί πως δεν δύναται πλέον ο ρόλος της πολιτείας αναφορικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου να περιορίζεται ως ρόλος ενός αποκλειστικά ποινικού βεληνεκού. Χρήσιμο σαφώς το ποινικό

²⁹⁴ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Εμπορία Ανθρώπων: Ειδικά μέτρα αντιμετώπισης και προβλήματα εφαρμογής τους», Ποινική Δικαιοσύνη, 2006, 9^ο έτος, τεύχος 2, Σελ. 234-237.

²⁹⁵ Ο.π.

²⁹⁶ Ο.π.

δίκαιο, μόνο του όμως ανεπαρκές και ακρωτηριασμένο. Έκαστο κράτος – μέλος της ΕΕ θα πρέπει πλέον στις μέρες μας να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου και ως τέτοια από την Γνωμοδότηση του 1998 της Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής της ΕΕ είχε ήδη προσδιορίσει την εξάπλωση της φτώχειας καθώς και την έλλειψη ευκαιριών βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου στις χώρες προέλευσης των θυμάτων σε συνδυασμό με τη ματεριαλιστική τάση και την κοινωνική κρίση που δυστυχώς επικρατούν κυρίαρχα στις ανεπτυγμένες κοινωνίες.

Ο πολιτισμός των ανθρώπων είναι σαφώς υπόθεση κάθε κράτους ξεχωριστά. Είναι ξεκάθαρο πλέον πως η εμπορία ανθρώπων ανθεί σε ένα κράτος μόνο όσο υφίσταντο «περσόνες» έτοιμες να αποδεχθούν τα «προϊόντα» της, ήτοι μόνον όταν η ζήτηση ανταποκρίνεται στο μέγιστο στην υπαρκτή προσφορά. Και ετούτο προδήλως απαντάται μέσα από την ετοιμότητα των πελατών να αγοράσουν το «προσφερόμενο προϊόν». Η διαμόρφωση μιας πολιτικής περιορισμού της ζήτησης, η προβολή ενός άλλου μοντέλου αξιών ενδεχομένως ίσως να διαμόρφωση ένα - αν μη τι άλλο - πιο αποτελεσματικό μονοπάτι με πορεία την πάταξη και την ορθή αντιμετώπιση εν λόγω φαινομένου. Σε αυτό το σημείο κομβικής υφής, ο ρόλος του κράτους, των ΜΜΕ καθώς και των Ανεξάρτητων Αρχών που έχουν δημιουργηθεί για την εποπτεία αυτών, κρίνεται άκρως σημαντικός, με βασική ευθύνη για τη χάραξη της συγκεκριμένης πολιτικής να ρέπει προς το ίδιο το κράτος δεδομένου ότι επί του συγκεκριμένου επιπέδου δεν έχουν επιτευχθεί υλοποιήσιμες καταστάσεις ικανοποιητικής επάρκειας. Επιτακτική, λοιπόν, η παρουσία μιας συστηματικής προσπάθειας σκοπούμενης την προάσπιση της ελευθερίας, μιας ελευθερίας που θα αποτελεί ύψιστο αγαθό ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ατομικής ευδαιμονίας.

4.6 ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ - ΥΠΟ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ 2019

Πριν την παράθεση ορισμένων περιπτώσεων trafficking, αξίζει να λεχθεί πως εν λόγω φαινόμενο σταχυολογεί τρία (3) στάδια βασικά: α) τη στρατολόγηση (απαγωγή π.χ., μερική ή ολική εξαπάτηση, «υποδούλωση»/ δέσμευση λόγω χρεών), β) τη μεταφορά από τη χώρα προέλευσης στην χώρα προορισμού (φεριπείν με πλοίο, τρένο, αεροσκάφος, οδικώς, και πεζή, ταξί αυτοκίνητα, φορτηγά, απροκάλυπτα ή κρυφά) και γ) την εμπορευματική ή οικονομική/σεξουαλική εκμετάλλευση, με κυρίαρχο σχήμα τη χώρα προέλευσης, τη χώρα διαμετακόμισης και τη χώρα υποδοχής (κακομεταχείριση π.χ., κατακράτηση των ταξιδιωτικών εγγράφων ταυτότητας, περιορισμός/κράτηση και συνεχής επιτήρηση μέσα σε οίκους ανοχής ή σε άλλα «ασφαλή σπίτια», συνεχής αλλαγή τόπου, απειλές, εκφοβισμοί κ.α.)²⁹⁷.

Στην Ελλάδα η επικρατούσα κατάσταση επί του φαινομένου αφορά στην ένταξη και την εκμετάλλευσή τους στην πορνεία. Οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων των διακινούμενων προσώπων συνδέονται άρρηκτα με το φύλο τους, δεδομένου ότι περισσότερα εξ αυτών των ατόμων είναι ανήλικα κορίτσια και γυναίκες. Τονίζεται δε, με σαφήνεια, πως ο όρος «σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση» δεν αποδίδει επαρκώς τη διττή φύση εν θέματι εκμετάλλευσης γνωρίζοντας ότι η εξαναγκαστικώς εκδιδόμενη υφίσταται σεξουαλική εκμετάλλευση από τον πελάτη και οικονομική εκμετάλλευση της σεξουαλικότητάς της από τον διεθνο – σωματέμπορο²⁹⁸.

²⁹⁷ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές “ Πορείες” σε εκτός Νόμου “Διαδρομές”, Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 39.

²⁹⁸ Ο.π.

Ακολουθεί στο ακριβώς επόμενο στάδιο της συγκεκριμένης ενότητας, συνοπτική παράθεση ορισμένων υποθέσεων – περιπτώσεων, ολοκληρωμένων από άποψη ποινικής – δικονομικής διαδικασίας και υπό εξιχνίαση.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Α

Η Μαίρη κατάγεται από τη Νιγηρία. Η άσχημη κατάσταση για αυτή ξεκίνησε περίπου στις αρχές του έτους 2010, όταν αποδέχτηκε την πρόταση από τον διακινητή της, άτομο του άμεσου φιλικού και οικογενειακού της περιβάλλοντος. Της υποσχέθηκε ο συγκεκριμένος πως στην Ελλάδα θα έχει μια καλή εργασιακή θέση με άκρως δελεαστικές οικονομικές απολαβές, κατοικία καθώς και καλό εργασιακό περιβάλλον και κλίμα. Ο ομοεθνής της λοιπόν, πριν την προσεγγίσει, γνώριζε το ευάλωτο της κοινωνικής θέσεως της Μαίρη όπως και την άσχημη οικονομική κατάστασή της.. εκμεταλλευόμενος λοιπόν και τα θρησκευτικά της πιστεύω, της όρισε ως προϋπόθεση για τη μεταφορά της την επίσκεψη αμφότερων και των δύο στον μάγο της φυλής «Τζούτζου» ‘ώστε η Μαίρη να δεθεί με μάγια «Βουντού», όπου και την όρκισε να μην σπάσει την συμφωνία τους. Η Μαίρη αποδέχτηκε την εν λόγω πρόταση, δεδομένου ότι για αυτήν ετούτο αποτελούσε μια κατάσταση απολύτως φυσιολογική. Σε μια τέτοια περίπτωση το θύμα αυθυποβάλλεται σε τέτοιο βαθμό όπου καταλήγει στο σημείο να δέχεται οτιδήποτε έχει λεχθεί κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης τελετής, λαμβάνοντας την εν λόγω αποδοχή ως αναπόσπαστο τμήμα της ίδιας του της προσωπικότητας. Έτσι λοιπόν με την ευχή -όρκο η Μαίρη δεσμεύτηκε να διατηρήσει την απόλυτη σιωπή της σε περίπτωση σύλληψης της από αστυνομικές αρχές κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Πείστηκε πως σε περίπτωση όπου καταγγείλει τον ομοεθνή της κάποιο κακό θα συνέβαινε είτε στην ίδια είτε στην οικογένειά της. Επιπρόσθετα, δεσμεύτηκε με τον όρκο του χρέους του διακινητή της σχετικά με τα μεταφορικά της έξοδα και την πλαστή της βίβα. Η Μαίρη λοιπόν μεταφέρθηκε από το Λάγος στην Τουρκία και από εκεί οδικώς Κωνσταντινούπολη. Εκεί την ανέμενε συνεργός της εγκληματικής οργάνωσης με τον οποίο

ήρθε σε επαφή μαζί του μέσω κινητού τηλεφώνου το οποίο της είχε προμηθεύσει ο ομοεθνής της. Ο δράστης λοιπόν, της εγκληματικής οργάνωσης την μετέφερε σε μία κατοικία στην οποία διέμενε επί μία εβδομάδα και μετέπειτα την μετέφερε επί των συνόρων του Έβρου, όπου τα σύνορα τα διήλθε μόνη της. Στα σύνορα η Μαίρη συνελήφθη από αστυνομικές αρχές και αιτήθηκε άσυλο, όπως ακριβώς την είχε συμβουλέψει ο διακινητής της. Ένα μήνα διήρκησε η κράτηση της έως ότου να εκδοθεί οριστική απόφαση ασύλου. Από τον Έβρο ταξίδεψε με τρένο στην Αθήνα, χρησιμοποιώντας χρήματα τα οποία της είχε δανείσει ο ομοεθνής της. Επί του σταθμού Λαρίσης την περίμενε ένα άλλο μέλος της εγκληματικής οργάνωσης, όπου παρέλαβε την Μαίρη και την οδήγησε σε υπόγειο διαμέρισμα της Κυψέλης. Στο συγκεκριμένο σπίτι υπήρχε άλλη μια γυναίκα ονόματι «Μάνταμ». Επί τόπου από τη Μαίρη αφαίρεσαν όλα της έγγραφα και το κινητό της τηλέφωνο. Της έκαναν σαφές πως τίποτα δεν θα συμβεί από όσα της είχε υποσχεθεί ο ομοεθνής της και της γνώρισαν πως μόνος τρόπος για να ξεχρεώσει ήταν να εκδίδεται. Σε αρχικό στάδιο της ασκήθηκε έντονη ψυχολογική βία, εξαιτίας του όρκου που είχε δώσει στον «Τζούτζου» και έτσι η Μαίρη αναγκάστηκε να ενδώσει σε ότι της επέβαλαν. Της είπαν ότι έπρεπε να βγει στο δρόμο και να εκπορνεύεται για διάστημα δύο μηνών μέχρι να ξεχρεώσει και εν συνεχεία τα χρήματα που θα αποσπούσε από τους πελάτες θα μπορούσε η ίδια να τα κρατάει ή να τα στείλει στην οικογένειά της. Σύμφωνα με την κατάθεση της Μαίρη: *«Επειτα από λίγες ημέρες ήρθαν κι άλλες κοπέλες στο διαμέρισμα. Μέναμε σε ένα δωμάτιο μαζί με την "Μάνταμ". Η "Μάνταμ" ήταν η γυναίκα του αρχηγού της εγκληματικής οργάνωσης και έπρεπε να την υπακούμε. Εάν ήθελα να βγω από το σπίτι έπρεπε να πάρω άδεια από αυτήν. Κάθε φορά που αρνιόμουν να βγω στο πεζοδρόμιο, η "Μάνταμ" μου υπενθύμιζε τον όρκο που είχα δώσει στον "Τζούτζου" και πόσο μεγάλο κακό θα πάθω εγώ και η οικογένειά μου εάν τον αθετήσω. Σκέφτηκα πολλές φορές να δραπετεύσω αλλά φοβόμουν τις συνέπειες από τον όρκο που είχα δώσει. Μέσα στο σπίτι υπήρχαν που ήταν εκεί για τρία χρόνια και δεν μπορούσαν να ξεφύγουν, με αποτέλεσμα*

αυτό να με απογοητεύει ακόμα περισσότερο». Η Μαίρη έκανε αυτή τη δουλειά επί τρείς μήνες, ώπου τον Μάρτιο του 2010, κατόπιν ελέγχου των αστυνομικών αρχών, την ανακάλυψαν, έδωσε κατάθεση με την βοήθεια ψυχολόγων, αναγνωρίστηκε ως θύμα trafficking και έως και σήμερα εν έτη 2019, φιλοξενείται σε ξενώνα αρωγής και προστασίας θυμάτων και εργάζεται σε ένα νησί του ελλαδικού χώρου, προσπαθώντας να ξεχάσει τα όσα συνέβησαν σε αυτήν.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Β

Εν λόγω περίπτωση εξακριβώθηκε από την Ελληνική Αστυνομία το Φεβρουάριο έτους 2011. Εν αντιθέσει με την προηγούμενη περίπτωση, η εν λόγω περιλαμβάνει τη διάσταση της έντονης σωματικής βίας που ασκούν οι δράστες στα θύματα με σκοπό τη σεξουαλική – γενετήσια εκμετάλλευση²⁹⁹. Οι δράστες, οι συνεργοί της εγκληματικής οργάνωσης όπως και τα θύματα συγκεκριμένης περίπτωσης είναι Ρουμανικής καταγωγής.

Εδώ το θύμα πάλι τυγχάνει μη καλής οικονομικής κατάστασης. Στην αναζήτηση της να βρει εργασία προκειμένου να απαλλαχθεί από την κατάσταση φτώχειας, προσεγγίζεται από έναν Ρουμάνο υπήκοο ο οποίος της υπόσχεται εργασία ως καθαρίστρια στην Ελλάδα. Με έξοδα λοιπόν, και οδηγίες του Ρουμάνου υπηκόου, η Λίλιαν φτάνει στην Αθήνα όπου την παραλαμβάνουν Ρουμάνοι υπήκοοι – μέλη της Εγκληματικής Οργάνωσης και τη μεταφέρουν σε ένα σπίτι στο κέντρο της Αθήνας. Σε αρχικό στάδιο της αφαιρούν όλα τα ταξιδιωτικά έγγραφα, την ταυτότητά της και το κινητό της τηλέφωνο. Εν συνεχεία της αποκαλύπτουν πως οτιδήποτε της είχε τάξει ο Ρουμάνος υπήκοος στην πατρίδα της δεν ήταν αληθινά και πως από εκείνη τη στιγμή είχε χρέος απέναντί τους ύψους χιλίων οκτακοσίων (#1.800,00#) ευρώ. Της διασαφηνίζουν πως μοναδικός τρόπος για να ξεχρεώσει είναι να εργάζεται σε οίκους ανοχής ως πόρνη. Η Λίλιαν – πρόσωπο θύμα (γεννηθείς το 1992) καταθέτει τα κάτωθι:

²⁹⁹ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές “ Πορείες” σε εκτός Νόμου “Διαδρομές”, Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 47.

«Αρχικά σοκαρίστηκα και αντέδρασα έντονα. Οι δράστες της Εγκληματικής Οργάνωσης μου άσκησαν έντονη σωματική βία με δυνατά χτυπήματα σε όλο το κορμί μου. Επειδή δεν συνεργαζόμουν, μια εκ των δραστών (Ρουμάνος υπήκοος) φόρεσε ένα προφυλακτικό στο χέρι της και με βίασε παρά φύση, προκειμένου να κάμψει κάθε αντίδραση μου. Αυτό συνέβη αρκετές φορές και μου τόνιζε διαρκώς ότι με προετοιμάζει για να εκπορνεύομαι στον οίκο ανοχής και να ικανοποιώ τις ιδιαίτερες προτιμήσεις των πελατών. Ένα μέλος της Εγκληματικής Οργάνωσης (Ρουμάνος υπήκοος), κατόπιν των υποδείξεων της Ρουμάνας, επανειλημμένα με βίαζε παρά φύσει. Όλη αυτή η συμπεριφορά έκαμψε την αντίδρασή μου. Με έκανε να καταρρεύσω ψυχολογικά. Δεν ήξερα εάν έξω ήταν ημέρα ή νύχτα. Εξαναγκάστηκα να κάνω ότι μου ζητούσαν και να εργαστώ στον οίκο ανοχής». Η Λίλιαν εργάστηκε στον συγκεκριμένο οίκο ανοχής περίπου δύο εβδομάδες. Μία ημέρα κατόρθωσε να δραπετεύσει από το σπίτι. Άρχισε να τρέχει και να ουρλιάζει σε πανικόβλητη κατάσταση παρακαλώντας για βοήθεια. Άμεσα οι περαστικοί αντελήφθησαν πως κάτι περίεργο συμβαίνει με αυτή τη κοπέλα. Αφού την προσέγγισαν και κατάφεραν να την ηρεμήσουν, κάλεσαν την αστυνομία όπου η Λίλιαν δέχτηκε να καταθέσει σχετικώς.

Σύμφωνα με τις υποδείξεις της Λίλιαν, διενεργήθηκε από τις αστυνομικές αρχές κατ'οίκον έρευνα στην συγκεκριμένη κατοικία. Εκεί ανευρέθηκαν άλλες δύο Ρουμάνες – θύματα, όπου σύμφωνα με την κατάθεσή τους στις αρχές τους είχε ασκηθεί εξίσου έντονη σωματική βία. Δυνατά χτυπήματα με μπουνιές και κλωτσιές στο σώμα και το κεφάλι και με έναν σιδηρολοστό χτυπήματα στα χέρια και στα πόδια. Οι δράστες υποχρέωναν τις κοπέλες να εκπορνεύονται σε οίκο ανοχής και να αποσπούν από έκαστο πελάτη το ποσό των είκοσι ευρώ ανταποκρινόμενες σε οποιαδήποτε σεξουαλική απαίτηση – επιθυμία τους. Κατά την επιστροφή τους στο σπίτι τους αφαιρούνταν όλα τα πορνικά έσοδα. Συνέχιζαν να τις απειλούν τόσο με φωνές όσο και με την άσκηση σωματικής βίας, υποδεικνύοντας τους πως πρέπει να κάνουν τουλάχιστον τριάντα ραντεβού την ημέρα, κοινώς να πηγαίνουν με

τουλάχιστον τριάντα άνδρες ημερησίως. Μια εκ των συγκεκριμένων γυναικών είχε φτάσει σε σημείο να πηγαίνει με σαράντα άνδρες ημερησίως ακόμη και τις ημέρες της εμμήνου ρύσεως. Εν τέλει όλοι δράστες συνελήφθησαν και προφυλακίστηκαν. Και τα τρία (3) θύματα έγιναν αποδέκτες στην Ελλάδα αρωγής και προστασίας από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) και στη πάροδο του χρόνου κάποια εξ αυτών εξέφρασαν την επιθυμία να επαναπατριστούν³⁰⁰.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Γ (ΥΠΟ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗ)

Η συγκεκριμένη περίπτωση αφορά υπόθεση που βρίσκεται ακόμη σε στάδιο προανακριτικό. Κατόπιν μιας δια ζώσης συνεντεύξεως με τον Αστυνομό Α΄ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑ Σπυρίδωνα της Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων, αρμόδιο για την εν θέματι υπόθεση καθώς και για την πορεία αυτής, ο κ. ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ ανέφερε τα κάτωθι: «Η συγκεκριμένη περίπτωση έχει υλοποιηθεί και εξελιχθεί με τη μέθοδο στρατολόγησης του λεγόμενου "Love Boy", η οποία αποτελεί μια πολύ παλιά τεχνική. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη "στρατηγική", οι δράστες της εγκληματικής οργάνωσης λαμβάνουν υπόψη την ευαλωτότητα και τρωτότητα των θυμάτων τους και κατ' επέκταση την εκμεταλλεύονται προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός τους. Ο δράστης εν θέματι περίπτωσης, προσεγγίζει το θύμα – κοπέλα ανήλικη ετών 17 από κοινωνική ομάδα των ΡΟΜΑ εκ Βαλκανικής χώρας με ότι συνεπάγεται η συγκεκριμένη πληροφορία για την ευαλωτότητα του ατόμου. Οι γονείς της ανήλικης κοπέλας επιθυμούσαν να την παντρέψουν. Ο δράστης λοιπόν, γνωρίζοντας τα ανωτέρω προσεγγίζει το ανήλικο θύμα, της πούλησε "έρωτα" και την υποσχέθηκε γάμο εάν δεχόταν να μετακομίσουν στην Γερμανία όπου απλώς για αρχή η κοπέλα θα εργαζόταν ως οικιακή βοηθός. Φθάνοντας Γερμανία, ο δράστης είχε βγάλει για την κοπέλα εισιτήριο και διαβατήριο, τα οποία πλήρωσε

³⁰⁰ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές " Πορείες" σε εκτός Νόμου "Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019, Σελ. 65.

ο ίδιος, πράξη η οποία σε επόμενο στάδιο εκδηλώνει ξεκάθαρα την σκοπιμότητα του. Έτσι η κοπέλα - θύμα ταξίδεψε με τον εν λόγω και αφού έφθασαν Γερμανία, την κλείδωσε σε ένα διαμέρισμα, την βίασε, την χτύπησε λέγοντας της πως εκείνος πλήρωσε τα εισιτήρια της και πως ο μοναδικός τρόπος να του το ξεπληρώσει είναι να εκδίδεται. Αν η κοπέλα αρνούταν να το κάνει, της κατέστησε σαφές πως θα ενημέρωνε τους γονείς της για το γεγονός ότι η 17χρονη εκδίδεται στη Γερμανία. Μετά από σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα και προκειμένου το θύμα να μην αποκτήσει οικειότητα με κάποιον από τους πελάτες και τύχει βοήθειας από κάποιον εξ αυτών, ο δράστης μετέφερε τη κοπέλα από τη Γερμανία στη Γαλλία. Η ανήλικη κατάφερε να το σκάσει από το γαλλικό κράτος και εν συνεχεία βρέθηκε στη Θεσσαλονίκη. Ο δράστης την εντόπισε στη συμπρωτεύουσα, προσπάθησε να την απαγάγει πλην όμως δεν τα κατάφερε και έπειτα το θύμα κατέληξε στις Αρχές όπου και κατήγγειλε την όλη κατάσταση. Ανωτέρω δράση αφορά υπό εξιχνίαση υπόθεση και σε περίπτωση εξιχνίασης της η εκδίκασή της εξαρτάται από τη χώρα σύλληψης. Σε αυτό το κομβικό και κρίσιμο σημείο, η συμβολή της EUROJUST αποτελεί βοήθεια ουσίας».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Postrema autem non minimus, στην εποχή του σήμερα ένεκα παγκοσμιοποίησης, το έγκλημα έπαψε να περιορίζεται και να αναπτύσσεται εντός των στενών εδαφικών ορίων ενός κράτους και εμφανίζεται σε οργανωμένη μορφή με διασυνοριακή διάσταση. Σε αυτήν την κατάσταση, δίχως άλλο συνέβαλαν οι δυνατότητες γρήγορης ανταλλαγής των πληροφοριών, τις τεχνογνωσίας και της γνώσης εν γένει, η ευκολία στο τομέα μετακινήσεως προϊόντων και προσώπων καθώς και η αλληλεπίδραση πολιτισμών. Εμφανίστηκαν λοιπόν, νέοι τύποι εγκλημάτων αμ και διατάραξης της τάξης στους οποίους περιλαμβάνεται και η εμπορία ανθρώπων ως σοβαρή μορφή του οργανωμένου εγκλήματος. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δεν έμειναν αδιάφορα στη νέα αυτή κατάσταση ,με την οποία εμφανιζόταν η εγκληματικότητα. Ενδεικτικό των προσπαθειών της ΕΕ προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση είναι ότι δεδομένης της πρωτοφανούς μεταναστευτικής ροής μεταναστών ένεκα προσφυγικής κρίσεως τη θέση του FRONTEX έλαβε η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή, προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η αντιμετώπιση της παρουσίας του φαινομένου του trafficking, ενώ σε παράλληλη διάσταση, προβλέφθηκε ειδικό κέντρο εντός της EUROPOL για την καταπολέμηση της ανθρώπινης εμπορίας συνδυαστικά με την παράνομη μετανάστευση (EMSC). Και σε ετούτο το σημείο αξίζει να λεχθεί πως ο ρόλος της EUROPOL ως κόμβου για την ανταλλαγή πληροφοριών, με στόχο βασικό τη διαρθρωτική βελτίωση της ενωσιακής αρχιτεκτονικής διαχειρίσεως δεδομένων για τον συνοριακό έλεγχο και την ασφάλεια εντός ΧΕΑΔ. Σε επίπεδο εθνικό τώρα, οι προσπάθειες του ελληνικού κράτους, δεδομένης της υπάρχουσας κατάστασης κρίνονται ικανοποιητικές με υπαρκτή όμως την έλλειψη ορθολογικότερης μα και αποτελεσματικότερης προσέγγισης, αρωγής και προστασίας των προσώπων – θυμάτων, εφόσον και καθόσον έως και ο χαρακτηρισμός τους ως θύματα

ορισμένες φορές ένεκα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης κρίνεται δυσχερής και αναποτελεσματικός,

Συμπερασματικά και καταληκτικά, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι όλοι οι Οργανισμοί και τα Συστήματα, ενωσιακοί και εθνικοί, που έχουν δημιουργηθεί και διατηρούν λειτουργικότητα και δράση, έχουν στόχο βασικό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και ιδίως την διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ασφαλείας των πολιτών, ευρωπαίων και μη. Παραλλήλως, όμως θα πρέπει να υφίσταται σεβασμός της ιδιωτικότητας έκαστου πολίτη όπως και της ολότητας των δικαιωμάτων αυτού και αυτό διότι ο Χώρος Ασφάλειας δεν επιτρέπεται να αποβαίνει σε βάρος του Χώρου Ελευθερίας, αλλά αντίθετα θα πρέπει να επιδιώκεται μόνο η αρμονική συνύπαρξη. Και όλο αυτό προς εγγύηση μη κλονισμού των θεμελίων του ευρωπαϊκού πολιτισμού, ο οποίος απαντάται ως αποκλειστικά ανθρωποκεντρικός σκοπούμενος την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας αυτού³⁰¹. Όπως και να έχει ο μοχλός της αλλαγής, ιδίως επί τέτοιων εγκληματικών φαινομένων όπως συνιστά η ανθρώπινη εμπορία, είναι ευθύνη τόσο της ίδιας της Ένωσης όσο και κάθε Κράτους – Μέλους της. Όπως στοχευμένα είχε πει ο Νίκος Καζαντζάκης, «να αγαπάς την ευθύνη, είσαι υπεύθυνος να αλλάξεις τον κόσμο, αν δεν αλλάξει θα φταις εσύ!».

³⁰¹ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., 2008, Κεφάλαιο 9, σελ. 299.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Υπό το πρίσμα ερευνητικής κίνησης και μεθόδου ολοκληρώθηκε η ανωτέρω προσπάθεια. Κάθε βιβλιογραφική έρευνα, όπως και η εν λόγω, περιλαμβάνει πρωτογενείς, δευτερογενείς και τριτογενείς πηγές πληροφόρησης.

Οι πρωτογενείς πηγές περιγράφουν γεγονότα ή αναφέρουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας αποτελούν τις πρωτογενείς πηγές πληροφόρησης. Τα στοιχεία της πληροφόρησης που παρέχουν δεν έχουν υποστεί επεξεργασία ή αξιολόγηση και βασίζονται αποκλειστικά στον συγγραφέα . Αποτελούν το πρωτότυπο υλικό κατά τη περίοδο εκδήλωσης ενός γεγονότος και δεν έχουν υποστεί φιλτράρισμα μέσω αξιολόγησης ή ανάλυσης. Εμπεριέχουν εκθέσεις,

δημιουργικές ιδέες, πρωτότυπα γεγονότα, δημοσιεύσεις αποτελεσμάτων εμπειρικών παρατηρήσεων και μελετών και οποιοδήποτε αντικείμενο μπορεί να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω έρευνα και μελέτη. Αναλυτικότερα στις πρωτογενείς πηγές κατατάσσονται: βιβλία, περιοδικά ποικίλης ύλης, εφημερίδες, αυτοβιογραφίες και απομνημονεύματα, ημερολόγια και επιστημονικά περιοδικά, αρχειακό υλικό και χειρόγραφα, κυβερνητικά έγγραφα, φωτογραφίες, πίνακες ζωγραφικής, ταινίες, ντοκιμαντέρ, ηχογραφήσεις, έρευνες, ψηφοφορίες και στατιστικές.

Στις δευτερογενείς πηγές πληροφόρησης ανήκουν τα δημοσιεύματα που στηρίζονται στην επεξεργασία των αποτελεσμάτων των πρωτογενών δημοσιευμάτων και έχουν δεχτεί επεξεργασία ή τροποποιήσεις. Από τις πρωτογενείς πηγές, οι δευτερογενείς αναλύουν, κάνουν κριτική ή επαναδιατυπώνουν πληροφορίες από άλλες δευτερογενείς πηγές. Δευτερογενείς θεωρούνται ακόμη κι εκείνες που παρουσιάζουν και περιγράφουν γεγονότα που δεν στηρίζονται στην προσωπική παρατήρηση και συμμετοχή του συγγραφέα ενώ δίνουν τη δυνατότητα ο ερευνητής να μπορεί να επεκτείνει την έρευνά του και σε άλλα πεδία που σχετίζονται με το θέμα της έρευνας του.

Εδώ εντάσσονται: εκπαιδευτικά εγχειρίδια, επιστημονικά περιοδικά και παρουσιάσεις σε συνέδρια, περιοδικά ποικίλης ύλης, άρθρα εφημερίδας και άρθρα διαδικτύου.

Δημοσιεύματα που βασίζονται σε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές και δημιουργήθηκαν με στόχο να καλύψουν ειδικές ανάγκες ή απευθύνονται σε ειδικό κοινό, αποτελούν τις τριτογενείς πηγές πληροφόρησης.

Αυτές συνιστούν την περίληψη ή την εισαγωγή σε ένα σύγχρονο ερευνητικό πρόβλημα, συγκεντρώνουν τις πληροφορίες από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές και για όποιον επιθυμεί να εμβαθύνει περισσότερο στο αντικείμενο της έρευνας του προσφέρουν μια λίστα

με πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Σε αυτές τις πηγές κατηγοριοποιούνται γενικές εγκυκλοπαίδειες, ειδικές εγκυκλοπαίδειες, βιογραφίες, θεματικά λεξικά και εγχειρίδια³⁰².

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι. ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Α. Βιβλία – Μελέτες- Ομιλίες

- ♦ ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ Σ. Ανατολή, μεταπτυχιακή εργασία Μεταπτυχιακού Κύκλου Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης Τμήματος Νομικής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, έτος :2014, πρόσβαση στο διαδίκτυο και πραγματοποίηση download:09.09.2019 και ώρα 23:17 μ.μ.
- ♦ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Θ., *«Ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου ως αρχή και δικαίωμα στο Σύνταγμα του 1975. Συγχρόνως μια συμβολή στη δογματική των ατομικών*

³⁰²Κέφης Β. (2003), *«Ο Ιδεατός Τύπος Γραφειοκρατίας του Max Weber και ο Λειτουργικός Δημόσιος Τομέας»*, Διοικητική Ενημέρωση, τ. 25, Ιανουάριος, σελ. 33- 40.

δικαιωμάτων και την ερμηνεία του άρθρου 2, παρ. 1 του Συντάγματος του 1975», έτος 2010, Αθήνα, Εκδόσεις: ΣΑΚΚΟΥΛΑ Αντ. Ν.

- ♦ ΒΑΘΡΑΚΟΚΟΙΛΗΣ Αντώνιος, «Το οργανωμένο έγκλημα και οι τρόποι αντιμετώπισής του», Εγκληματολογικά αριθμός 14, ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., Αθήνα 2001.
- ♦ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή «Έκθεση προς Υπουργείο Εξωτερικών για το Ελληνοβουλγαρικό Συνέδριο με θέμα "Greek – Bulgarian Cooperation against Trafficking in Children"».
- ♦ ΓΑΛΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Φανή, Διδακτορική Διατριβή, «Το ευρωπαϊκό δίκαιο μπροστά στη πρόκληση της εμπορίας ανθρώπων». Τμήμα Νομικής, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2013, πραγματοποίηση download 15.10.2019.
- ♦ ΓΑΡΔΙΚΑΣ Κ., *Η Διεθνής των Αστυνομικών Συνεργασία, Η Interpol.*, Π.Χρ IB.
- ♦ ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Π.Δ., «Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα», Τόμος Β', Αθήνα – Κομοτηνή, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ. Ν., 2005.
- ♦ ΔΡΟΣΑΚΗ Ασημένια, Διπλωματική Εργασία, ΜΠΣ «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Διακυβέρνηση», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Απρίλιος 2018, Σελ. 11-14, τελευταία πρόσβαση 28.10.2019 & πραγματοποίηση download 11.10.2019 ,10:49 π.μ.
- ♦ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ Αλεξάνδρα, εργασία εξαμήνου άνευ μνείας περαιτέρω στοιχείων συγγραφέα, πραγματοποίηση download από τον ιστότοπο academia.edu, 26.08.2019 και ώρα 22:04.
- ♦ ΚΕΦΗΣ Β. (2003), «Ο Ιδεατός Τύπος Γραφειοκρατίας του Max Weber και ο Λειτουργικός Δημόσιος Τομέας», Διοικητική Ενημέρωση, τ. 25, Ιανουάριος 2012.
- ♦ ΚΙΟΥΠΗΣ Δημήτριος, «Εμπόριο ανθρώπινων οργάνων – Ένα παγκόσμιο εγκληματικό φαινόμενο & ο ρόλος του Διαδικτύου», *Ποινικός Λόγος*, Τεύχος 4, Ιούλιος – Αύγουστος 2002.
- ♦ ΚΟΣΜΑΤΟΣ Κ., «Οι ευπαθείς ή κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες του πληθυσμού ως θύματα εμπορευματοποίησης ανθρώπινων οργάνων», *Ποινική Δικαιοσύνη*, Μάρτιος 2005.
- ♦ ΚΟΥΡΤΗΣ Βασίλης «Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005 για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων», σε ΠΑΠΑΣΙΩΠΗ – ΠΑΣΙΑ Ζωή «Το νομικό καθεστώς για της αλλοδαπές γυναίκες, θύματα εκμετάλλευσης και παράνομης διεθνούς διακίνησης», ΤΟΜΟΣ ΙΙΙ, *Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Προσπάθειες*, ΕΠΕΑΕΚ, Πυθαγόρας ΙΙ, Φύλο – Ισότητα, Τμήμα Νομικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Επιτροπή Ερευνών, Θεσσαλονίκη 2008.
- ♦ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ

ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010.

- ◆ ΚΥΡΙΑΖΗ Τένια, «Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές & Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου », ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Ιανουάριος 2010.
- ◆ ΜΑΓΚΑΚΗΣ Γ.Α., «Ποινικό Δίκαιο», γ ' έκδοση βελτιωμένη, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1984.
- ◆ ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑΣ Δ. Κωνσταντίνος, «ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ: ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ», ΑΘΗΝΑ 2014, Ακαδημία Αθηνών, ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, Αριθμ. 17, (ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Ερευνητική Βιβλιογραφία).
- ◆ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ Α., «Το Σύνταγμα της Ελλάδος 1975/1986/2001/2008», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008.
- ◆ ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ Ιωάννη, «Ασφάλεια και Ελευθερία. Ερμηνεία του Ν.2928/2001 για το οργανωμένο έγκλημα και σχετικά κείμενα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε., 2002, Θεσσαλονίκη.
- ◆ ΜΠΑΛΑΟΥΡΑ Ιωάννα & ΜΠΙΤΣΙΚΑ Ερασμία, «Το Διασυνοριακό Οργανωμένο Έγκλημα ως Απειλή για την Ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, έτος 2018, πραγματοποίηση download 20.09.2019 & ώρα 10:00.
- ◆ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α' της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX (συνέντευξη δια ζώσης).
- ◆ ΜΥΛΩΝΑΚΗ Εμμανουέλλα, «The Manipulation of Organized Crime by Terrorists: Legal and Factual Perspectives», International Criminal Law Review, έτος 2002.
- ◆ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ – ΚΟΥΤΝΑΤΖΗ Φερενίκη, «Περί της αξίας της ανθρώπινης αξίας», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, τ. 5, 2010.
- ◆ ΠΑΝΟΥΣΗΣ Ι., «Δυνητικός και Επικίνδυνος κόσμος και Εγκλήματα Δυνητικής Διακινδύνευσης», ΠοινΛογ 2005.
- ◆ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 5^η έκδοση, Αθήνα, 2016.
- ◆ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Ο Χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., Αθήνα, 2008.

- ♦ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Δονάτος, «Δημοκρατικό Έλλειμμα και ο Χώρος με έμφαση στην Αστυνομική Συνεργασία», Ευρωπαϊκό Κέντρο Έρευνας και Κατάρτισης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης Παντείου Πανεπιστημίου, εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2007.
- ♦ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Ι. Δονάτος, «Ευρωπαϊκό Δίκαιο», 4^η έκδοση, ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΝΤ., 2001.
- ♦ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ Μάρκος, «Η Τρομοκρατία στο Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομικό Πλαίσιο, Όργανα και Οργανισμοί, Δράσεις πρόληψης και Καταπολέμησης», Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, έτος 2019.
- ♦ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ Μάρκος, «Οι Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εξωτερική, Γεωργική, Μεταναστευτική», Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, έτος 2016.
- ♦ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Κ. Αντώνιος, ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ – ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ Α. Μαρία & ΣΥΚΙΩΤΟΥ Π. Αθανασία, Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών, «Σωματεμπορία, Ο Ρόλος του πελάτη, Νομική προσέγγιση και Εμπειρικά Δεδομένα», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤ., Αθήνα – Κομοτηνή, 2013.
- ♦ ΠΑΥΛΑΚΟΥΔΗ Ευφροσύνη, Εφημερίδα «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», Διανομή Παρασκευή 15 Νοεμβρίου – Κυριακή 17 Νοεμβρίου 2019, άρθρο «Εμπορία Ανθρώπων, το "Αόρατο" Έγκλημα που μας αφορά όλους».
- ♦ ΠΕΡΡΑΚΗΣ Σ., «Ο ΧΩΡΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ & ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΜΠΕΡΕ ΣΤΗ ΧΑΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΚΕΙΝΑ», εκδ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. Αντ., έτος:2007.
- ♦ ΠΟΘΟΥΛΑΚΗ Αντωνία, «Trafficking, Εσωτερικές " Πορείες" σε εκτός Νόμου "Διαδρομές", Ηθικές, νομικές και ψυχολογικές προεκτάσεις», Επιστημονικές Εκδόσεις :ΠΕΔΙΟ Α.Ε., Αθήνα, 2019.
- ♦ ΡΙΖΑΒΑ Φωτεινή, «Οργανωμένο Έγκλημα – θεωρητική προσέγγιση, κατ ' άρθρο ερμηνεία και νομολογιακή αντιμετώπιση», εκδ. ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα 2012.
- ♦ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ Ν.Κ., «Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ ΑΝΤ., 1995.
- ♦ ΣΙΝΗ Αικατερίνη, Final draft φοίτησης, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Τμήμα Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης, Αθήνα, έτος 2015.
- ♦ ΣΥΚΙΩΤΟΥ Αθανασία, «Η έννοια του θύματος στην εμπορία ανθρώπων», εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. Αντ., έτος 2003, παράγραφος 464.
- ♦ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Εμπορία ανθρώπων – Οι Διεθνείς Κατευθύνσεις, το ισχύον ποινικό δίκαιο και το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη», Ποινική Δικαιοσύνη, τεύχος 48 Απρίλιος 2002.

- ♦ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ – ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ Ελισάβετ, «Εμπορία Ανθρώπων: Ειδικά μέτρα αντιμετώπισης και προβλήματα εφαρμογής τους», Ποινική Δικαιοσύνη, 2006, 9^ο έτος, τεύχος 2.
- ♦ ΤΖΩΡΤΖΗ Βιργινία, Διπλωματική Εργασία, Νομική Σχολή, Τομέας Διεθνών Σπουδών, ΜΠΣ Διεθνών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, «Κράτος Δικαίου και ΧΑΕΔ», τελευταία πρόσβαση 28.10.2019 & download 27/9/2019 και περί ώρα 21:45 μ.μ.
- ♦ ΧΛΟΥΠΗΣ Γ.Δ. «Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα», εκδόσεις: ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα, έτος 2005.
- ♦ ΧΡΥΣΙΚΟΣ Δημοσθένης «Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος», Ποινικός Λόγος, Τεύχος 1, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2001.

B. Άρθρα

- ♦ «Εμπορία Ανθρώπων, το “αόρατο” έγκλημα που μας αφορά όλους», ΠΑΥΛΑΚΟΥΔΗ Ευφροσύνη, 15 έως 17.11.2019, «ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ», σελ. 23-26.
- ♦ «Εμπορία Ανθρώπων: Ο Αθέατος Κόσμος των Σύγχρονων Σκλάβων», ΠΑΥΛΑΚΟΥΔΗ Ευφροσύνη, Κυριακή 17.11.2019, ώρα 00:02 π.μ., « LIBERAL: ελεύθερη ενημέρωση».
- ♦ Αστυνομική Ανασκόπηση, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας/ Διεύθυνση Επικοινωνίας/Τμήμα Ιστορίας –Εκδόσεων, Αθήνα, Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2015, Σελ. 34-35.

II. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

A. Βιβλία – Μελέτες- Ομιλίες

- ♦ BANKS Mark and BARNETT Clive, «The Uses of Social Science», The Open University of United Kingdom, Walton Hall, Milton Keynes, MK7 6AA, 2012, pp. 124-132.

- ◆ BERGER S. «No end in sight: Why the end demand movement is the wrong focus for efforts to eliminate human trafficking», *Harvard Journal of Law and Gender*, Vol. 35, 2012, pp. 527-528.
- ◆ Brown G. and Geis G. «The Transnational Traffic in Human Body Parts», *Journal of Contemporary Criminal Justice*, Vol. 24, No. 3, 2008, pp. 215: εδώ με ενδιαφέρον παρουσιάζεται πως η καταληκτική φράση επί του ορισμού «αφαίρεση οργάνων» τέθηκε σαφώς «αδέξια» σχετιζόμενη πάντα με τον υπόλοιπο ορισμό.
- ◆ Coster van Voorhout Jill E. B., υποσημείωση 73, Σελ. 62.
- ◆ Coster van Voorhout Jill E. B., υποσημείωση 73, Σελ. 63 & Ερμηνευτική Αναφορά της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπ. 406, παράγραφος 95, παραπέμπουσα στην υπόθεση *Van Droogenbroek κατά Βελγίου*, No. 7906/77.
- ◆ DEMLEITNER Nora «Forced Prostitution :naming an international offence», *Fordham International Law Journal*, Vol. 18, November 1994, pp 167-169.
- ◆ JANE Kim, «Trafficked: domestic violence, Exploitation in Marriage, and the Foreign – Bride Industry», *Virginia Journal of International Law*, Vol. 51, No. 2, 2011, pp. 443-506.
- ◆ KANT I. (1998), *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*, 1786, Theodor Valentiner (επιμ.), Reclam - Ditzingen pp 428-429 (79).
- ◆ OBOKOTA Tom, “Trafficking and smuggling in human being in Europe: Protection of individual rights or states, interests”, υποσημείωση υπ. αριθμόν 319.
- ◆ POLITI Alessandro, “The threat of Organized Crime in Balkans, Southwest European and Black Sea Studies”, May 2002, pp. 39-63.
- ◆ SANDERSON THOMAS M., «Traditional Terror and Organized Crime: Blurring the Lines», *SAIS Review of International Affairs*, vol. XXIV no 1, 2004, EBSCO, JOHN HOPKINS UNIVERSITY PRESS, pp 46-61, article, download: 10.10.2019 και ώρα 02:15 μ.μ).

B. Άρθρα

- ♦ «Il Regolamento (EU) 2019/1896 relativo alla riforma di Frontex e della Guardia di Frontiera e Costiera Europea: da “Fira Brigade” ad amministrazione Europea Integrata?», VITELLO Daniela, Emilio De Capitani, 06.12.2019, SIDIBlog.
- ♦ «FRONTEX : 30 MILA LE PERSONE SALVATE NEL 2019», RaiNews, 03.10.2019, formal site: www.rainews.it.

III. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

A. Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- ♦ Δελτίο Τύπου Επιτροπής IP-13-309 09.04.2013, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-309_el.htm, τελευταία πρόσβαση 05 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 22:55 μ.μ.

B. Συμβούλιο ΕΕ

- ♦ Επίσημος διαδικτυακός ιστότοπος <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee>, τελευταία πρόσβαση 24.11.2019 & ώρα 21:02 μ.μ.
- ♦ <http://www.consilium.europa.eu/el/council-eu/configurations/jha/#>, Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ), {τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 11:20 π.μ.}.

Γ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- ♦ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Χώρος Ασφάλειας ελευθερίας και Δικαιοσύνης, γενικές πτυχές», τελευταία πρόσβαση 20.09.2019 και ώρα 00:22 μ.μ.

- ♦ Θεματολογικό δελτίο για την ΕΕ – έτος 2019 – www.europarl.europa.eu/factsheets/el - «Αστυνομική Συνεργασία», τελευταία πρόσβαση και πραγματοποίηση download 25.09.2019 και ώρα 00:21 μ.μ.
- ♦ Θεματολογικά Δελτία για την ΕΕ: Διαχείριση των εξωτερικών συνόρων, http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuLd=FTU_4.2.4.html, τελευταία πρόσβαση 01.11.2019 & ώρα 11:25.

Δ. Διάφορα

- ♦ Γλωσσάριο Σύνοψης Σένγκεν (σύμβαση και συμφωνία), http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/schengen_agreement.html?locale=el, τελευταία πρόσβαση 27.10.2019 & ώρα 21:00 μ.μ.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος HEPHAESTUS RESEARCH REPOSITORY www.hephaestus.nup.ac.cy/handle/11728/6906, τελευταία πρόσβαση 13.10.2019 & ώρα 19:34 μ.μ.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος hephaestus.nup.ac.cy/handle/11728/6906, ΤΣΑΠΠΗΣ Νικόλαος, διπλωματική εργασία «Μορφές και αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη», Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, έτος 2014, σελ. 4-5, πραγματοποίηση download 25.09.2019, ώρα 15:12 μ.μ.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.crimetimes.gr/πως-αντιμετωπίζει-η-ελλάδα-την-εμπορί/>, άρθρο της ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Αμαλίας – Μαρίας, «Πως αντιμετωπίζει η Ελλάδα την εμπορία ανθρώπων;», τεύχος 4, Οκτώβριος 2019.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος <http://www.mfa.gr/brussels/monimi-antiprosopeia-ee/elladen-ee/europaikos-khoros-dikaiosunes-eleutherias-kai-asfaleia.html?page=3>, Ευρωπαϊκός Χώρος Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας, πρόσβαση – επίσκεψη ιστότοπου 18.09-2019 & ώρα 23:38.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος www.ekka.org.gr, αρχείο «ΚΟΙΝΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ TRAFFICKING», {Συνεδρίαση Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Θέμα Ημερήσιας Διάταξης: 'Εμφυλη Βία Περισσότερες Μορφές, Πέμπτη 04.06.2015, αίθουσα «Προέδρου Αθανάσιου Κωνσταντίνου Τσαλδάρη, 223»}, σελ. 14, πραγματοποίηση download 24.11.2019 & ώρα 22:12 μ.μ.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος www.unodoc.org, «United Nations Office on Drugs and Crime, Combating Trafficking in Persons in accordance with the Principles of Islamic Law», Νέα Υόρκη, Μάρτιος 2010, διαθέσιμο ακόμα στον ιστότοπο www.unodoc.org, τελευταία πρόσβαση 21.10.2019 & ώρα 03:06 π.μ.

- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος Εθνικού Αρχείου Διδακτορικών Διατριβών (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης), www.didaktorika.gr .
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος Ψηφιακής Πλατφόρμας Ελληνικής Νομοθεσίας www.e-nomothesia.gr .
- ♦ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος ACADEMIA.EDU, www.academia.edu*updates@academia-email.com .
- ♦ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=3711&Itemid=656&lang= , τελευταία πρόσβαση 21.12.2019 & ώρα 23:32 μ.μ.
- ♦ Επίσημος Ιστότοπος Interpol (2015a) – Crime Areas- <http://www.interpol.int/Crime-areas> , πρόσβαση και πραγματοποίηση download 20 Ιουλίου 2019 & ώρα 23:32μ.μ.
- ♦ Επίσημος ιστότοπος Ελληνικής Αστυνομίας, www.astynomia.gr , « ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, ΕΝΝΟΙΑ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ», τελευταία πρόσβαση στον ιστότοπο: 25.09.2019 & ώρα 15:23 μ.μ.
- ♦ «CEPOL: αποστολή, όραμα και αξίες», www.cepol.europa.eu , τελευταία πρόσβαση 19.11.2019 & ώρα 23:50 μ.μ.
- ♦ Επίσημος διαδικτυακός ιστότοπος EUROJUST , www.eurojust.europa.eu , τελευταία πρόσβαση 20.11.2019 & ώρα 01:45 π.μ.
- ♦ http://eurlex.europa.eu/summary/glossary/internal_security_committee.html?locale=el , ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (COSI), {τελευταία πρόσβαση στο διαδίκτυο 21.11.2019 & ώρα 12:03 μ.μ.}
- ♦ Download pdf qc0114638eln, την 5.11.2019, «Ο ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΑΡΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ – ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΕ» στον διαδικτυακό ιστότοπο της EUROPOL www.europol.europa.eu .
- ♦ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος INTERPOL, www.Interpol.int.
- ♦ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος EUROPOL, www.europol.eu.int.
- ♦ Europol, Eurojust, forum on organized crime – the EU is getting organized against crime, http://ec.europa.eu/justice_home.
- ♦ «Προφίλ της Europol», www.europol.europa.eu , πρόσβαση και πραγματοποίηση download pdf στις 14 Νοεμβρίου 2019 & ώρα 10:05 π.μ.
- ♦ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας « Έκθεση για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2017», σελ. 1 έως 2, Α.Ε.Α/Κ.Α./Δ.Δ.Α., έκδοση ανοιχτή,

πραγματοποίηση download 23.09.2019, ώρα 22:51 μ.μ. από επίσημο ιστότοπο ΕΛ.ΑΣ, www.astynomia.gr.

- ♦ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας/Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας/Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας, Ετήσια Έκθεση για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2018, Αθήνα, ανοικτή έκδοση Οκτωβρίου 2018, Σελ. 76, πραγματοποίηση download 08.05.2020 από επίσημο ιστότοπο ΕΛ.ΑΣ., www.astynomia.gr.
- ♦ Επίσημος Διαδικτυακός Ιστότοπος ΕΕ, Χώρος και Συνεργασία Schengen, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:133020&from=EN>, τελευταία πρόσβαση 08.10.2019 & ώρα 22:35 μ.μ.
- ♦ Διαδικτυακός Ιστότοπος http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/trafficking_in_human_beings_eradication-2012_2016_en.pdf { τελευταία πρόσβαση 08 Μαΐου 2020 }.

IV. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία

A. Αποφάσεις

- ♦ Απόφαση 2001/886/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 06.12.2001, σχετικά με την Ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II).
- ♦ Απόφαση 2005/211/ΔΕΥ της 24.02.2005 για την εισαγωγή ορισμένων νέων λειτουργιών του Συστήματος πληροφοριών Schengen, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της τρομοκρατίας.
- ♦ Απόφαση – πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 2008 για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, Επίσημη Εφημερίδα ΕΚ, 11.11.2008, L 300.
- ♦ Απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών της ΕΕ, 2002/629/ΔΕΥ/ΕΕΚ, L 203, 01.08.2002, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

B. Κανονισμοί

- ♦ Κανονισμός (ΕΕ) υπ. αριθμόν 2015/2219 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2015 σχετικά με τον Οργανισμό της ΕΕ για την Κατάρτιση στον τομέα Επιβολής του Νόμου (ΕΑΑ) και για την αντικατάσταση και κατάργηση της απόφασης 2005/681/ΔΕΥ του Συμβουλίου των Υπουργών.
- ♦ Κανονισμός (ΕΚ) 2424/2001 του Συμβουλίου της 06.12.2001 σχετικά με την ανάπτυξη του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν δεύτερης γενιάς (SIS II).
- ♦ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13.11.2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (FRONTEX) και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) 1052/2013 και (ΕΕ) 2016/1624.

Γ. Οδηγίες

- ♦ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του ΕΚ και του ΣτΥ, 5 Απριλίου 2011 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, Επίσημη Εφημερίδα αριθμός L 101 της 15.4.2011 σελ. 0001-0004.

V. ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

A. Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- ♦ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής , « Η στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων» (2012-2016).
- ♦ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σωματεμπορία των γυναικών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, 20 Νοεμβρίου 1996, COM (96) 597 τελικό, Commission, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων: Ολοκληρωμένη προσέγγιση και προτάσεις για σχέδιο δράσεις: 18 Οκτωβρίου 2005, COM (2005) 514 τελικό & Συμβούλιο των Υπουργών: Σχέδιο της ΕΕ για τις βέλτιστες πρακτικές, τα πρότυπα και τις διαδικασίες για την καταπολέμηση και την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2005 C 311, 09 Δεκεμβρίου 2005, σελ. 1.

- ♦ Πρόταση οδηγίας με την οποία καταργείται η απόφαση πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ/*COM/2010/0095 τελικό – COD 20110/0065*/COMMISSION/BRUSSELS/29.03.2010.
- ♦ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο των Υπουργών, την Ευρωπαϊκή οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καθώς και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Η Στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012-2016», 19 Ιουνίου 2012, COM/2012/286 τελικό, σελ. 5, διαθέσιμη στον διαδικτυακό ιστότοπο <http://register.consilium.europa.eu/pdf/el/12/st11/st11780.el12.pdf>. Η Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επί της Ανακοίνωσης δημοσιευθείσα στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, C 44, 15.02.2013, σελ. 115.
- ♦ Έκθεση σχετικά με την πρόταση οδηγίας του ΕΚ και του ΣτΥ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με την οποία καταργήθηκε η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ{COM(2010)0095 - C7-0087/2010-2010/0065(COD)}, PE 422.887v02-00, A7-0348/2010, 2.12.2010, προοίμιο σημείο 5 (Έκθεση 2.12.2010).
- ♦ COM (2010) 95 τελικό, υποσημείωση 433, αιτιολογική σκέψη υπ. αριθμόν 5.

Β. Συμβούλιο

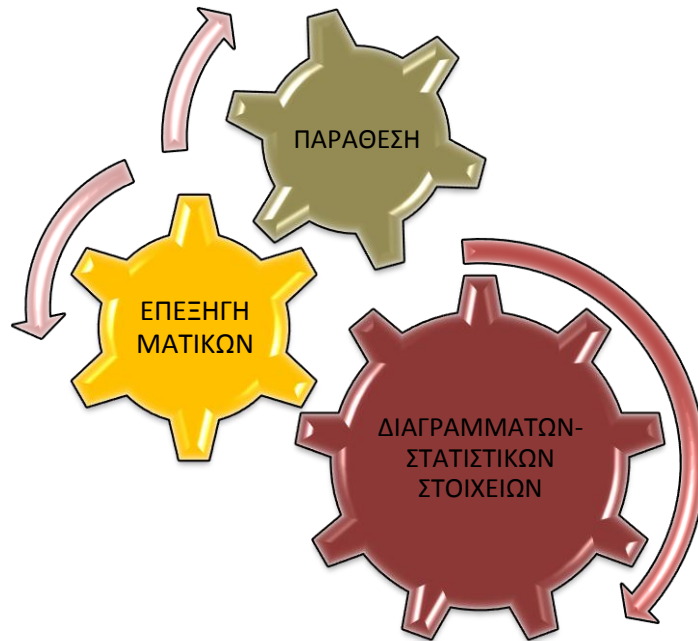
- ♦ Πρόταση απόφαση – πλαίσιο του Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προστασία των θυμάτων με την οποία καταργείται η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, {SEC (2009)358}, {SEC (2009)359}/*COM/2009/0136 τελικό – CNS 2009/0050*/.
- ♦ Συμβούλιο των Υπουργών, Βιέννη 2000 , Εφημερίδα Ν. 2, Ατζέντα item 10, απόφαση Υπ. Αριθμόν 1 «ENCHANGING THE OSCE'S EFFORTS TO COMBAT TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS», 28 Νοεμβρίου 2000.

Γ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- ♦ Πρόταση οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου των Υπουργών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και για την προστασία των θυμάτων, με την οποία καταργείται η απόφαση – πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, /COM/2010/0095 τελικό – COD/0065*/.

Δ. Διάφορα

- ◆ Ερμηνευτική Αναφορά Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπ. 406, παράγραφος 96 που παραπέμπει και σε έκθεση που υιοθέτησε η Κοινοβουλευτική Συνέλευση για την εμπορία οργάνων στην Ευρώπη (Report on “Trafficking in Organs in Europe”, Doc. 9822, 03.06.2003, Social, Health and Family Affairs Committee, Rapporteur: Mrs. Ruth – Gaby Vermot – Mangolt, Switzerland, SOC).
- ◆ Ερμηνευτική Αναφορά Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, υποσημείωση 406, παράγραφος 92.
- ◆ Παράρτημα της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ΕΕ C 340/10.11.1997.
- ◆ Permanent Council, 462nd Plenary Meeting, PC Journal No. 462, Agenda item 6, Decision No. 557, OSCE, Action Plan to Combat Trafficking in Human Beings, 24.07.2003.
- ◆ Αίτηση 59320/00, από σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ Von Hannover v. Germany , Απόφαση της 24^{ης} Ιουνίου 2004, διαθέσιμη σε {2005} 40, European Human Rights Reports 1 σχολιασμός από N. Nohlen σε [2006] 100 American journal of International Law 196 και από B. Rudolf (αφορούσε στην παραβίαση της προσωπικής ζωής της Βασίλισσας Στεφανίας του Μονακό) & Αίτηση 2872/02 K.U. v. Finland Απόφαση της 02 Φεβρουαρίου 2008, διαθέσιμη σε {2008}, 48 European Human Rights Reports 1237 (αφορούσε την παραβίαση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή ενός δωδεκάχρονου). Διαθέσιμες εν θέματι Αποφάσεις του ΕΔΔΑ στον διαδικτυακό ιστότοπο <http://hudoc.echr.coe.int> , τελευταία πρόσβαση 16.10.2019 & ώρα 23:35.
- ◆ ΕΔΔΑ, Αίτηση No. 25965/04, Rantsev v Cyprus and Russia, Απόφαση της 07.01.2010.
- ◆ Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση ενάντια στην εμπορία ανθρώπων Κυρωτικός Νόμος της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 52 του Συντάγματος (Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας , αριθμός 409412.10.2007, σελ 731, επίσημη μετάφραση ενώ ανεπίσημη μετάφραση από το ΥΠ. ΕΞ. της Ελληνικής Δημοκρατίας η οποία δημοσιεύθηκε στον διαδικτυακό ιστότοπο http://www.coe.int/t/dg2/trafficking/campaign/Source/PDF_Conv_197_Trafficking_Greek.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.1

Πίνακας 1: Υποθέσεις για το έτος 2016³⁰³.

Υποθέσεις – Θύματα – Δράστες για το έτος 2016 Π.1	
ΕΤΟΣ	2 0 1 6
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	25
ΘΥΜΑΤΑ	46 (30 ενήλικα και 16 ανήλικα)
ΔΡΑΣΤΕΣ	97

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.2

Πίνακας 2: Υποθέσεις ανά είδος εκμετάλλευσης για το έτος 2016³⁰⁴.

Υποθέσεις ανά είδος εκμετάλλευσης για το έτος 2016. Π.2	
ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	3
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	4
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	18
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	25

³⁰³ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

³⁰⁴ Ο.π.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.3

Πίνακας 3: Θύματα ανά φύλο και εθνικότητα για το έτος 2016³⁰⁵.

Θύματα ανά φύλο και εθνικότητα για το έτος 2016. Π.3		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ		4
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	1	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ		4
ΕΛΛΑΔΑΣ	3	8
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ		2
ΝΙΓΗΡΙΑΣ		1
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ		1
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	2	
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	12	8
Σύνολο θυμάτων ανά φύλο	18	28
Σύνολο θυμάτων	46	

³⁰⁵ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.4

Πίνακας 4:Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το έτος 2016³⁰⁶.

Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το έτος 2016. Π.4			
Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΕΛΛΑΔΑΣ		4	7
ΑΛΒΑΝΙΑΣ			4
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	1		
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1		3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ			2
ΝΙΓΗΡΙΑΣ			1
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ			1
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ			2
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	7	7	6
Σύνολο θυμάτων ανά είδος εκμετάλλευσης	9	11	26
Σύνολο θυμάτων	46		

³⁰⁶ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.5

Πίνακας 5: Δράστες ανά φύλο και εθνικότητα για το έτος 2016³⁰⁷.

Δράστες ανά φύλο και εθνικότητα για το έτος 2016. Π.5		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΓΝΩΣΤΗ	2	2
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	6	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	3	3
ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ		1
ΕΛΛΑΔΑΣ	30	16
ΚΥΠΡΟΥ	1	
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	1	
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	1	
ΝΙΓΗΡΙΑΣ	2	2
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	1	1
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ	1	4
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	4	
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	14	1
ΣΥΡΙΑΣ	1	
Σύνολο δραστών ανά φύλο	67	30
Σύνολο δραστών	97	

³⁰⁷ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.6

Πίνακας 6: Δράστες ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το έτος 2016³⁰⁸.

Δράστες ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το έτος 2016. Π.6			
Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΑΓΝΩΣΤΗ			4
ΑΛΒΑΝΙΑΣ			6
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1		5
ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ			1
ΕΛΛΑΔΑΣ	3	5	38
ΚΥΠΡΟΥ			1
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ			1
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ			1
ΝΙΓΗΡΙΑΣ			4
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ			2
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ			5
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	4		
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	2	3	10
ΣΥΡΙΑΣ			1
Σύνολο δραστών ανά είδος εκμετάλλευσης	10	8	79
Σύνολο δραστών	97		

³⁰⁸ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.7

ΑΝΗΛΙΚΑ Θύματα ανά φύλο, είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το έτος 2016.Π.7				
Εθνικότητα/Είδος Εκμετάλλευσης/Φύλο				
	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ		ΕΠΑΙΤΕΙΑ	
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ		1		
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ		1		
ΕΛΛΑΔΑΣ		2		4
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ		1	5	2
Σύνολο θυμάτων ανά είδος εκμετάλλευσης	5		11	
Σύνολο ανήλικων θυμάτων	16			

Πίνακας 7: Ανήλικα θύματα έτους 2016³⁰⁹.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.8

Πίνακας 8: Υποθέσεις για το έτος 2018³¹⁰.

Υποθέσεις – Θύματα – Δράστες για το 2018 Π.8	
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	27
ΘΥΜΑΤΑ	30 (21 ενήλικα και 9 ανήλικα)
ΔΡΑΣΤΕΣ	128

³⁰⁹ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

³¹⁰ Ο.π.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.9

Πίνακας 9: Υποθέσεις ανά είδος εκμετάλλευσης για το έτος 2018³¹¹.

Υποθέσεις ανά είδος εκμετάλλευσης για το 2018 Π.9	
ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	1
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	26
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	27

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.10

Πίνακας 10: Θύματα ανά φύλο και εθνικότητα έτους 2018³¹².

Θύματα ανά φύλο και εθνικότητα για το 2018 Π.10		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		2
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	2	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		10
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ		1
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	1	4
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ		2
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		2
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		1
ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ	1	

³¹¹ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

³¹² Ο.π.

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		3
ΡΩΣΙΚΗ		1
Σύνολο θυμάτων ανά φύλο	4	26
Σύνολο θυμάτων	30	

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.11

Πίνακας 11: Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα έτους 2018³¹³.

Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το 2018 Π.11		
Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
	2018	2018
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		5
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		2
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ		2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		10
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ		1
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ		2
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		2
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		1
ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ	1	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		3
ΡΩΣΙΚΗ		1
Σύνολο θυμάτων ανά είδος εκμετάλλευσης	1	29
Σύνολο θυμάτων	30	

³¹³ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.12

Πίνακας 12: Δράστες ανά φύλο και εθνικότητα έτους 2018³¹⁴.

Δράστες ανά φύλο και εθνικότητα για το 2018 Π.12		
	2 0 1 8	
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΓΝΩΣΤΗ	11	
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	10	
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	2	
ΒΟΣΝΙΑΣ - ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗΣ	1	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	6	6
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ		1
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ	1	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	52	15
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ		1
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		3
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ		3
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ		1
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		5
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	3	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		1
ΡΩΣΙΚΗ	1	4
ΣΕΡΒΙΚΗ	1	
Σύνολο δραστών ανά φύλο	88	40
Σύνολο δραστών	128	

³¹⁴ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.13

Πίνακας 13: Δράστες ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα έτους 2018³¹⁵.

Δράστες ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το 2018 Π.13		
Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΑΓΝΩΣΤΗ		11
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		10
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ		2
ΒΟΣΝΙΑΣ - ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗΣ		1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		12
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ		1
ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ		1
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		67
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ		1
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		3
ΜΟΛΔΑΒΙΚΗ		3
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ		1
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		5
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	3	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		1
ΡΩΣΙΚΗ		5
ΣΕΡΒΙΚΗ		1
Σύνολο δραστών ανά είδος εκμετάλλευσης	3	125
Σύνολο δραστών	128	

³¹⁵ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α΄ της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.14

Πίνακας 14: Θύματα ανήλικα ανά φύλο, είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα έτους 2018³¹⁶.

ΑΝΗΛΙΚΑ θύματα ανά φύλο, είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το 2018 Π.7		
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ		
Εθνικότητα/Φύλο	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		5
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	1	2
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		1
ΣΥΝΟΛΟ ανά φύλο	1	8
Σύνολο ανήλικων θυμάτων	9	

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15

Πίνακας 15: Α ΕΞΑΜΗΝΟ ΕΤΟΥΣ 2019-ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ – ΘΥΜΑΤΑ – ΔΡΑΣΤΕΣ³¹⁷.

Υποθέσεις – Θύματα – Δράστες για το Α' 6μηνο 2019 Π.15	
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	14
ΘΥΜΑΤΑ	12 (7 ενήλικα και 5 ανήλικα)
ΔΡΑΣΤΕΣ	86

³¹⁶ ΜΠΡΑΤΣΙΚΑΣ Σπυρίδων, ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ Α' της Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας/ Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (Α.Ε.Α.), Εμπειρογνώμονας και Εκπαιδευτής της FRONTEX.

³¹⁷ Ο.π.

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^α

Υποθέσεις ανά είδος εκμετάλλευσης για το Α' έμνηνο 2019 Π.15α	
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΙΤΕΙΑΣ	1
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	12
ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΙ ΓΑΜΟΙ	1
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	14

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^β

Θύματα ανά φύλο και εθνικότητα για το Α' έμνηνο 2019 Π.15β		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΙΡΑΚΙΝΗ	1	2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		2
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		6
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		1
Σύνολο θυμάτων ανά φύλο	1	11
Σύνολο θυμάτων	12	

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^γ

Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το Α' έμνηνο 2019 Π.15γ			
	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΕΠΑΙΤΕΙΑΣ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	1	5	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		2	
ΙΡΑΚΙΝΗ		2	1
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		1	
ΣΥΝΟΛΟ	1	10	1

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^δ

Δράστες ανά φύλο και εθνικότητα για το Α' έμνηνο 2019 Π.15δ		
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΓΝΩΣΤΗ	9	
ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	1	
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	5	2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ	13	2
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	28	17
ΚΕΝΥΑΣ	1	
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ	1	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ	4	
ΡΩΣΙΚΗ		1
ΤΟΥΡΚΙΚΗ	2	
ΣΥΝΟΛΟ	64	22

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^ε

Δράστες ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το Α' έμνηνο 2019 Π.15ε			
	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΕΠΑΙΤΕΙΑΣ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ
ΑΓΝΩΣΤΗ		9	
ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ		1	
ΑΛΒΑΝΙΚΗ	1	7	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		14	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	5	40	
ΚΕΝΥΑΣ		1	
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ			

ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		1	
ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ			
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ			
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		4	
ΡΩΣΙΚΗ		1	
ΤΟΥΡΚΙΚΗ		1	1
ΣΥΝΟΛΟ ΔΡΑΣΤΩΝ	6	79	1

ΠΙΝΑΚΑΣ Π.15^{στ}

ΑΝΗΛΙΚΑ θύματα ανά φύλο, είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το Α' έτηνο 2019 Π.15στ				
	Εκμετάλλευση Επατείας		Σεξουαλική Εκμ.	
ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ/ΦΥΛΟ	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		1		2
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ			1	1
Σύνολο ανήλικων θυμάτων	5			